

Agenda – Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

Lleoliad: I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch a:
Hybrid – Ystafell Bwyllgora 5 Tŷ Hywel a Lara Date
fideogynadledda drwy Zoom Clerc y Pwyllgor
Dyddiad: Dydd Mercher, 13 Medi 2023 0300 200 6565
Amser: 09.30 SeneddEconomi@senedd.cymru

Rhag-gyfarfod preifat (09.15–09.30)

Cyfarfod cyhoeddus (09.30–11.40)

1 Cyflwyniad, ymddiheuriadau, dirprwyon a datgan buddiannau
(09.30)

2 Papurau i'w nodi
(09.30)

2.1 Cyfarfod y Pwyllgor Sefydlog Rhyngweinidogol – 17 Mai 2023

(Tudalennau 1 – 4)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y Cyfansoddiad – 20 Mehefin
2023

2.2 Cyllideb Llywodraeth Cymru 2023–24

(Tudalennau 5 – 7)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan Gadeirydd y Pwyllgor Cyllid at y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth
Leol – 23 Mehefin 2023

2.3 Gwaith dilynol ar ôl sesiwn graffu gyffredinol ar waith y Gweinidog ar 21 Mehefin 2023

(Tudalennau 8 – 11)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan Weinidog yr Economi – 24 Gorffennaf 2023

2.4 Gwaith dilynol ar ôl sesiwn graffu gyffredinol ar waith y Gweinidog ar 21 Mehefin 2023

(Tudalennau 12 – 14)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan y Cadeirydd at y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd – 26 Mehefin 2023

Llythyr gan y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd – 18 Gorffennaf 2023

2.5 Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol ar y Bil Ardrethu Annomestig

(Tudalennau 15 – 18)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol at Gadeirydd y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad – 30 Mehefin 2023

2.6 Triniaethau Hadau Indrawn Porthiant

(Tudalennau 19 – 20)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd – 4 Gorffennaf 2023 [Saesneg yn unig]

2.7 Gweithgynhyrchu yng Nghymru – ymchwiliad undydd – 8 Mehefin 2023

(Tudalennau 21 – 32)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan y Cadeirydd at Weinidog yr Economi – 6 Gorffennaf 2023

Llythyr gan Weinidog yr Economi – 10 Awst 2023

2.8 Amserlen Ddrafft Cyllideb 2024–25

(Tudalennau 33 – 35)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan Gadeirydd y Pwyllgor Cyllid at y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol – 7 Gorffennaf 2023

2.9 Gwasanaeth Rhagnodi Electronig Gofal Sylfaenol

(Tudalennau 36 – 45)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan y Prif Weithredwr Dros Dro, Fferylliaeth Gymunedol Cymru – 4 Gorffennaf 2023 [Saesneg yn unig]

Llythyr gan y Cadeirydd at Weinidogion Llywodraeth Cymru – 13 Gorffennaf 2023

Llythyr gan y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol – 28 Gorffennaf 2023

Llythyr gan Gadeirydd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus at Weinidogion Cymru – 9 Awst 2023

2.10 Bil Bwyd (Cymru): Ymateb i argymhellion adroddiad y Pwyllgor

(Tudalennau 46 – 51)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd – 14 Gorffennaf 2023

2.11 Y DU/Y Swistir: Cytundeb ar Gydnabod Cymwysterau Proffesiynol

(Tudalennau 52 – 63)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan Gadeirydd y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad – 12 Gorffennaf 2023

Llythyr gan Gadeirydd y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad at Brif Weinidog Cymru – 12 Gorffennaf 2023

Llythyr gan Brif Weinidog Cymru at Gadeirydd y Pwyllgor Deddfwriaeth,
Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad – 7 Awst 2023

2.12 Gyrwyr HGV yng Nghymru

(Tudalennau 64 – 66)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan y Cadeirydd at Weinidog yr Economi – 23 Gorffennaf 2023

Llythyr gan y Dirprwy Weinidog Newid Hinsawdd – 22 Awst 2023

2.13 Ymchwiliad y Pwyllgor Gweinyddiaeth Gyhoeddus a Materion Cyfansoddiadol: Gallu Datganoli yn Whitehall

(Tudalennau 67 – 69)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan y Cadeirydd at Gadeirydd y Pwyllgor Gweinyddiaeth Gyhoeddus a
Materion Cyfansoddiadol, Tŷ'r Cyffredin – 11 Awst 2023

2.14 Cynllun Natur y Bobl

(Tudalennau 70 – 75)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan Gynulliad Natur y Bobl – 16 Awst 2023 [dwyieithog]

Llythyr gan y Cadeirydd at Gynulliad Natur y Bobl – 25 Awst 2023

2.15 Cynllun Dychwelyd Ernes

(Tudalennau 76 – 78)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan Ffederasiwn Bwyd a Diod Cymru – 22 Awst 2023 [Saesneg yn
unig]

Llythyr gan y Cadeirydd at y Gweinidog Newid Hinsawdd – 4 Medi 2023

2.16 Model Gweithredu Targed y Ffin

(Tudalennau 79 – 80)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan Weinidog yr Economi – 29 Awst 2023

2.17 Cyfarfod o'r Grŵp Rhyngweinidogol ar Fasnach ar 7 Medi

(Tudalen 81)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan Weinidog yr Economi – 5 Medi 2023

2.18 Memorandwa Cydsyniad Deddfwriaethol ar y Bil Diogelu Data a Gwybodaeth Ddigidol (Rhif 2)

(Tudalennau 82 – 86)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan Brif Weinidog Cymru – 5 Medi 2023

3 Bargaen Twf Canolbarth Cymru a Bargaen Ddinesig Prifddinas– Ranbarth Caerdydd

(09.30–10.30)

(Tudalennau 87 – 119)

James Gibson–Watt, Arweinydd Cyngor Sir Powys

Nicola Williams, Rheolwr Cyflawni Rhaglen Strategol – Cydbwyllgor

Corfforaethol, Cyngor Sir Powys

Clive Davies, Aelod Cabinet dros yr Economi ac Adfywio, Cyngor Sir

Ceredigion

Carwyn Jones–Evans, Rheolwr Gwasanaeth Twf, Cyngor Sir Ceredigion

Anthony Hunt, Arweinydd Cyngor Torfaen

Kellie Beirne, Cyfarwyddwr Bargaen Ddinesig Prifddinas–Ranbarth Caerdydd

Dogfennau atodol:

Briff Ymchwil

Papur tystiolaeth – Bargaen Twf Canolbarth Cymru [Saesneg yn unig]

Papur tystiolaeth – Bargaen Ddinesig Prifddinas–Ranbarth Caerdydd [Saesneg yn unig]

Egwyl (10.30–10.40)

4 Bargaen Ddinesig Bae Abertawe a Bargaen Twf Gogledd Cymru

(10.40–11.40)

(Tudalennau 120 – 137)

Jonathan Burnes, Cyfarwyddwr Portffolio, Bargaen Ddinesig Bae Abertawe

David Simpson, Arweinydd Cyngor Sir Penfro

Dyfrig Siencyn, Arweinydd Cyngor Gwynedd | Cadeirydd Bwrdd Uchelgais

Economaidd Gogledd Cymru

Hedd Vaughan–Evans, Pennaeth Gweithrediadau, Uchelgais Gogledd Cymru

Dogfennau atodol:

Papur tystiolaeth – Bargaen Ddinesig Bae Abertawe

5 Cynnig o dan Reol Sefydlog 17.42(ix) i benderfynu gwahardd y cyhoedd o weddill y cyfarfod

(11.40)

Preifat (11.40–12.20)

6 Papur cwmpasu: Ymchwiliad i ynni niwclear ac economi Cymru

(11.40–11.50)

(Tudalennau 138 – 142)

Dogfennau atodol:

Papur cwmpasu [Saesneg yn unig]

7 Deddf Cyfraith yr UE a Ddargedwir (Dirymu a Diwygio) 2023:

Diweddariad

(11.50–12.00)

(Tudalennau 143 – 149)

Dogfennau atodol:

Briff Ymchwil

8 Diweddariad ynghylch cytundebau masnach: Haf 2023

(12.00–12.05)

(Tudalennau 150 – 157)

Dogfennau atodol:

Diweddariad ynghylch cytundebau masnach: Haf 2023

9 Trafod y Flaenraglen Waith: Gwanwyn 2024

(12.05–12.15)

(Tudalennau 158 – 164)

Dogfennau atodol:

Y Flaenraglen Waith ddrafft: Gwanwyn 2024 [Saesneg yn unig]

10 Ymweliad â Brwsel: Papur opsiynau

(12.15–12.20)

(Tudalennau 165 – 170)

Dogfennau atodol:

Ymweliad â Brwsel: Papur opsiynau [Saesneg yn unig]

Mick Antoniw AS/MS
Y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y Cyfansoddiad
Counsel General and Minister for the Constitution

Eitem 2.1

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref: CG/PO/214/2023

Huw Irranca-Davies AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad
Senedd Cymru

20 Mehefin 2023

Cytundeb Cysylltiadau Rhyngsefydliadol: Pwyllgor Sefydlog Rhyngweinidogol

Yn dilyn fy llythyr dyddiedig 17 Mai, rwyf wedi cyhoeddi **Datganiad Gweinidogol Ysgrifenedig** yn crynhoi'r trafodaethau yng nghyfarfod diweddaraf y Pwyllgor Sefydlog Rhyngweinidogol ('IMSC').

Rwyf wedi cadarnhau fel rhan o'r Datganiad hwnnw y bydd yr IMSC nesaf yn cael ei gadeirio gan Lywodraeth yr Alban, yn unol â threfniadau cylchdroi'r cadeiryddion. Byddaf yn rhoi diweddariad ysgrifenedig ar y trefniadau ar gyfer y cyfarfod nesaf, a fydd yn cynnwys y dyddiad a'r eitemau agenda tebygol, maes o law.

Rwyf hefyd wedi anfon copi o'r llythyr hwn at y Pwyllgor Cyllid a'r Pwyllgor Economi, Masnach a Materion Gwledig.

Mick Antoniw AS/MS
Y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y Cyfansoddiad
Counsel General and Minister for the Constitution

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Mick.Antoniw@llyw.cymru
Correspondence.Mick.Antoniw@gov.Wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Tudalen y pecyn 1

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

DATGANIAD YSGRIFENEDIG GAN LYWODRAETH CYMRU

TEITL Y Pwyllgor Sefydlog Rhyngweinidogol
DYDDIAD 20 Mehefin 2023
GAN Mick Antoniw AS, Y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y
Cyfansoddiad

Cynrychiolais Llywodraeth Cymru ym mhedwerydd cyfarfod y Pwyllgor Sefydlog Rhyngweinidogol ar 17 Mai.

Cafodd [cyd-hysbysiad](#) (Saesneg yn Unig) ei gyhoeddi yn dilyn y cyfarfod, sy'n cynnwys manylion llawn y rhai eraill oedd yn bresennol. Ar yr agenda roedd: Cyflwyniadau; Parthau Buddsoddi; Rhaglen ddeddfwriaethol bresennol Llywodraeth y DU gan gynnwys Bil Cyfraith yr UE a Ddargedwir; a'r Fframweithiau Cyffredin.

Fel y dywedir yn y cyd-hysbysiad, nodwyd gan y Pwyllgor y gwaith dadansoddi trawslywodraethol i bennu'r hyn sy'n ysgogi anweithgarwch economaidd ymhlith unigolion ynghyd â'r gwahaniaethau ledled y DU. Nodwyd hefyd y cydweithio ar draws y grwpiau rhyngweinidogol ar y pwysau costau byw. Pwysleisiais fod costau byw yn fater hanfodol bwysig i bob llywodraeth. Mae angen inni sicrhau bod y camau pellach angenrheidiol yn cael eu pennu a'u cyflwyno ar gyfer gwneud penderfyniadau yn eu cylch yn gyflym. Dylai'r penderfyniadau hyn wneud gwahaniaeth gwirioneddol i aelwydydd a busnesau, sy'n parhau i wynebu pwysau difrifol yn sgil chwyddiant a'r amodau economaidd ehangach heriol. Wrth i waith fynd rhagddo yn y maes hwn, pwysleisiwyd, oherwydd nad oes grŵp rhyngweinidogol ffurfiol sy'n gysylltiedig â phortffolio'r Adran Gwaith a Phensiynau, fod bwch yn strwythurau'r cysylltiadau rhynglywodraethol y cytunwyd arnynt ar y cyd. Gofynnais inni ystyried gyda'n gilydd sut y gallwn fynd i'r afael â'r bwch hwnnw.

Ar fater y Parthau Buddsoddi, roeddwn yn gwbl glir, fel yn achos y Porthladdoedd Rhydd yng Nghymru, fod rhaid i'r cynnydd ar agenda'r Parthau Buddsoddi gyd-fynd â'n hamcanion a'n blaenoriaethau presennol, a'r cyfeiriad cyffredinol a bennwyd yn ein Cenhadaeth Economaidd.

Ar fater Bil Cyfraith yr UE a Ddargedwir, cydnabŵm fod gwelliannau Llywodraeth y DU i'r Bil, sy'n golygu dileu'r cymal machlud ac na fydd cyfraith yr UE a ddargedwir yn mynd yn ddi-rym yn awtomatig ar ddiwedd y flwyddyn mwyach felly, yn gam i'r cyfeiriad cywir. Bydd y

newidiadau yn golygu nad oes posibilrwydd y bydd deddfwriaeth bwysig mewn meysydd fel cyflogaeth, yr amgylchedd a diogelu defnyddwyr yn diflannu drwy amryfusedd a heb fod yn destun craffu gan y deddfwrfeydd. Fodd bynnag, mynegais unwaith eto ein pryderon ynghylch dull Llywodraeth y DU mewn perthynas â phwerau cydredol sydd wedi'u cynnwys yn y Bil ar hyn o bryd, a fyddai'n caniatáu i Lywodraeth y DU ddeddfu mewn meysydd datganoledig heb gydsyniad Gweinidogion Cymru na'r Senedd. Rwyf wedi bod yn gyson glir, os oes unrhyw bwerau sy'n arferadwy gan Weinidogion Llywodraeth y DU mewn meysydd datganoledig, yna dylent, fel gofyniad sylfaenol, fod yn amodol ar gael cydsyniad cadarnhaol Gweinidogion Cymru ymlaen llaw, a dylid ymdrin â hyn ar wyneb y Bil.

Ar fater y Bil Ffyniant Bro ac Adfywio, codais y pwynt bod y ddarpariaeth ar gyfer pennu cenadaethau ffyniant bro, y metrigau a'r targedau cysylltiedig ac adrodd ar gynnydd yn Rhan 1 o'r Bil yn cynrychioli ymyrraeth amhriodol yng nghymhwysedd deddfwriaethol y Senedd. Rydym yn parhau'n barod i weithio gyda Llywodraeth y DU ar Ran 6 o'r Bil. Fodd bynnag, dim ond os ydyn nhw'n ymrwymo i newid y dull presennol sy'n cynnwys pwerau cydredol ar gyfer Gweinidogion Llywodraeth y DU – pwerau y gellir eu harfer heb gydsyniad Gweinidogion Cymru – y gallwn gyflawni hyn.

Dywedais unwaith eto fod y Bil Streiciau (Lefelau Gwasanaeth Gofynnol) yn ymosodiad diangen ac annheg ar hawliau gweithwyr ac ar undebau llafur. Mae'n fyrbwyll, mae'n annoeth, mae'n annelwig. Ni fydd y Bil hwn yn datrys anghydfodau diwydiannol a gall suro'r berthynas rhwng diwydiannau ym mhob rhan o Brydain Fawr. Cadarnheais fod y Senedd wedi gwrthod rhoi ei chydsyniad i Fil sy'n osgoi yn fwriadol awdurdod ein Senedd yng Nghymru a Llywodraeth Cymru. Nid oes modd cyfiawnhau bod Llywodraeth y DU am orfodi'r Bil hwn ar gyflogwyr a gweithwyr gwasanaethau cyhoeddus datganoledig.

Ar fater Confensiwn Sewel, codais y pwynt bod achosion posibl o dorri'r Confensiwn sawl gwaith yn ystod y flwyddyn hon yn unig gan Lywodraeth y DU yn dangos ei hagwedd mor sylfaenol amharchus a dinistriol tuag at y Confensiwn, datganoli a'r Undeb. Yn syml, nid oes unrhyw gyfiawnhad dros hyn ac nid yw'n gydnaws â'r gofyniad na ddylai Llywodraeth y DU 'fel arfer' ddeddfu heb gydsyniad. Pan nad yw'r Senedd yn rhoi ei chydsyniad i Fil gan Lywodraeth y DU, mae angen i Lywodraeth y DU aildechrau dangos parch tuag at ddatganoli a gwrthdroi sefyllfa lle'r duedd erbyn hyn yw mynd ati i dorri Confensiwn Sewel.

Ar fater y Fframweithiau Cyffredin, nodais eu bod yn dangos bod gweithio rhynglywodraethol da yn bosibl ac y gellir rheoli cydlyniant ac ymwahanu drwy gynnal deialog adeiladol a chydweithio. Fodd bynnag, mae angen bod yn fwy cyson wrth ddefnyddio'r mecanweithiau y mae'r Fframweithiau Cyffredin yn darparu ar eu cyfer i ymgysylltu'n gynnar. Gofynnais i Lywodraeth y DU fynd ati'n bendant i gadarnhau'r pwynt hwnnw ymhlith y sawl sy'n gweithio iddi, ar lefel weinidogol a lefel yr uwch-swyddogion.

Trafododd y Gweinidogion hefyd y mater o ymgysylltu rhyngwladol, gan gynnwys pryderon ynghylch canllawiau diweddar a gyhoeddwyd gan y Swyddfa Dramor, y Gymanwlad a Datblygu i'w swyddfeydd tramor ar ymweliadau gan weinidogion y Llywodraethau datganoledig â'r gwledydd hynny. Cadarnheais na allem gytuno y dylai uwch-swyddog o Lywodraeth y DU fod yn bresennol ym mhob cyfarfod â gweinidogion llywodraethau tramor

fel mater o drefn. Cytunwyd y dylid gwahodd cynrychiolaeth o'r Swyddfa Dramor, y Gymanwlad a Datblygu i'r Pwyllgor Sefydlog Rhyngweinidogol yn y dyfodol i drafod y mater hwn.

Bydd y Pwyllgor Sefydlog Rhyngweinidogol nesaf yn cael ei gadeirio gan Lywodraeth yr Alban, yn unol â'r trefniadau cylchdroi cadeirydd.

Rebecca Evans AS

Y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol

23 Mehefin 2023

Annwyl Rebecca,

Dogfennaeth sy'n cyd-fynd â Chyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru

Yn ein hadroddiad ar graffu ar Gyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru 2023-24, daethom i'r casgliad a ganlyn:

“Casgliad 1. Rydym yn croesawu parodrwydd y Gweinidog i ystyried ffyrdd y gellir gwella dogfennaeth y gyllideb. Er ein bod wedi adlewyrchu ein barn uchod, mae'r Pwyllgor wedi penderfynu ymgynghori â phwyllgorau'r Senedd ar eu profiadau o graffu ar ddogfennaeth y gyllideb eleni a ffyrdd y gellir gwneud gwelliannau.”

Anfonwyd llythyr wedi hynny at Gadeiryddion Pwyllgorau'r Senedd ar 8 Mawrth 2023, a oedd yn gofyn y cwestiwn hwn:

“Pa welliannau yr hoffech eu gweld o ran y ddogfennaeth sy'n cyd-fynd â Chyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru a thystiolaeth ysgrifenedig ddilynol gan y Gweinidog?”

Cawsom ymatebion gan Gadeiryddion y pwyllgorau a ganlyn ac mae'r holl ymatebion wedi'u cyhoeddi ar wefan y Senedd:

- [Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith](#)
- [Y Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol](#)
- [Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol](#)
- [Y Pwyllgor Llywodraeth Leol a Thai](#)
- [Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol](#)
- [Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg](#)
- [Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig](#)

Roedd yr ymatebion yn nodi nifer o themâu cyffredin a meysydd lle y gellid gwneud gwelliannau i broses y gyllideb. Ceir crynodeb o'r rhain isod:

Amseroldeb

Fel pwynt cyffredinol, nododd nifer o'r Pwyllgorau fod y duedd yn y blynyddoedd diwethaf o gyhoeddi'r Gyllideb Ddrafft yn ddiweddarach yn y flwyddyn, gan arwain at gwtogi amserlen y gyllideb, wedi'i gwneud yn heriol i asesu effaith y Gyllideb Ddrafft yn ystyrlon ar y meysydd polisi o fewn eu cylchoedd gwaith. Roedd rhai pwyllgorau o'r farn bod hwn yn wendid allweddol sy'n amharu'n sylweddol ar allu'r Pwyllgorau i ystyried cynigion cyllidebol yn fanwl.

Tryloywder

Roedd llawer o'r Pwyllgorau yn teimlo y gallai Llywodraeth Cymru fod yn fwy tryloyw yn y ffordd y mae'n cyflwyno ei gwybodaeth yn y Gyllideb Ddrafft. Yn benodol, teimlai'r Cadeiryddion y dylid nodi'n glir effaith penderfyniadau cyllidebol ar feysydd polisi o fewn cylch gwaith pob Pwyllgor.

Mae hyn yn adleisio [Argymhelliad 13](#) yn ein hadroddiad ar Gyllideb Ddrafft 2023-24 a oedd yn galw ar Lywodraeth Cymru i wneud newidiadau i'r ffordd y mae'n cyflwyno gwybodaeth mewn dogfennau a gyhoeddwyd ochr yn ochr â'r Gyllideb Ddrafft fel ei bod yn darparu:

- asesiad o effaith penderfyniadau gwariant ar draws portffolios, gan gynnwys effaith ymarferion ailflaenoriaethu ac eglurder ar effaith penderfyniadau mewn portffolios mewn termau real; ac
- asesiad o sut y mae penderfyniadau gwario Llywodraeth Cymru yn cefnogi mesurau ataliol (neu nad ydynt yn gwneud hynny).

Mewn [ymateb](#), gwnaethoch dderbyn yr argymhelliad hwn mewn egwyddor, gan nodi:

“Er ein bod wedi ymrwymo i wella sut rydym yn gwneud ein penderfyniadau gwariant ac yn amlinellu eu heffeithiau, rhaid i ddull o'r fath fod yn gymesur.

Rydym eisoes yn cyhoeddi cyfres o ddogfennau fel rhan o'r Gyllideb Ddrafft, sy'n cynnwys ymatebion Gweinidogion unigol i'w priod bwyllgorau craffu yn y Senedd, ac sy'n rhoi cyfrif manylach ar sut y mae penderfyniadau'r Gyllideb Ddrafft wedi effeithio ar grwpiau gwahanol neu wedi ystyried materion megis atal. Mae'r Asesiad Effaith Integredig Strategol yn parhau i amlinellu'r dystiolaeth gyd-destunol sydd wedi cefnogi ein penderfyniadau gwariant.

Rydym yn agored i ystyried newidiadau pellach y gellid eu gwneud fel rhan o waith y Cynllun Gwella'r Gyllideb.”

Ansawdd y dystiolaeth ysgrifenedig a ddarparwyd gan Lywodraeth Cymru

Mynegwyd pryderon hefyd ynghylch ansawdd y dystiolaeth a ddarparwyd gan Lywodraeth Cymru, gyda rhai Cadeiryddion yn dweud nad oedd cyflwyniadau gweinidogion mor gynhwysfawr ag yr oeddent mewn blynyddoedd blaenorol. Galwodd eraill hefyd ar adrannau Llywodraeth Cymru i ymateb yn llawn ac yn fanwl i gais ysgrifenedig pob Pwyllgor am dystiolaeth.

Ymateb i argymhellion cyn y ddadl ar y Gyllideb Derfynol

Yn olaf, roedd nifer o'r Pwyllgorau yn siomedig nad oedd Llywodraeth Cymru yn gallu ymateb i argymhellion y Gyllideb Ddrafft ddigon cyn y ddadl ar y Gyllideb Derfynol. Roedd rhai Pwyllgorau yn teimlo hefyd y gallai Llywodraeth Cymru wneud mwy i egluro'r gwahaniaethau rhwng y Gyllideb Ddrafft a'r Gyllideb Derfynol cyn y ddadl ar y Gyllideb Derfynol.

Rydym yn croesawu eich parodrwydd i ymgysylltu â'r Pwyllgor ar y materion hyn a'r ffaith eich bod yn agored i drafod newidiadau i'r ffordd y caiff gwybodaeth ei chyflwyno ochr yn ochr â'r Gyllideb Ddrafft.

Gofynnwn felly i'r pryderon hyn gael eu hystyried cyn cylch cyllideb 2024-25.

Rwy'n anfon copi o'r llythyr hwn at Gadeiryddion Pwyllgorau'r Senedd a grybwyllwyd uchod.

Yn gywir

Peredur Owen Griffiths AS
Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu'n Saesneg.

We welcome correspondence in Welsh or English.

Ein cyf/Our ref VG/00257/23

Paul Davies AS
Cadeirydd, Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig
Senedd Cymru
Bae Caerdydd,
Caerdydd,
CF99 1SN

24 Gorffennaf 2023

Annwyl Paul Davies AS,

Diolch i chi am eich llythyr dyddiedig 26 Mehefin, yn gofyn am ragor o wybodaeth am waith gyda Phartneriaeth Porth y Gorllewin, strwythurau Llywodraeth y DU, Fframwaith Windsor a Model Gweithredu Targed y Ffin.

O ran y cyfleoedd hydrogen sy'n gysylltiedig â Phorth y Gorllewin, rydym yn gwybod bod yr argyfwng hinsawdd yn golygu bod rhaid inni ddefnyddio'r holl offer sydd ar gael inni i gyflymu'r cynnydd tuag at system ynni sero net. Rydym yn cynnal deialog rheolaidd â Phartneriaeth Porth y Gorllewin ar feysydd o weithgarwch ar y cyd ac roedd y Gweinidog Newid Hinsawdd yn brif siaradwr yn ei chynhadledd hydrogen yn ddiweddar yn ICCW. Rydym hefyd yn gweithio gyda Phrifddinas-Ranbarth Caerdydd a Chyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr i archwilio sut y gallwn gefnogi prosiect arddangos hydrogen sy'n canolbwyntio ar drafnidiaeth a gwresogi ardal.

Er ei bod yn dal i fod yn dechnoleg sy'n datblygu, mae priodweddau unigryw hydrogen yn golygu y gallai, ochr yn ochr â datblygiadau ynni adnewyddadwy helaeth, chwarae rhan gref wrth ddatgarboneiddio prosesau pŵer, trafnidiaeth a diwydiannol Cymru ac y gallai fod â rôl o ran darparu gwresogi carbon isel.

Mae'n hanfodol, wrth inni ddatblygu ein capasiti hydrogen, nad ydym yn cloi cenhedlaeth sy'n dibynnu ar ddefnydd parhaus o danwydd ffosil. Rydym am weld newid cyflym i hydrogen gwyrdd yng Nghymru cyn gynted ag y bo'n ymarferol bosibl.

Mae ein llwybr hydrogen yn nodi deg amcan sy'n canolbwyntio ar gamau gweithredu tymor byr sy'n ysgogi galw, cynhyrchu a chatau gweithredu trawsbynciol hyd at 2025. Maent hefyd yn nodi ffyrdd o gynllunio ar gyfer prosiectau ar raddfa fwy i sicrhau bod Cymru mewn sefyllfa dda o ran hydrogen a thechnolegau celloedd tanwydd.. Rydym wedi ymrwmo i weithio gyda phartneriaid yng Nghymru i gyflawni ein huchelgeisiau.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru
Correspondence.Vaughan.Gething@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 8
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

O ran strwythur yr Adran Busnes a Masnach, nid ydym wedi cael strwythur trefniadol manwl, ond mae gennym restr o gyfrifoldebau Gweinidogol, sef y rhain fel a ganlyn:

- Gweinidog dros Fasnach Ryngwladol - Gweinidog Huddleston
- Gweinidog dros Ddiwydiant a Diogelwch Economaidd - Gweinidog Ghani (hefyd y Gweinidog dros Ddiogelwch Buddsoddiadau yn Swyddfa'r Cabinet)
- Gweinidog dros Fuddsoddi – yr Arglwydd Johnson
- Gweinidog dros Fenter, Marchnadoedd a Busnesau Bach - Gweinidog Hollinrake
- Gweinidog dros Allforio – yr Arglwydd Offord (Gweinidog yr Arglwyddi yn Swyddfa'r Alban hefyd)
- Gweinidog dros Ddiwygio Rheoleiddiol - Iarll Minto.

Rwyf wedi nodi rhestr fanylach o gyfrifoldebau yn atodiad A.

Mewn perthynas â Fframwaith Windsor, mae rhaglen is-ddeddfwriaeth i weithredu rhai darpariaethau yn y fframwaith, yn enwedig y Cynllun Symud Nwyddau Manwerthu, yn cael ei harwain gan DEFRA gyda Gweinidog Materion Gwledig, Gogledd Cymru a'r Trefnydd yn arwain ar ran Llywodraeth Cymru. Rwy'n siŵr y byddai'r Gweinidog yn hapus i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor wrth i'r rhaglen fynd yn ei blaen.

Yn olaf, o ran Model Gweithredu Targed y Ffin, rydym yn disgwyl cyhoeddiad gan Lywodraeth y DU yn ystod yr wythnos neu ddwy nesaf. Byddaf yn rhoi diweddariad pellach i Aelodau'r Pwyllgor cyn gynted ag y caiff hwnnw ei gyhoeddi, gan nodi'r hyn y mae'n ei olygu i nwyddau sy'n symud i Gymru o ynys Iwerddon. Byddaf hefyd yn gosod Datganiad Ysgrifenedig yn y Senedd.

Gobeithiaf y bydd yr wybodaeth hon yn ddefnyddiol i'r Pwyllgor.

Yn gywir,

Vaughan Gething AS/MS
Gweinidog yr Economi
Minister for Economy

Atodiad A

Enw / Rôl	Cyfrifoldebau
<p>Nigel Huddleston AS</p> <p>Gweinidog dros Fasnach Ryngwladol</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cytundeb masnach rydd (FTA) cyffredinol a strategaeth mynediad i'r farchnad • Trafodaethau FTA • Cysylltiadau masnach dwyochrog • Osaka 2025 Expo • Polisi amlochrog • Rhwymedïau masnach • Tariffau ac anghydfodau • Uned Rheoli Allforio ar y Cyd • Cenhadon masnach • Gweithredu ac adolygu Cytundeb Masnach a Chydweithrediad (TCA) y DU-UE • Ymwneud â thiriogaethau dibynnol ar y goron a thiriogaethau tramor • Y Comisiwn Masnach ac Amaethyddiaeth • Awdurdod Rhwymedïau Masnach
<p>Nusrat Ghani AS</p> <p>Gweinidog dros Ddiwydiant a Diogelwch Economaidd</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gweithgynhyrchu uwch • Modurol • Awyrofod • Cynaliadwyedd a Seilwaith • Dur • Deunyddiau • Y môr ac adeiladu llongau • Gwasanaethau proffesiynol a busnes • Cytundebau masnach rydd Canada a Mecsico • Diogelwch economaidd • Cyfraith yr UE a ddargedwir (diddymu a diwygio) • Sanctsiynau • Ailadeiladu Wcráin • Cadwyni cyflenwi byd-eang • Mwynau hanfodol • Amddiffyn masnach • Bwrdd Cynghorol Datblygu Diwydiannol (IDAB)
<p>Yr Arglwydd Dominic Johnson o Lainston CBE</p> <p>Gweinidog dros Fuddsoddi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Strategaeth fuddsoddi • Hyrwyddo buddsoddiad ar draws pob sector • Rheoli'r berthynas â buddsoddwyr • Digwyddiadau buddsoddi (gan gynnwys Uwchgynhadledd Buddsoddi Byd-eang) • Sgrinio Buddsoddwyr DBT • Swyddfa Buddsoddi • Allforion amddiffyn a diogelwch • Deddfwriaeth fasnach yr Arglwyddi
<p>Kevin Hollinrake AS</p> <p>Gweinidog dros Fenter,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Busnesau bach a menter • Strategaeth ehangu • Mynediad at gyllid <p>Tudalen y pecyn 10</p>

<p>Marchnadoedd a Busnesau Bach</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Y farchnad lafur a hawliau cyflogaeth (gan gynnwys yr Isafswm Cyflog Cenedlaethol) • Gwasanaethau Post (gan gynnwys y Post Brenhinol) • Polisi defnyddwyr a chystadleuaeth (gan gynnwys rheoli cymhorthdal) • Cydnabyddiaeth gilyddol ar gyfer cymwysterau proffesiynol • Swyddfa Diogelwch a Safonau Cynnyrch • Ffyniant bro a thwf rhanbarthol • Llywodraethu corfforaethol a thryloywder • Archwilio ac ansolfedd • Lletygarwch • Manwerthu • Nwyddau defnyddwyr • Gofal personol • Swyddfa'r Post Cyfyngedig • British Business Bank • Comisiwn Cyflogau Isel • ACAS • Comisiynydd Busnesau Bach • Tŷ'r Cwmnïau • Awdurdod Cystadleuaeth a Marchnadoedd • Gwasanaeth Cystadleuaeth • Y Gwasanaeth Ansolfedd • Tribiwnlys Apeliadau Cystadleuaeth • Pwyllgor Cyflafareddu Canolog • Swyddog Ardystio • Swyddfa Economeg y Gweithlu • Swyddfa'r Rheoleiddiwr Cwmnïau Buddiannau Cymunedol • Dyfarnwr y Cod Cyflenwi Nwyddau Groser • Dyfarnwr y Cod Tafarnau • Cyngor Dilysnodi Prydain • Cyngor Adrodd Ariannol • Pwyllgor Polisi Rheoleiddio
<p>Yr Arglwydd Offord o Garvel</p> <p>Gweinidog dros Allforio</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gweithredu a hyrwyddo strategaeth allforio ar draws pob sector • Cefnogi busnesau bach a chanolig (BBaCh) i allforio • Gwasanaeth Cymorth Allforio • Teithiau masnach a sioeau masnach • Defnyddio cytundeb masnach rydd (FTA) • Darparu buddsoddiad uniongyrchol allanol • Ymgyrch Gwnaed yn y DU, Gwerthu i'r Byd • Marchnad Fewnol y DU a'r Undeb • Bwrdd Masnach • Cyllid Allforio y DU
<p>Iarll Minto</p> <p>Gweinidog dros Ddiwygio Rheoleiddiol</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Diwygio rheoleiddio trawslywodraethol • Gwell rheoleiddio • Deddfwriaeth busnes yr Arglwyddi • Pob Bil Aelod Preifat • Materion corfforaethol

Eitem 2.4

**Pwyllgor yr Economi,
Masnach a Materion Gwledig**

**Economy, Trade and
Rural Affairs Committee**

Senedd Cymru

Bae Caerdydd, Caerdydd, CF99 1SN
SeneddEconomi@senedd.cymru
senedd.cymru/SeneddEconomi
0300 200 6565

Welsh Parliament

Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1SN
SeneddEconomy@senedd.wales
senedd.wales/SeneddEconomy
0300 200 6565

Lesley Griffiths AS

Y Gweinidog Materion Gwledig a
Gogledd Cymru, a'r Trefnydd

26 Mehefin 2023

Annwyl Lesley,

Diolch am ddod i gyfarfod y Pwyllgor ar 21 Mehefin. Roedd yr Aelodau'n bwriadu trafod y defnydd o Brynu Gwybodus Gorfodol (MIP) i leihau TB Buchol gyda chi; fodd bynnag, ni chyrrhaeddwyd y cwestiynau hyn oherwydd cyfyngiadau amser.

A fyddech cystal â rhoi diweddariad i'r Pwyllgor ar safbwynt diweddaraf Llywodraeth Cymru ynghylch Prynu Gwybodus Gorfodol. Mae gan yr Aelodau ddiddordeb arbennig mewn unrhyw gydgyssylltu posibl â Llywodraeth y DU ynghylch cyflwyno mesurau tebyg yn Lloegr, ac unrhyw gamau y gallech fod yn eu cymryd i sicrhau dull gweithredu cyson ledled y DU.

Cofion cynnes,

Paul Davies AS

Cadeirydd: Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg

Paul Davies AS
Cadeirydd
Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

SeneddEconomy@senedd.cymru

18 Gorffennaf 2023

Annwyl Paul,

Diolch am eich llythyr ar 26 Mehefin yn dilyn cyfarfod Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig. Yn ôl y gofyn, rwyf wedi amlinellu ein safbwynt isod ar gyfer gwneud Prynu Gwybodus yn orfodol.

Roedd dwy agwedd ar Brynu Gwybodus yn rhan o ymgynghoriad Tachwedd 2021, sef:

- Cyhoeddi gwybodaeth am fuchesi sy'n rhydd o TB ar [ibTB](#); ac
- Ei gwneud yn orfodol i ddarparu ac arddangos gwybodaeth am TB yn y man gwerthu.

Helpodd canlyniad yr ymgynghoriad i lywio ein [Cynllun Cyflawni TB](#) newydd, a lanswyd ym mis Mawrth.

Ein nod yw cydweithio â Llywodraeth y DU i ddatblygu system Prynu Gwybodus orfodol, galluogi ffermwyr i wneud penderfyniadau gwybodus yn y man gwerthu, gan wneud hynny mewn ffordd gyson. Bydd system orfodol hefyd yn galluogi milfeddygon i ddysgu mwy am darddiad gwartheg a brynwyd pe bai achosion o TB yn dod i'r amlwg.

O ystyried y cymhlethdodau sydd ynghlwm wrth y gwaith o'i gwneud yn orfodol i ddarparu ac arddangos gwybodaeth yn y man gwerthu, ac er mwyn sicrhau cysondeb drwy Gymru a Lloegr, bydd angen ymgysylltu rhagor â Llywodraeth y DU. Bydd hyn yn cynnwys ystyried y goblygiadau posibl i geidwaid pe na baent yn dilyn egwyddorion prynu gwybodus. Ar ôl i'r ymgysylltu hwn ddod i ben, byddwn yn rhannu cynllun ac amserlen fanwl.

Mae fy swyddogion yn parhau i chwilio am ffyrdd i ehangu galluoedd ibTB a'i ddefnydd posibl mewn cynllun Prynu Gwybodus.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Lesley.Griffiths@llyw.cymru
Correspondence.Lesley.Griffiths@gov.wales

Rydym yn croesawu lle gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Bydd swyddogion hefyd yn defnyddio'r Grŵp Cyngori Technegol (TAG) newydd ar TB Gwartheg, unwaith y bydd wedi'i sefydlu, i ofyn am ei farn a'i arbenigedd.

Yn gywir,

A handwritten signature in black ink that reads "Lesley Griffiths". The signature is written in a cursive, flowing style.

Lesley Griffiths AS/MS
Y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd
Minister for Rural Affairs and North Wales, and Trefnydd

Ein cyf/Our ref: MA/RE/0660/23(2)

Huw Irranca-Davies AS
Cadeirydd y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN
SeneddDCC@senedd.cymru
Swyddfa.breifaf@senedd.cymru

30 Mehefin 2023

Annwyl Huw,

Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Llywodraeth Cymru ar y Bil Ardrethu Annomestig

Rwy'n ysgrifennu mewn ymateb i'r argymhellion a nodir yn adroddiad y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad ar y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol ar y Bil Ardrethu Annomestig (y Bil). Gofynnodd y Pwyllgor am ymateb i Argymhelliad 2 o fewn 10 diwrnod gwaith. Hoffwn achub ar y cyfle i ymateb i argymhellion eraill y Pwyllgor ar yr un pryd.

Argymhelliad 1: Rydym o'r farn bod y cymalau o'r Bil a'r Atodlen i'r Bil a nodir yn y Memorandwm o fewn diben sydd o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd, fel y'i disgrifir yn Rheol Sefydlog 29, a bod angen cydsyniad y Senedd ar eu cyfer o ganlyniad i hynny.

Rwy'n croesawu cadarnhad y Pwyllgor ei fod yn cytuno â dadansoddiad Llywodraeth Cymru o'r darpariaethau yn y Bil y bydd angen cael cydsyniad y Senedd ar eu cyfer.

Argymhelliad 2: Dylai'r Gweinidog egluro a rhoi rhagor o fanylion i'r Senedd ynghylch pam y mae Llywodraeth Cymru wedi newid ei safbwynt fel ei bod bellach yn fodlon ar y pwerau dirprwyedig yng nghymal 13 ac ym mharagraffau 49 a 50 o'r Atodlen i'r Bil. Dylai'r Gweinidog ddarparu'r eglurhad a'r manylion hyn o fewn 10 diwrnod gwaith ar ôl i'r adroddiad hwn gael ei gyhoeddi, neu dylai gwybodaeth o'r fath gael ei nodi yn y memorandwm cydsyniad deddfwriaethol atodol nesaf a gyflwynir gerbron y Senedd, pa un bynnag sydd gynharaf.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Rebecca.Evans@llyw.cymru
Correspondence.Rebecca.Evans@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Yn gyntaf, hoffwn egluro nad yw Llywodraeth Cymru wedi newid ei safbwynt. Ar adeg cyhoeddi'r Memorandwm, roeddem yn ystyried ein safbwynt, fel y nodwyd yn y Memorandwm.

Mae'r mater hwn yn gymhleth, gyda maes polisi datganoledig a swyddogaethau awdurdod a gedwir yn ôl sy'n gysylltiedig yn fwriadol, er mwyn galluogi rhywbeth newydd ac arloesol. Dim ond Cyllid a Thollau ei Fawrhydi (CThEF) sy'n gallu darparu'r rhaglen *Digideiddio Ardrethi Busnes* i Gymru, am fod y rhaglen yn dibynnu ar rannu a chysylltu gwybodaeth a gedwir gan CThEF am ardrethi nad ydynt wedi'u datganoli, yn ogystal â gwybodaeth am ardrethi annomestig. O ganlyniad, byddai unrhyw is-ddeddfwriaeth a gaiff ei gwneud o dan y pwerau sydd wedi'u dirprwyo i Gomisiynwyr CThEF yn cael effaith uniongyrchol ar y swyddogaethau a roddir gan y Bil i CThEF, ac yn newid y gofynion a roddir ar dalwyr ardrethi annomestig. Mae hyn yn golygu bod pob un o'r opsiynau i sicrhau y gellir darparu'r rhaglen *Digideiddio Ardrethi Busnes* yng Nghymru yn galw am gyfaddawd, mewn rhyw ffordd neu'i gilydd.

At ei gilydd, o ystyried y gwahanol ffactorau hyn a chyd-destun y darpariaethau penodol, rwyf wedi casglu bod y pwerau dirprwyedig a'r ddyletswydd i ymgynghori â Gweinidogion Cymru yn briodol er mwyn hwyluso'r gwaith o weinyddu'r system *Digideiddio Ardrethi Busnes*, y mae angen iddo weithredu mewn modd cyson ledled Cymru a Lloegr. Mae'r pwerau hyn yn gyfyngedig ac nid oes angen eu harfer er mwyn rhoi'r fframwaith deddfwriaethol a amlinellir yn y Bil ar waith. Dim ond pan ystyrir bod angen gwneud newid gweinyddol perthnasol er mwyn sicrhau bod CThEF yn rhedeg y rhaglen *Digideiddio Ardrethi Busnes* yn effeithiol y byddant yn cael eu defnyddio.

Ni ragwelir y bydd angen, nac awydd, i ddeddfu'n wahanol o dan y pwerau dirprwyedig mewn perthynas â Chymru. At hynny, byddai'r posibilrwydd o ddefnyddio dull amgen yn arwain at risg na fyddai'r system yn gweithredu mewn modd effeithiol na chyson. Drwy weithredu fel hyn, gellir sicrhau y bydd modd cyflawni nodau'r rhaglen *Digideiddio Ardrethi Busnes* a gwireddu'r manteision a fwriedir yng Nghymru.

Argymhelliad 3: Dylai'r Gweinidog gadarnhau a oedd Llywodraeth Cymru yn chwilio am opsiynau i ddefnyddio deddfwriaeth a gyflwynwyd i'r Senedd i geisio newid y weithdrefn graffu ar gyfer rheoliadau a wnaed o dan baragraff 5(13A) yn Atodlen 7 i Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988.

Gallaf gadarnhau, wrth bennu'r ffordd orau ymlaen, fod Llywodraeth Cymru wedi gweld nad oedd cyfrwng deddfwriaethol Seneddol a fyddai'n addas i fynd i'r afael â'r mater hwn o fewn yr un terfyn amser, ac na fyddai modd creu cyfrwng o'r fath heb gael effaith niweidiol anghymesur ar ein rhaglen deddfwriaethol ehangach.

Argymhelliad 4: Dylai'r Gweinidog nodi'n fanwl, gan ddefnyddio Rheoliadau Ardrethu Annomestig (Lluosydd) (Cymru) 2022 a Rheoliadau Ardrethu Annomestig (Lluosydd) (Cymru) 2023 fel enghreifftiau ymarferol, yr heriau ymarferol a'r effeithiau negyddol o ran gwaith craffu'r Senedd yn sgil y weithdrefn bresennol ar gyfer gwneud rheoliadau o dan baragraff 5(13A) yn Atodlen 7 i Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988.

Hoffwn gadarnhau yn gyntaf fod y Pwyllgor yn gywir nad oedd Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (“Deddf 2021”) yn cyflwyno nac yn newid y weithdrefn hon. Yn lle hynny, fe gadwodd y weithdrefn a oedd eisoes wedi ei sefydlu, sy'n gyson â'r weithdrefn sy'n gymwys yn Lloegr. Mae sylw wedi cael ei dynnu at yr heriau ymarferol a'r cyfyngiadau o ran amseru ers i Ddeddf 2021 gael ei datblygu a'i chyflwyno (ar 18 Tachwedd 2019). Mae hefyd yn wir na fydd cyfyngiadau o'r fath ar y pŵer cyfatebol sydd gan Lywodraeth y DU bellach, yn sgil y Bil. Mae hyn yn berthnasol am fod penderfyniadau sy'n cael eu gwneud gan Lywodraeth y DU ar osod y lluosydd yn ei Datganiadau Hydref, ac unrhyw gyllid canlyniadol perthnasol, yn arwain at oblygiadau ar gyfer ystyriaethau polisi a chyllidebu Llywodraeth Cymru. Os bydd cyfyngiadau ar ein gallu i arfer y pŵer hwn nad ydynt yn effeithio ar Lywodraeth y DU yn yr un modd, yng nghyd-destun y rhyngddibyniaethau hyn ac amserlen dynn ar gyfer gwneud rheoliadau, gallai hyn beryglu'r defnydd effeithiol ohono. Yn y blynyddoedd diwethaf, mae Datganiadau Hydref Llywodraeth y DU wedi bod yn cael eu gwneud braidd yn hwyr yng nghylch y gyllideb: gallai hyn gulhau'r amser sydd ar gael i Lywodraeth Cymru ar gyfer gwneud penderfyniadau ar y defnydd o gyllid canlyniadol ac ar gyfer gwneud rheoliadau.

Mae'r cyfyngiadau presennol ar amser yn creu cysylltiad rhwng rheoliadau a chyfrifiadau ar y lluosydd, a gwaith y Senedd i ystyried yr adroddiad cyllid llywodraeth leol am y flwyddyn. Nid yw rheoliadau'n effeithiol oni bai eu bod yn cael eu cymeradwyo gan y Senedd *cyn* iddi gymeradwyo'r adroddiad cyllid llywodraeth leol am y flwyddyn, neu cyn 1 Mawrth (pa un bynnag sydd gynharaf). Fodd bynnag, nid yw cyfrifiad terfynol y lluosydd gan Weinidogion Cymru yn ddilys oni bai ei fod yn cael ei wneud *ar ôl* i'r Senedd gymeradwyo'r adroddiad cyllid llywodraeth leol neu ar ôl 1 Mawrth. Mae'r angen hwn i ddibynnu ar pryd y mae'r Senedd yn ystyried yr adroddiadau cyllid llywodraeth leol yn creu “targed symudol” mewn cysylltiad â gosod y lluosydd.

Os yw amserlen y Senedd yn pennu y bydd yn ystyried yr adroddiad cyllid llywodraeth leol yn fuan ar ôl Datganiad Hydref Llywodraeth y DU a Chyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru (naill ai am fod y cyllidebau'n hwyrach na fel arfer, neu fod yr adroddiad yn gynharach), bydd ond ychydig iawn o amser i lunio rheoliadau, ac mae'n bosibl bydd yr amser craffu yn fyrrach o ganlyniad i hynny. Tynnwyd sylw at y posibilrwydd y byddai canlyniad o'r fath yn codi mewn cysylltiad â'r rheoliadau a effeithiodd ar osod y lluosydd ar gyfer 2020-21. Yn yr achos hwn, trefnwyd yn wreiddiol y byddai'r Senedd yn ystyried yr adroddiad cyllid llywodraeth leol ar 19 Rhagfyr 2019. Felly mae'r rheoliadau hyn yn enghraifft well o sut y gallai'r mater penodol y cyfeirir ato yn yr argymhelliad hwn godi. Ym mis Rhagfyr 2019, roedd Deddf 2021 eisoes wedi cael ei gyflwyno gerbron y Senedd. Dylid nodi bod Adolygiad o Wariant Llywodraeth y DU a gyhoeddwyd ar 25 Tachwedd 2019 wedi arwain yn y pen draw at oedi'r amser ar gyfer gwaith craffu'r Senedd ar yr adroddiad cyllid llywodraeth leol a rheoliadau'r lluosydd.

Fel arall, os yw amserlen y Senedd yn pennu y bydd yn ystyried yr adroddiad cyllid llywodraeth leol yn nes o lawer at ddechrau'r flwyddyn ariannol y mae'n berthnasol iddi, gall hyn ganiatáu ddigon o amser ar gyfer llunio a chraffu ar reoliadau cyn y dyddiad hwnnw. Fodd bynnag, am na ellir cyfrifo'r lluosydd terfynol tan ar ôl y dyddiad hwnnw (neu 1 Mawrth os yw'n gynharach), mae hyn yn arwain at oedi diangen o ran rhoi eglurder i awdurdodau bilio a thalwyr ardrethi yng Nghymru. Gwelwyd yr effaith hon ar y rheoliadau penodol y cyfeirir atynt yn yr argymhelliad hwn, am fod y Senedd wedi ystyried yr adroddiadau cyllid llywodraeth leol perthnasol ar 1 Mawrth 2022 a 28 Chwefror 2023.

Bydd y newidiadau arfaethedig yn sicrhau bod y Senedd yn cael cyfle cyson i wneud gwaith craffu, cyn i unrhyw reoliadau gael eu gwneud, ac yn lleihau'r risg o oedi o ran bilio. Bydd awdurdodau lleol a thalwyr ardrethi yng Nghymru yn cael eglurder mor gynnar â phosibl ac ni fyddant o dan anfantais o'u cymharu â'u cymheiriaid yn Lloegr.

Hoffwn ddiolch i'r Pwyllgor am ei ystyriaeth fanwl o'r Memorandwm a gobeithiaf fod yr ymatebion a roddwyd gennyf i'r argymhellion yn darparu'r eglurder pellach y gofynnwyd amdano.

Rwy'n anfon copi o'r llythyr hwn at y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y Cyfansoddiad, ac i'r Pwyllgor Llywodraeth Leol a Thai, Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig, a'r Pwyllgor Cyllid.

Yn gywir,

A handwritten signature in black ink that reads "Rebecca Evans". The signature is written in a cursive, flowing style.

Rebecca Evans AS/MS

Y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol

Minister for Finance and Local Government

Lesley Griffiths AS/MS
Y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd
Minister for Rural Affairs and North Wales, and Trefnydd

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref: LG/PO/230/23

Paul Davies MS
Chair: Economy, Trade and Rural Affairs Committee

SeneddEconomy@senedd.wales

4th July 2023

Dear Paul,

Thank you for your letter of 5 June 2023, regarding forage maize seed treatments and including correspondence from Dr Julian Little on the issue.

Prior to EU exit, pesticides legislation allowed for seed treated with a plant protection product to be imported, marketed and used in the UK as long as it had been authorised in at least one other Member State. After EU exit, transitional arrangements were put in place to continue the import and use of seeds treated in the EU. This was to provide continuity for seed users and give industry the opportunity to apply for the relevant authorisations in Great Britain.

This three-year transitional period expires on 31 December 2023. From 1 January 2024, all plant protection product seed treatments must be authorised for use in Great Britain. Over the transitional period the Health and Safety Executive (HSE) has met with industry to highlight the actions they need to take to enable these seed treatments to continue to be available from 1 January 2024.

I acknowledge the concerns farmers and growers have with the end of the transitional period is approaching. My officials are in contact with their counterparts in HSE and DEFRA to monitor the impact of this change. Applications for authorisations must come from plant protection product companies to be assessed for use in Great Britain. I would advise farmers, growers and other seed users to engage with their suppliers and representatives. Officials in HSE are continuing to work collaboratively with industry and provide advice on regulatory avenues for different products.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Lesley.Griffiths@llyw.cymru
Correspondence.Lesley.Griffiths@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Tudalen y pecyn 19

I hope this information is useful to the Committee

Regards,

A handwritten signature in black ink that reads "Lesley Griffiths". The signature is written in a cursive style with a large, sweeping 'L' and 'G'.

Lesley Griffiths AS/MS
Y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd
Minister for Rural Affairs and North Wales, and Trefnydd

Vaughan Gething AS
Gweinidog yr Economi

6 Gorffennaf 2023

Gweithgynhyrchu yng Nghymru – ymchwiliad undydd

Annwyl Vaughan,

Diolch am ddod i gyfarfod y Pwyllgor ar 8 Mehefin i drafod cefnogaeth Llywodraeth Cymru i'r sector gweithgynhyrchu a'r Cynllun Gweithredu Gweithgynhyrchu ar ei newydd wedd.

Yn dilyn tair sesiwn panel archwiliadol, cytunodd yr Aelodau y byddwn yn ysgrifennu atoch i ofyn am ragor o wybodaeth.

Yn gyntaf, diolch am gynnig darparu rhagor o wybodaeth i'r Pwyllgor am bob un o'r pwyntiau gweithredu yn y cynllun gweithredu gweithgynhyrchu ar ei newydd wedd, gan nodi amserlen glir ar gyfer cyflawni pob un, ynghyd â 'pherchennog arweiniol'.

Cytunwyd hefyd y byddwn yn ysgrifennu i ofyn am atebion i gwestiynau nas cyrhaeddwyd yn ystod y sesiwn. Roedd gan yr Aelodau gwestiwn i'r holl dystion yn ymwneud â monitro effaith y cynllun, gan nodi bod y cynllun gweithredu ar ei newydd wedd yn datgan "wrth symud ymlaen, bydd cyfraniad y sector gweithgynhyrchu [...] yn cael ei olrhain drwy ein **Dangosyddion Llesiant Cenedlaethol**. Ond nid yw hyn yn ddigon." Gofynnwyd i dystion mewn sesiynau panel diweddarach pa waith pellach yr oeddent yn meddwl y dylai Llywodraeth Cymru fod yn ei wneud i ddatblygu dull mwy manwl o fonitro effaith y cynllun.

Tynnodd tystion sylw at bwysigrwydd bod y cynllun gweithgynhyrchu yn cyd-fynd â chynlluniau cysylltiedig eraill, megis y Cynllun Sgiliau Sero Net, y Strategaeth Arloesi a strategaeth economaidd drosfwaol Llywodraeth Cymru ar gyfer Cymru. Nododd Make UK, o edrych arnynt gyda'i gilydd, y gellid gweld bod rhai bylchau amlwg yn y Cynllun Gweithredu Gweithgynhyrchu yn cael eu llenwi gan gamau gweithredu yn y cynlluniau eraill hynny. Nododd Ffederasiwn Busnesau Bach Cymru hefyd nad

oedd unrhyw gyfeiriad yn y cynllun gweithgynhyrchu at strategaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer ffyrdd, cludo nwyddau a logisteg, a seilwaith yn fwy cyffredinol, a nododd sawl tyst fod hynny'n hollbwysig i ddyfodol y sector gweithgynhyrchu yng Nghymru. Cydnabu David Hoare o GE Aerospace, fel y nodwyd yn y cynllun, fod dangosyddion llesiant yn hytrach na thargedau economaidd yn unig yn debygol o fod yn fesurau llwyddiant pwysig i Lywodraeth Cymru. Felly, mae'n bwysicach fyth cael dealltwriaeth glir ar y cyd o sut y caiff llwyddiant ei fesur.

Byddwn yn ddiolchgar felly pe gallech ymateb i'r pwyntiau hyn drwy amlinellu sut y byddwch yn sicrhau eglurder ynghylch sut y mae'r camau gweithredu yn y Cynllun Gweithredu Gweithgynhyrchu yn cyd-fynd â chynlluniau a strategaethau cysylltiedig eraill; a thrwy roi mwy o fanylion am sut y byddwch yn mesur, monitro a gwerthuso'r effaith ar y sector gweithgynhyrchu.

Byddai'r Pwyllgor hefyd yn ddiolchgar pe gallech nodi pa waith a wnaed ers 2021 mewn perthynas â'r pwynt gweithredu yn y cynllun gweithredu gweithgynhyrchu cychwynnol i "ddeall y math o gymorth busnes sydd ei angen ar weithgynhyrchu yng Nghymru" a pha newidiadau a wnaed o ganlyniad i hynny. Nodwyd hyn yn 2021 fel blaenoriaeth uniongyrchol.

Mae'r diweddariad ar y pwynt gweithredu hwn, a ddarparwyd ym mhwynt 58 yn eich papur ar gyfer y cyfarfod, yn cyfeirio at gymorth a ddarparwyd gan Busnes Cymru ers 2016 a lansiad Cronfa Dyfodol yr Economi yn 2018 – sydd ill dau'n dyddio cyn cyhoeddi'r cynllun gweithredu ar gyfer 2021.

Yn olaf, mae un o'r camau gweithredu yn y cynllun ar ei newydd wedd yn nodi y bydd Llywodraeth Cymru yn "rhoi ein cymorth busnes ar gyfer gweithgynhyrchu ar waith o amgylch nifer o gynhyrchion critigol wedi'u targedu sy'n arwyddocaol yn strategol i ffyniant hirdymor Cymru". Byddai'r Pwyllgor yn gwerthfawrogi pe gallech roi eglurhad manwl o sut y caiff y 'cynhyrchion hanfodol' hyn eu nodi a sut y mae'r dull hwn yn debygol o effeithio ar y cymorth a ddarperir i'r sector gweithgynhyrchu.

Diolch unwaith eto am ymuno â'r Aelodau ar gyfer yr ymchwiliad undydd archwiliadol hwn. Mae'r [trawsgrifiad](#) a'r linc i [Senedd TV](#) ar gael ar ein gwefan i chi a'ch swyddogion weld beth oedd gan dystion eraill i'w ddweud.

Edrychaf ymlaen at eich ymateb, ac at ddeialog barhaus am ddyfodol gweithgynhyrchu yng Nghymru.

Cofion cynnes,

Paul Davies AS

Cadeirydd: Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

Senedd Cymru
Welsh Parliament

Tudalen y pecyn 22

Eich cyf/Your ref
Ein cyf/Our ref VG-PO-0274-23

Paul Davies AS
Cadeirydd,
Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig
SeneddEconomi@senedd.cymru

10 Awst 2023

Gweithgynhyrchu yng Nghymru – ymchwiliad undydd

Annwyl Paul,

Diolch am eich llythyr ar 6 Gorffennaf yn dilyn fy mhresenoldeb yng nghyfarfod Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig ar 8 Mehefin i drafod gweithgynhyrchu yng Nghymru. Mae'r ymatebion i'r cwestiynau a ofynnwyd gan y Pwyllgor wedi'u nodi isod.

Beth sy'n cael ei wneud i nodi amserlen glir ar gyfer cyflawni'r pwyntiau gweithredu gyda 'pherchennog arweiniol' a nodwyd'?

Roedd yr amserlen ddeng mlynedd a nodwyd yn y Cynllun cyntaf yn 2021 yn arwydd ac yn adlewyrchu natur, graddfa, cymhlethdod a rhyngddibyniaeth hirdymor llawer o'r gweithredoedd. Rhagwelwyd erioed y byddai angen adolygu'r Cynllun o bryd i'w gilydd i ystyried newidiadau yn y dirwedd leol, genedlaethol a byd-eang. Ers ei gyhoeddi mae'r sector wedi wynebu heriau mawr: cystadleuaeth fyd-eang, trefniadau masnachu newydd gyda'r Undeb Ewropeaidd, adfer wedi COVID-19, argyfwng hinsawdd, cost gynyddol ynni, oedi oherwydd problemau morgludo sydd wedi tarfu ar gadwyni cyflenwi byd-eang, prinder mewn deunyddiau crai, cynnydd mewn prisiau a phroblemau difrifol o ran sicrhau bod llafur ar gael.

Pan gyhoeddwyd y Cynllun gennym ar y cychwyn, nodwyd perchennog arweiniol ac amserlen ar gyfer pob un o'r camau. Fodd bynnag, mewn trafodaethau â rhanddeiliaid wrth ddatblygu'r diweddariad, gwelwyd bod hyn weithiau'n ddryslyd i gynulleidfa allanol wrth i unigolion, timau a strwythurau cyflawni newid dros amser. O'r herwydd, ni chafodd yr wybodaeth hon ei chynnwys yn y Cynllun diwygiedig i helpu i symleiddio ymgysylltiad trwy brif adran arweiniol y polisi. Fodd bynnag, fel y Cynllun cychwynnol, mae gan bob cam gweithredu amserlenni perchnogaeth a darpariaeth clir o hyd, gyda phob arweinydd hefyd yn aelod o'r Grŵp Cyflawni. Caiff hyn ei gadeirio ar lefel Uwch Wasanaeth Sifil gan y Dirprwy Gyfarwyddwr Trawsnewid Diwydiannol a'r Economi Sylfaenol ac mae'n gyfrifol

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru
Correspondence.Vaughan.Gething@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 23
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

am weithredu'r Cynllun a chydlynu gweithgareddau priodol yn effeithiol yn unol â'r amcanion strategol ar draws yr holl adrannau perthnasol. Rwyf wedi cynnwys hyn er gwybodaeth yn Atodiad 1.

Beth sy'n cael ei wneud i fonitro effaith y cynllun a chreu cysylltiad clir gyda chynlluniau eraill?

Ar lefel strategol, mae'r chwe amcan yn y Cynllun yn nodi gweledigaeth glir o'r cyfeiriad yr ydym am fynd a sut rydym am i sector gweithgynhyrchu'r dyfodol edrych. Mae'r cynllun yn amlweddol ac mae'n cynnwys amrywiaeth o gynlluniau, rhaglenni, prosiectau a gweithgareddau ehangach cysylltiedig sy'n chwarae rhan wrth wireddu'r weledigaeth hon. Mae gan lawer ohonynt eu hamserlenni, cerrig milltir a metrigau ar wahan eu hunain yr adroddir arnynt yn unigol a rôl allweddol y Grŵp Cyflawni yw dwyn ynghyd yr arweinwyr ar gyfer pob un o'r gweithgareddau hyn i gydweithio a chwilio am gyfleoedd i sicrhau'r effaith gyfunol fwyaf posibl yn erbyn pob un o'r chwe nod. Mae hyn yn cynnwys, (ond nid yw'n gyfyngedig i):

- Strategaeth Sero Net Cymru
- Cynllun Gweithredu Sgiliau Sero Net
- Cyllideb Garbon 2 (2021-25)
- Strategaeth Drafnidiaeth Cymru 2021
- Y Rhaglen Ôl-osod er mwyn Optimeiddio
- Cymru'r Dyfodol – Cynllun cenedlaethol 2040
- Strategaeth gwefru cerbydau trydan ar gyfer Cymru | LLYW.CYMRU
- Dyfodol Disglair | Gyrfa Cymru (llyw.cymru)
- Cymru'n Gweithio
- Cymru'n Arloesi: Creu Cymru Gryfach, Decach a Gwyrddach
- Strategaeth Ddigidol i Gymru
- Cymraeg 2050 Strategaeth y Gymraeg
- Cynllun Gweithredu ar gyfer Cymru Wrth-hiliol
- Cynllun Gweithredu LHDTTC+ Cymru | LLYW.CYMRU
- Trawsnewid Cymru drwy fentrau cymdeithasol - Cwmpas
- Cynllun Gweithredu Allforio i Gymru

Yn ogystal â monitro'r gweithgareddau penodol, mae'n bwysig ein bod yn gallu llunio barn wybodus ynghylch a yw'r Cynllun yn cyflawni'n llwyddiannus ar gyfer y sector gweithgynhyrchu yn unol â'r chwe nod a'n diffiniad o weithgynhyrchu 'Gwerth Uchel' sy'n cael effaith gymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol cadarnhaol. Mae hyn yn golygu na allwn ddiffinio 'cynnydd' yn syml o ran creu swyddi neu gynyddu gwerth ychwanegol gros. Mae'n rhaid i ni ystyried sut mae gweithgynhyrchu fel sector yn cyfrannu at ein dyheadau cenedlaethol o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Er bod hyn yn wir yn anoddach, rydym wedi ymrwymo o fewn y Cynllun i ddatblygu mecanwaith i wneud hyn ac rydym eisoes wedi comisiynu darn o waith sy'n datblygu dull o fonitro cynnydd, wedi'i ategu gan feincnodi yn erbyn arfer gorau byd-eang. Bydd hyn yn cyd-fynd â'r chwe nod fel rhan o ddeialog ragweithiol a chyson gyda diwydiant a phartneriaid ehangach i sicrhau ein bod nid yn unig yn parhau i fonitro cynnydd ond yn parhau i ganolbwyntio ar y pethau sydd bwysicaf.

Pam nad oes cyfeiriad yn y cynllun gweithgynhyrchu at y strategaeth ar gyfer ffyrdd, cludo nwyddau a logisteg, a seilwaith yn fwy cyffredinol?

Yr ail Nod Strategol yw "datblygu'r amodau i angori cwmnïau gweithgynhyrchu allweddol yng Nghymru, gan gynnwys darparu seilwaith modern a chadwyni cyflenwi cadarn". Mae

hyn yn cydnabod rôl hanfodol seilwaith o ran bod yn alluogwr i gyflawni ein dyheadau, cefnogi diwydiant a pheidio â'i gyfyngu.

Mae'r Cynllun yn cyfeirio'n benodol at Strategaeth Drafnidiaeth Cymru, '[Llwybr Newydd](#)' sy'n nodi ein dull gweithredu o ran sut rydym yn galluogi pobl a nwyddau i symud yn hawdd o ddrws i ddrws trwy wasanaethau a seilwaith trafnidiaeth hygyrch, cynaliadwy ac effeithlon.

Rydym hefyd yn tynnu sylw at enghreifftiau eraill fel seilwaith gwefru Digidol, Cerbydau Trydan a'n Cynllun Cyflawni Eiddo sydd eisoes wedi darparu dros 800,000 troedfedd sgwâr o safleoedd masnachol newydd, gyda 125 erw o safleoedd sy'n barod ar gyfer buddsoddi naill ai wedi'u cwblhau neu ar y gweill trwy gyfuniad o ymyrraeth uniongyrchol, cymorth grant i'r sector preifat a chydweithio â phartneriaid yn y sector cyhoeddus.

Hefyd, cyfeirir at ein dull strategol o gynllunio yng Nghymru hefyd drwy Gymru y Dyfodol a Pholisi Cynllunio Cymru.

Pa waith sydd wedi'i wneud ers 2021 mewn perthynas â'r camau gweithredu "deall y math o gymorth busnes sydd ei angen ar weithgynhyrchu Cymru" a pha newidiadau sydd wedi'u gwneud o ganlyniad?

Cafodd y Cynllun cychwynnol ei ategu gan yr wybodaeth a gasglwyd trwy broses ymgynghori ffurfiol a lywiodd themâu allweddol mewn meysydd fel Cydraddoldeb ac Amrywiaeth, Datblygu, Ymchwil ac Arloesi, Sgiliau, Angori, Technoleg a Datgarboneiddio. Wrth ddatblygu'r adnewyddiad, ailedrychwyd ar y rhain drwy gael mwy o ymgysylltu â diwydiant, Undebau Llafur a phartneriaid cymdeithasol ehangach a chynnal arolwg 'gwirio iechyd' o'r sector gyda chefnogaeth Diwydiant Cymru a Make UK. Comisiynwyd yr arolwg yn benodol i edrych ar yr 16 thema yn y Cynllun cychwynnol, gan ganolbwyntio ar alluoedd, patrymau gwerthu, heriau, diwylliant ac ymddygiad busnesau. Roedd hyn yn rhoi gwybodaeth ddefnyddiol gan gynnwys dadansoddi sefyllfa a thueddiadau cyfredol mewn meysydd fel ynni, cadwyni cyflenwi, sgiliau a thechnolegau digidol Diwydiant 4.0.

Mae'n bwysig cydnabod bod MAP yn gysylltiedig ag edrych ar yr hyn sydd ei angen ar y sector i ffynnu a sicrhau bod gennym y gefnogaeth gywir ar waith. Mae hyn yn golygu cael y gwerth mwyaf posibl o'r cymorth rydym eisoes yn ei gynnig ac ychwanegu cymorth ychwanegol dim ond pan fo bwlch / angen clir. Er enghraifft. Mae ein Prosiect Partneriaeth Peirianeg a Gweithgynhyrchu Uwch Rhaglen Sgiliau Hyblyg (FSP) yn ymateb yn uniongyrchol i anghenion ein cwmnïau gweithgynhyrchu trwy eu cefnogi i ddatblygu'r sgiliau y maent wedi'u nodi. Mae astudiaeth achos wych yn y Cynllun gan Energizer Auto UK ynghylch sut maen nhw wedi defnyddio FSP i elwa'n fawr.

Nododd yr arolwg hefyd bwysigrwydd lleihau ynni a chynyddu cynhyrchiant ac mae Rhaglen Clystyrau Darbodus Toyota yn enghraifft o ble rydym yn ymateb i hyn, gyda mwy na 60 o gwmnïau wedi elwa hyd yma o weithredu egwyddorion Darbodus. Cwmnïau fel Rotothem sydd wedi gweld cynnydd syfrdanol o 300% mewn allbynnau oherwydd arbedion amser mewn strwythurau cynhyrchu a sefydliadol, a gostyngiad o 50% mewn diffygion. Fe wnaeth Banc Datblygu Cymru hefyd lansio'r Cynllun Benthyciadau Busnes Gwyrdd ym mis Chwefror eleni, gyda benthyciadau o £1000 i £1.5m i gefnogi ein taith i Sero Net. Mae hyn yn cynnwys buddsoddi mewn technoleg ynni adnewyddadwy, uwchraddio seilwaith ffisegol a lleihau gwastraff. Yn ddiweddar fe wnaethom hefyd lansio ein cynllun Cymorth Arloesi Hyblyg newydd a'r Gronfa Economi Gylchol a fydd yn ategu'r cymorth arbenigol presennol sydd ar gael drwy Busnes Cymru.

Mae enghreifftiau eraill o alinio ein cymorth i gyflawni ein dyheadau o fewn y Cynllun, megis cyflwyno'r Gronfa Cefnogi Cwmnïau Lleol sy'n seiliedig ar wersi a ddysgwyd o Gronfa Her yr Economi Sylfaenol. Mae cyflenwyr bwyd lleol yn cael eu cefnogi gyda chyllid i dalu am gostau achrediad diogelwch hylendid bwyd ac mae gwaith wedi'i wneud yn y sector tai i gysylltu landlordiaid cymdeithasol cofrestredig (RSLs) â busnesau lleol.

Mae AMRC Cymru yn parhau i ymateb yn uniongyrchol i anghenion ein cwmnïau gweithgynhyrchu, gan feithrin mwy o ymchwil cydweithredol ac ymgorffori technolegau Diwydiant 4.0. Mae AMRC wedi cefnogi rhaglen technoleg adenydd y dyfodol Airbus sydd gyda'r gorau yn y byd a thros 30 o fusnesau bach a chanolig ar draws 16 o brosiectau. Mae rhaglen galluogi digidol fawr ar gyfer busnesau bach a chanolig ar y gweill ar hyn o bryd, a fydd yn cefnogi 60 o weithgynhyrchwyr eraill dros y 18 mis nesaf. Un enghraifft yw'r prosiect 'Ffatri 4.0' sy'n brosiect ar y cyd rhwng AMRC Cymru, Airbus a chwmnïau bwyd a diod Cymru (The Pudding Compartment a Hensol Distillery), gan ddefnyddio offer digidol i greu 'ffatri'r dyfodol', gwella effeithlonrwydd cynhyrchu a lleihau costau ynni ac ôl troed carbon i gyflawni'r rhaglen BITES a ariennir gan Lywodraeth Cymru. Mae hyn yn ychwanegol at y cymorth gwerth £2m gan Lywodraeth Cymru i sefydlu Canolfan Cynaliadwyedd Pecynnu Bwyd a Diod a fydd yn dod yn ganolbwynt ar gyfer manteisio ar dechnolegau a deunyddiau newydd yn y gadwyn gyflenwi pecynnu bwyd a diod.

Sut fydd Llywodraeth Cymru yn “Dechrau ein cymorth busnes ar gyfer gweithgynhyrchu nifer o gynhyrchion hanfodol wedi'u targedu sy'n arwyddocaol yn strategol i ffyniant hirdymor Cymru”?

Mae'r arolwg 'gwirio iechyd' wedi helpu i nodi meysydd lle bydd angen i ni sicrhau bod y cymorth cywir ar gael i ddiwydiant. Yn ogystal â hynny, mae'r Cynllun diwygiedig yn amlinellu ein bwriad i feincnodi yn erbyn meysydd o arfer gorau sy'n cyd-fynd â'n chwe nod strategol. Bydd hyn yn rhoi gwybodaeth bellach i ba gynhyrchion fydd yn hanfodol i Gymru wrth symud ymlaen, yn enwedig mewn meysydd lle gwelwn gyfle go iawn i Gymru ennill mantais gystadleuol. Mae'r Cynllun eisoes yn nodi lle rydym yn bwrw ymlaen â gweithgarwch sydd â chynhyrchion clir a fydd yn hanfodol i lwyddiant. Er enghraifft, Y Rhaglen Ôl-osod er mwyn Optimeiddio i wella effeithlonrwydd ynni stoc dai Awdurdodau Lleol lle rydym yn defnyddio dull Economi Sylfaenol i nodi nid yn unig y cynhyrchion gofynnol ond cyflenwyr lleol y cynhyrchion hynny.

Ar gyfer y sector gweithgynhyrchu, rydym wedi cwblhau cam cyntaf darn o waith ar wahân ar fapio'r gadwyn gyflenwi er mwyn cael gwell dealltwriaeth o allu, cadernid a chyfleoedd angori'r gadwyn gyflenwi bresennol. Canolbwyntiodd hyn i ddechrau ar ddatblygu cronfa ddata gynhwysfawr i sefydlu llinell sylfaen o gwmnïau presennol sy'n gweithredu ar draws sawl is-sector gweithgynhyrchu. Rydym yn bwrw ymlaen â cham nesaf y gwaith hwn a fydd yn defnyddio'r data i gael cipolwg gwerthfawr ar gadwyni cyflenwi, gyda ffocws penodol ar sawl maes allweddol gan gynnwys Gwynt Arnofiol ar y Môr. Bydd y broses hon yn helpu i ddeall beth yw/fydd y cydrannau hanfodol, ac i ba raddau y mae gan y gadwyn gyflenwi bresennol y gallu i ymateb i gyfle o'r fath.

Yn y sector Bwyd a Diod cynhaliwyd arolwg bwyd ar draws y sector cyhoeddus i ganfod bylchau cyflenwi â'r potensial i ddatblygu gallu cyflenwi lleol. Yn y lle cyntaf, mae hyn yn llywio gwaith i gynyddu'r gyfran o gynnyrch lleol sy'n cael ei fwyta i gefnogi'r Ddarpariaeth Gyffredinol o Brydau Ysgol am Ddim, ac mae'n llywio datblygiad strategaeth ar gyfer caffael bwyd yn gyhoeddus, a'i nod yw sicrhau bod cymaint â phosibl o fwyd a gynhyrchir yn lleol yn cyrraedd platiâu'r sector cyhoeddus.

Rydym yn bwriadu dadansoddi cynlluniau buddsoddi ar gyfer datgarboneiddio tai a thrafnidiaeth yn y dyfodol er mwyn gallu mapio'r galw am gynnyrch yn y dyfodol yn erbyn

y capasiti cyflenwi lleol presennol. Bydd y gwaith hwn yn sail i waith datblygu cyflenwyr yn y dyfodol i sicrhau bod ecosystem o fusnesau lleol sydd â chymwysterau addas, i wneud y gorau o effaith economaidd a chymdeithasol y buddsoddiadau hyn i Gymru.

Yn olaf, bydd ein Strategaeth Arloesi, 'Cymru'n Arloesi: creu Cymru Gryfach, Decach a Gwyrddach' yn blaenoriaethu'r pethau hynny fydd yn cael yr effaith fwyaf ar Gymru, gan dargedu ein cymorth yn unol â 'chenadaethau' penodol. Yn hyn o beth, bydd ein dull gweithredu yn canolbwyntio ar bedwar maes allweddol: Addysg, yr Economi, Iechyd a Llesiant, a Hinsawdd a Natur. Mae Cynllun Gweithredu yn cael ei ddatblygu, a fydd yn nodi nifer bach o nodau ym mhob maes cenhadaeth, y camau y byddwn yn eu cymryd gyda phartneriaid, cerrig milltir a mesurau tymor byr, tymor canolig a hirdymor.

Rwy'n gobeithio y bydd hyn yn rhoi digon o fanylion mewn ymateb i'r cwestiynau a godwyd yn eich llythyr ac edrychaf ymlaen at barhau i drafod gyda'r Aelodau ar sicrhau sector gweithgynhyrchu ffyniannus yng Nghymru.

Yn gywir,

A handwritten signature in black ink that reads "Vaughan Gething". The signature is written in a cursive, flowing style.

Vaughan Gething AS
Gweinidog yr Economi

Atodiad 1 – Cynllun Gweithgynhyrchu i Gymru – Perchnogion Gweithredu ac Amserlenni

Mynd i'r afael â'r argyfwng hinsawdd drwy ddatgarboneiddio'r sector gweithgynhyrchu yng Nghymru, yn seiliedig ar arferion a phrosesau economi gylchol.		
Camau	Arweinydd(ion)	Amserlen
Gwneud carbon isel a gwrthsefyll y newid yn yr hinsawdd yn rhan annatod o'r Contract Economaidd ac ehangu'r ystyriaeth i holl agweddau eraill ar wariant Llywodraeth Cymru, gan gynnwys grantiau a chaffael.	GcoE Carys Roberts – Pennaeth Entrepreneuriaeth a Busnes Cymru (Cyflenwi), ETC, B&R. Tracey Mayes – Pennaeth Diwygio Caffael, COOG, Cyfarwyddiaeth Fasnachol a Chaffael. Paul Griffiths – Pennaeth Cyflenwi Masnachol a Gallu, COOG, Cyfarwyddiaeth Fasnachol a Chaffael. Judith Budding – Pennaeth Masnachol PMO ac Ops, COOG, Cyfarwyddiaeth Fasnachol a Chaffael.	Tymor Byr i Canolig
Defnyddio Cronfa'r Economi Gylchol fel dull i sbarduno mwy o ailgylchu a llai o dirlenwi, gan gynnwys defnyddio technolegau a phrosesau newydd mewn gweithgynhyrchu.	Andy Rees – Pennaeth y Gangen Strategaeth Wastraff, CCRA, Effeithlonrwydd Gwastraff ac Adnoddau.	Tymor Byr i Canolig
Ochr yn ochr â Diwydiant Sero Net Cymru, byddwn yn gweithio gyda chlystyrau a hybiau diwydiannol ledled Cymru wrth iddynt ddatblygu eu llwybrau ac adeiladu sylfaen dystiolaeth gadarn i ddeall yn well y rôl bosibl y gall newid tanwydd a dal, defnyddio a storio carbon ei chwarae o ran datgarboneiddio gweithgynhyrchu.	Anne Reynish - Diwydiant Sero Net, ETC.	Tymor Byr i Canolig
Gweithio gyda Diwydiant Sero Net Cymru, Clwstwr Diwydiannol De Cymru a rhanddeiliaid yng Ngogledd Cymru, gan gynnwys Hynet, i ddeall y seilwaith sydd ei angen i ddatgarboneiddio'r diwydiant a manteisio i'r eithaf ar fentrau perthnasol.	Wendy Boddington - Pennaeth Cyflenwi Rhanbarthol, ETC.	Tymor Byr i Canolig
Datblygu'r amodau i angori cwmnïau gweithgynhyrchu allweddol yng Nghymru, gan gynnwys darparu seilwaith modern a chadwyni cyflenwi cadarn.		
Camau	Arweinydd(au)	Amserlen
Llunio mapiau manwl o'r cadwyni cyflenwi ar gyfer cynnyrch hanfodol, gan gynnwys capasiti a gallu presennol. Byddwn yn defnyddio hyn i ganfod cyfleoedd i leoleiddio cadwyni cyflenwi, cynyddu gallu busnesau cynhenid a denu mewnfuddsoddiad wedi'i dargedu i fynd i'r afael â bylchau yn y cadwyni cyflenwi.	Gunther Kostyra - MAP a Diwydiant Cymru, ETC, B & R. James Davies - Prif Swyddog Gweithredol, Diwydiant Cymru.	Tymor Byr i Canolig
Mynd i'r afael â'r prinder safleoedd ar gyfer gweithgynhyrchu a sectorau cysylltiedig drwy fuddsoddi mewn safleoedd cyflogaeth strategol, gan ddarparu 300,000 troedfedd sgwâr y	Leigh Jenkins – Syrfêwr Prosiectau Eiddo, ETC, B & R.	Tymor Canolig i Hirdymor

flwyddyn o arwynebedd llawr newydd ledled Cymru drwy'r Cynllun Cyflenwi Eiddo.		
Sicrhau bod cwmnïau gweithgynhyrchu wedi'u hangori'n gryfach ac annog mwy o benderfyniadau'n cael eu gwneud yng Nghymru. Byddwn yn gwneud hyn drwy ysgogiadau cymorth uniongyrchol fel y Contract Economaidd a buddsoddiad cyfalaf, er enghraifft, cyfleoedd a ddarperir gan y newid i drafnidiaeth ddi-allyriadau	Claire McDonald - Dirprwy Gyfarwyddwr - Polisi Economaidd, ETC, B & R. James Davies - Prif Swyddog Gweithredol, Diwydiant Cymru. Darryn Lewis - Pennaeth Mewnfuddsoddi, ETC, Cysylltiadau Rhyngwladol a Masnach.	Hirdymor
Gweithio gyda datblygwyr a rhanddeiliaid eraill i ddeall a hyrwyddo potensial y gadwyn gyflenwi o'r ynni ar y môr yng Ngogledd Cymru ac yn y Môr Celtaidd	Helen Donovan - Uwch Reolwr Trawsnewid Diwydiannol, ETC, B & R.	Tymor Byr i Canolig
Cefnogi gweithgynhyrchwyr yng Nghymru i gyflenwi nwyddau a gwasanaethau mewn ymateb i'r Rhaglen Ôl-osod er mwyn Optimeiddio, gan fabwysiadu dull caffael yn yr economi sylfaenol sy'n canolbwyntio ar ymgysylltu â chyflenwyr yng Nghymru a'u cefnogi pan fo hynny'n briodol	Malcolm Davies - Uwch Swyddog Datgarboneiddio Tai, CCRA, Tai ac Adfywio.	Tymor Byr i Canolig

Nodi a datblygu'r sgiliau angenrheidiol ar gyfer y gweithlu ac arweinwyr er mwyn cyflawni 'Cymru 4.0'.

Camau	Arweinydd(ion)	Amserlen
Cymharu ein perfformiad gweithgynhyrchu â'r arfer gorau yn rhanbarthau tebyg yn y DU ac yn fyd-eang. Defnyddio'r data hyn er mwyn defnyddio ein dulliau cymorth yn y ffordd orau i wella cynhyrchiant a chystadleurwydd	James Davies - Prif Swyddog Gweithredol, Diwydiant Cymru. Phil Catherwood - Uwch Reolwr Strategaeth - Symudedd, ETC, B & R.	Tymor Byr i Canolig a Hirdymor
Galluogi cwmnïau o Gymru, yn enwedig ein sylfaen gweithgynhyrchu, i ddysgu o arferion gorau byd-eang drwy ymgysylltu'n uniongyrchol â rhaglenni o'r radd flaenaf fel Rhaglen Cyswllt Diwydiannol MIT.	Matt Collins - Uwch Reolwr Polisi Entrepreneuriaeth, Cydraddoldeb ac Ymgysylltu, ETC, B & R.	Tymor Byr i Canolig a Hirdymor
Sefydlu dull o gyfathrebu ag arweinwyr ar draws yr ecosystem gweithgynhyrchu i gydweithio, canfod cyfleoedd i ddysgu o arferion gorau byd-eang a thargedu cymorth penodol fel ein Rhaglen Sgiliau Hyblyg	Gunther Kostyra - MAP a Diwydiant Cymru, ETC, B & R. James Davies - Prif Swyddog Gweithredol, Diwydiant Cymru.	Tymor Byr i Canolig
Gweithredu TGAU newydd mewn Peirianneg drwy Cymwysterau Cymru, a fydd yn rhan o'r gyfres newydd o gymwysterau TGAU 'Gwnaed yng Nghymru' i gefnogi'r Cwricwlwm newydd i Gymru o 2025 ymlaen.	Gareth Downey (Cymwysterau Cymru)	Tymor byr i Canolig
Gweithio mewn partneriaeth â rhanddeiliaid yn y sector gweithgynhyrchu i greu cynllun	Mike Groves - Cyfarwyddwr Rhaglen, Economi Ddigidol, ETC, B & R. Mike Thomas - Pennaeth Polisi a Chydlynu AI.	Tymor Canolig i Hirdymor

gweithredu sy'n nodi blaenoriaethau i gefnogi'r diwydiant i gyflymu'r broses o fabwysiadu arloesedd digidol a data, gan gynnwys seiber a deallusrwydd artifisial.		
---	--	--

Cryfhau cydweithio rhwng rhanddeiliaid i fanteisio ar newid technolegol a chyflawni arloesedd mwy masnachol yn ddi-oed.

Camau	Arweinydd(au)	Amserlen
Cefnogi ecosystem Cymru (gan gynnwys fforymau a digwyddiadau masnach) i greu Cymru gryfach, decach a gwyrddach gyda mwy o gydweithio a gweithgareddau ymchwil, datblygu ac arloesi yn unol â'r ymrwymadau a'r blaenoriaethau yn ein Strategaeth Arloesi, "Cymru'n Arloesi".	Abi Phillips - Pennaeth Arloesi, ETC, B & R. Elaine Choules - Pennaeth Gweithgynhyrchu Gwerth Uchel, ETC, B & R.	Tymor Byr i Canolig a Hirdymor
Defnyddio Canolfan Ymchwil Gweithgynhyrchu Uwch (AMRC) Cymru fel canolbwynt i sbarduno ymchwil cydweithredol, lle mae ysgogiadau cymorth ategol yn cydgyfeirio er mwyn sicrhau'r gwerth mwyaf posibl (gan gynnwys cynigion Arloesi ehangach Llywodraeth Cymru fel SMART).	Abi Phillips - Pennaeth Arloesi, ETC, B & R.	Tymor Byr i Canolig a Hirdymor
Gweithio i sicrhau mwy o gronfeydd ymchwil ac arloesi yn y DU.	Chris Hale - Pennaeth Swyddfa Wyddoniaeth Llywodraeth Cymru, ETC, Prif Swyddog Gwyddonol	Tymor Byr i Canolig a Hirdymor
Parhau i ddatblygu gallu a chapasiti ymchwil yng Nghymru a hwyluso cyfleoedd cydweithio rhyngwladol drwy Raglen Sêr Cymru.	Chris Hale - Pennaeth Swyddfa Wyddoniaeth Llywodraeth Cymru, ETC, Prif Swyddog Gwyddonol	Tymor Byr i Canolig a Hirdymor
Hyrwyddo perfformiad sylfaen Ymchwil Cymru a manteision allweddol cyllid gwyddoniaeth, technoleg, peirianeg, Mathemateg a Meddygaeth yng Nghymru, y DU ac yn rhyngwladol.	Chris Hale - Pennaeth Swyddfa Wyddoniaeth Llywodraeth Cymru, ETC, Prif Swyddog Gwyddonol	Tymor Byr i Canolig a Hirdymor
Datblygu map manwl o randdeiliaid allweddol i ddeall yr ecosystem bresennol a chanfod cyfleoedd i sbarduno cyfleoedd cydweithio yn y dyfodol – wedi'i gysylltu â meysydd blaenoriaeth wrth fapio'r cadwyni cyflenwi (hynny yw, pa undebau llafur/prifysgolion sy'n ymwneud â phob ardal).	Gunther Kostyra - MAP a Diwydiant Cymru, ETC, B & R. James Davies - Prif Swyddog Gweithredol, Diwydiant Cymru.	Tymor Canolig
Byddwn yn annog ac yn cefnogi gweithgynhyrchwyr yng Nghymru i fabwysiadu arferion 'arloesi agored' i reoli eu dull o gydweithio.	Mark Lewis - Rheolwr Masnacheiddio, ETC, B&R.	Tymor Byr

Sefydlu egwyddorion cyflogaeth 'Gwaith Teg' yng Nghymru, gan hyrwyddo cynhwysiant, diogelwch a gwarchod ein treftadaeth ddiwylliannol.

Camau	Arweinydd(au)	Amserlen
Sefydlu llinell sylfaen a monitro grwpiau sy'n cael eu tangynrychioli yn y sector gweithgynhyrchu yn	Huw Griffiths - Pennaeth Gwaith Teg, ESJ&WL, Partneriaeth Gymdeithasol, Cyflogadwyedd a Gwaith Teg. Melina Colyer - Rheolwr Cyflenwi Uned	Tymor Byr i Canolig

barhaus, gyda chynnydd yn erbyn metrigau allweddol.	Cymorth Cydraddoldeb, CCRA, Gweithrediadau CCRA. Joe Davies (KAS) - Uwch Swyddog Ystadegol, COOG, DDAT A KAS.	
Defnyddio ein rhwydweithiau i nodi a hyrwyddo arferion gorau a manteision partneriaeth gymdeithasol, gwaith teg, cydraddoldeb a chynhwysiant ar draws sectorau gweithgynhyrchu.	Huw Griffiths - Pennaeth Gwaith Teg, ESJ&WL, Partneriaeth Gymdeithasol, Cyflogadwyedd a Gwaith Teg.	Tymor Byr
Gwneud y Cod Ymarfer ar Gyflogaeth Foesebol mewn Cadwyni Cyflenwi yn rhan annatod o ddatganiad Polisi Caffael Cymru fel bod pob sefydliad yn y sector cyhoeddus yn rhoi sylw dyledus iddo yn ei weithgarwch caffael.	Sue Hurrell - Pennaeth Caffael Gwaith Teg, ESJ&WL, Partneriaeth Gymdeithasol, Cyflogadwyedd a Gwaith Teg. Tracey Mayes - Pennaeth Diwygio Caffael, COOG, Cyfarwyddiaeth Fasnachol a Chaffael. Paul Griffiths - Pennaeth Cyflenwi Masnachol a Gallu, COOG, Cyfarwyddiaeth Fasnachol a Chaffael. Judith Budding - Pennaeth PMO ac Ops Masnachol, COOG, Cyfarwyddiaeth Fasnachol a Chaffael.	Tymor Byr
Gweithio gyda chontractwyr mawr yn y sector cyhoeddus i sicrhau bod y gofynion sy'n ymwneud â'r Cod Ymarfer ar Gyflogaeth Foesebol mewn Cadwyni Cyflenwi yn llifo drwy'r gadwyn gyflenwi.	Sue Hurrell - Pennaeth Caffael Gwaith Teg, ESJ&WL, Partneriaeth Gymdeithasol, Cyflogadwyedd a Gwaith Teg. Tracey Mayes - Pennaeth Diwygio Caffael, COOG, Cyfarwyddiaeth Fasnachol a Chaffael. Paul Griffiths - Pennaeth Cyflenwi Masnachol a Gallu, COOG, Cyfarwyddiaeth Fasnachol a Chaffael. Judith Budding - Pennaeth PMO ac Ops Masnachol, COOG, Cyfarwyddiaeth Fasnachol a Chaffael.	Tymor Byr i Canolig a Hirdymor
Gweithio gyda rhanddeiliaid i gynyddu ymwybyddiaeth a chyfranogiad ymysg pobl o gefndiroedd amrywiol mewn gyrfaoedd sy'n gysylltiedig â STEM	Chris Hale - Pennaeth Swyddfa Wyddoniaeth Llywodraeth Cymru, ETC, Prif Swyddog Gwyddonol Sam Huckle - Pennaeth Strategaeth Cyflogadwyedd, ESJ&WL, Partneriaeth Gymdeithasol, Cyflogadwyedd a Gwaith Teg.	Tymor Byr i Canolig a Hirdymor
Cefnogi cyflwyno Cymraeg 2050: Cefnogi'r gwaith o gyflwyno Cymraeg 2050: miliwn o siaradwyr drwy adeiladu ar gryfderau ein cymunedau Cymraeg	Iddon Edwards - Pennaeth yr Economi, Tai a'r Gymraeg, ESJ&WL, Cyfarwyddiaeth Addysg.	Tymor Byr
Rhoi cymorth busnes ar waith i alluogi gweithgynhyrchwyr yng Nghymru i ateb y galw am gynnyrch sy'n strategol bwysig yn y dyfodol.		
Camau	Arweinydd(au)	Amserlen
Dadansoddi gwariant presennol y sector cyhoeddus yng Nghymru i ganfod cyfleoedd i leoleiddio cadwyni cyflenwi ar gyfer eitemau hanfodol fel y nodir drwy waith mapio'r gadwyn gyflenwi yn fanwl.	Tracey Mayes - Pennaeth Diwygio Caffael, COOG, Cyfarwyddiaeth Fasnachol a Chaffael. Paul Griffiths - Pennaeth Cyflenwi Masnachol a Gallu, COOG, Cyfarwyddiaeth Fasnachol a Chaffael. • Carys Roberts	Tymor Byr
Datblygu diffiniad cliriach ar gyfer 'Gwerth Cymdeithasol' yng nghydestun Cymru ochr yn ochr â methodoleg gyson i fesur ac adrodd ar werth cymdeithasol yn y sector cyhoeddus yng Nghymru.	Tracey Mayes - Pennaeth Diwygio Caffael, COOG, Cyfarwyddiaeth Fasnachol a Chaffael. Stuart Smith - Arweinydd Pobl a Gwasanaethau Corfforaethol, COOG, Cyfarwyddiaeth Fasnachol a Chaffael.	Tymor Byr
Rhoi ein cymorth busnes ar gyfer gweithgynhyrchu ar waith o amgylch nifer o gynhyrchion hanfodol wedi'u targedu sy'n	Gunther Kostyra - MAP a Diwydiant Cymru, ETC, B & R. James Davies - Prif Swyddog Gweithredol, Diwydiant Cymru.	Tymor Byr i Canolig

arwyddocaol yn strategol i ffyniant hirdymor Cymru.		
Yn unol â'r Cynllun Gweithredu Allforio i Gymru, byddwn yn gweithio gyda gweithgynhyrchwyr Cymru i greu sector allforio cryf, bywiog a chynaliadwy drwy amrywiaeth o raglenni cymorth busnes a chyngor i feithrin capasiti a gallu allforio yng Nghymru.	Richard Harris - Pennaeth Masnach, ETC, Cysylltiadau Rhyngwladol a Masnach.	Tymor Byr i Canolig a Hirdymor
Adeiladu ar lwyddiant Rhaglen Clystyrau Darbodus Toyota Llywodraeth Cymru, gan wneud egwyddorion rheoli darbodus a gwelliannau cynaliadwy yn rhan annatod o gystadleurwydd.	Phil Catherwood - Uwch Reolwr Strategaeth - Symudedd, ETC, B & R.	Tymor Byr i Canolig

Rebecca Evans AS,
Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol

7 Gorffennaf 2023

Amserlen Ddrafft Gyllideb 2024-25

Annwyl Rebecca,

Nododd y Pwyllgor eich amserlen arfaethedig ar gyfer cyllideb 2024-25 yn ei gyfarfod ar 6 Gorffennaf 2023.

Rydym o'r farn bod y dull hwn yn hynod siomedig: Fel Pwyllgor rydym wedi galw'n rheolaidd am gael digon o amser i graffu ar gynigion cyllidebol Llywodraeth Cymru, ac i hynny fod yn unol â Protocol Proses y Gyllideb ('y Protocol'), y cytunwyd arno ar sail drawsbleidiol yn 2017.

Rydym wedi ysgrifennu atoch sawl gwaith ynghylch yr anawsterau ymarferol y mae byrhau amserlenni yn eu peri i Bwyllgorau wrth gyflawni eu swyddogaethau craffu, yn ogystal â'r pwysau y mae'n ei roi ar randdeiliaid sy'n dymuno cyflwyno tystiolaeth ac ymgysylltu â'n gwaith, yn enwedig pan fydd tair wythnos o'r cyfnod hwnnw yn disgyn dros doriad y Nadolig.

Yn fwyaf diweddar, ysgrifennais atoch ar 23 Mehefin 2023 yn nodi'r pryderon a fynegwyd gan y mwyafrif helaeth o Gadeiryddion Pwyllgorau ynghylch amseroldeb y broses gyllidebol a'r diffyg amser sydd ar gael ar gyfer craffu priodol. Rydym felly wedi'n digalonni na chafodd y safbwyntiau hyn eu hadlewyrchu pan gynigiwyd yr amserlen hon. Ar ben hynny, er ein bod wedi trafod yn gryno amserlen y gyllideb tua diwedd ein cyfarfod ar 20 Mehefin, ni wnaethom drafod dyddiadau penodol, fel y nodwyd yn eich llythyr, ac nid oedd cyfle i mi godi pryderon o ystyried y diffyg gwybodaeth a rannwyd bryd hynny ynghylch eich cynigion.

Rhesymau annigonol dros oedi

Mae paragraff 11 o'r Protocol yn nodi "ni fydd cyllideb/blwyddyn ariannol yn "arferol" pan fydd ansicrwydd sylweddol o ran sefyllfa ariannol Llywodraeth Cymru yn y dyfodol". Mae'n ychwanegu:

"Er nad yw hon yn rhestr hollgynhwysol, byddai enghreifftiau'n cynnwys pan nad yw Llywodraeth y DU wedi darparu ffigurau'r gyllideb ar gyfer y dyfodol; ceir digwyddiad cyllidol y DU fel yr Adolygiad Cynhwysfawr o Wariant neu Gyllideb Frys; neu newid sylweddol yn y rhagolygon cyllidol cyffredinol fel sioc economaidd neu newidiadau'n effeithio ar bolisi treth y DU."

Ym mhob un o'r pedair blynedd diwethaf, rydym wedi derbyn y dadleuon bod lefelau sylweddol o ansicrwydd cyllido yn arwain at oedi cyn gosod y gyllideb ddrafft. Er ein bod yn cydnabod nad yw Canghellor y Trysorlys wedi cyhoeddi dyddiad y digwyddiad cyllidol yn yr hydref eto, nid ydym yn ystyried hyn yn rheswm cryf ynddo'i hun i oedi rhag cyhoeddi cynigion cyllidebol Llywodraeth Cymru ac nid ydym yn cytuno mai dyma'r unig ddewis doeth sydd ar gael i chi.

Fel y gwnaethoch nodi, mae dyraniadau cyllidebol dangosol eisoes ar gael i Lywodraeth Cymru, ac er ein bod yn derbyn bod pwysau chwyddiant yn parhau'n uchel, nid ydynt, yn anffodus, yn syndod ac nid ydynt, yn ein barn ni, yn creu "llawer o ansicrwydd" yn eich sefyllfa gyllido a bod angen gwro oddi wrth y broses 'arferol' a amlinellir ym mhrotocol y gyllideb.

Nid ydym ychwaith yn derbyn bod yr oedi yn gyfan gwbl o ganlyniad i faterion sydd y tu allan i'ch rheolaeth. Fel y Gweinidog sy'n gyfrifol am y gyllideb, mae gennych ddisgresiwn sylweddol i benderfynu pryd y cyhoeddir cynlluniau gwariant Llywodraeth Cymru sydd, yn eu tro, yn pennu faint o amser sydd gan Bwyllgorau'r Senedd i wneud y gwaith craffu gofynnol.

Fel y gwyddoch, dyma'r bumed flwyddyn yn olynol nad yw'r broses dau gyfnod a nodir yn y Protocol wedi'i dilyn ac mae'r cais i ohirio proses y gyllideb eto eleni, yn awgrymu mai prin yw'r amgylchiadau y gellid eu hystyried yn flwyddyn "arferol".

Bwriad y protocol oedd caniatáu i'r Pwyllgor Cyllid ymgymryd â rôl oruchwylio drwy ganiatáu rhagor o amser i bwyllgorau polisi wneud gwaith craffu a'u galluogi i gymryd rhagor o dystiolaeth gan randdeiliaid.

Mae eich parodrwydd i osgoi dilyn y broses hon unwaith eto yn cwestiynu eich ymrwymiad i'r arferion hyn y cytunwyd arnynt, o ystyried nad yw amseriad craffu ar y gyllideb yn y blynyddoedd diwethaf wedi gwneud hyn yn bosibl.

Diffyg ymgynghori

Rydym hefyd yn nodi eich bod wedi **ymgynghori** â'r Pwyllgor ar eich penderfyniad i ohirio cyhoeddi Cyllideb Ddrafft 2023-24 y llynedd. Mae'n resyn felly na chafodd dull tebyg ei fabwysiadu eto.

Mewn blynyddoedd pan fydd Llywodraeth Cymru yn ystyried gohirio cyhoeddi'r Gyllideb Ddrafft ac yn osgoi'r broses dau gyfnod a amlinellir yn y Protocol, mae'r Pwyllgor yn disgwyl trafodaeth aeddfed ac ymgynghoriad ystyrllon ar faterion o'r fath ac mae peidio â gwneud hynny yn bwrw amheuaeth ynghylch yr ymrwymadau a wnaethoch yn flaenorol i weithio'n adeiladol ac mewn partneriaeth i wella ein prosesau'r gyllideb.

Y camau nesaf

Rwy'n croesawu eich parodrwydd i ailedrych ar ddyddiadau cyhoeddi'r Gyllideb Ddrafft pe bai cyhoeddiad y Canghellor ynghylch dyddiadau digwyddiad cyllidol yr hydref yn ddigon cynnar i ganiatáu amser ychwanegol ar gyfer ei pharatoi a chraffu arni.

Byddwn yn cadw llygad barcud ar y datblygiadau hyn ac yn gobeithio y bydd eglurder pellach ynghylch amseru'r materion hyn yn arwain at ragor o amser i graffu ar eich cynigion cyllideb cyn gynted â phosibl yn nhymor yr hydref.

Rwy'n anfon copi o'r llythyr hwn at y Trefnydd a Chadeiryddion Pwyllgorau'r Senedd, o ystyried ei effaith ar eu rhaglenni gwaith ac yn sgil y pryderon a'r sylwadau a fynegwyd yn flaenorol ar y materion hyn.

Yn gywir,

Peredur Owen Griffiths MS, Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu'n Saesneg.

We welcome correspondence in Welsh or English.

Eitem 2.9

04 July 2023

Paul Davies MS

Chair of the Economy, Trade, and Rural Affairs Committee, Senedd

By email: paul.davies@senedd.wales

Dear Chair

PRIMARY CARE ELECTRONIC PRESCRIBING SERVICE MOVEMENT OF PRESCRIPTIONS ACROSS BORDERS

Thank you for recently meeting with Community Pharmacy Wales to discuss our concern regarding the movement of prescriptions across the border to England. Below are our concerns that we raised during our meeting.

Although it is feasible, very few Welsh prescriptions are currently dispensed in England, either from England based community pharmacies or England based Distance Selling Pharmacies (DSPs). This is because it would rely on a paper prescription flowing across the border which would require a patient to present the prescription in person or by post to access their services. Unless action is taken by the Welsh Government to prevent it, it will be impossible to retain this position following the introduction of the Electronic Prescription Service in Wales. We are asking for this protection from the Welsh Government to the community pharmacy network in Wales, particularly during the roll-out phase of implementation of the EPS, because of the risk to individual businesses prior to achieving a level playing field.

In England the number of items dispensed by Distance Selling Pharmacies is growing monthly but is currently some 4.5% of the total number of prescription items dispensed in England. Following the introduction of EPS in Wales, there is no reason to believe that the same % of Welsh prescriptions will not be dispensed by DSPs located in England due to the very aggressive marketing campaigns that they currently undertake. We are aware that they intend to increase their marketing activity in Wales immediately following the introduction of EPS and to target GPs located in the pilot sites.

The Wales based GP network operates two separate patient record systems. The Wales based community pharmacy network operates 8 patient management systems and it is intended to roll out EPS to community pharmacies over a fifteen-month period. This means that different areas across Wales will "go live" at different times making it easier for England based DSPs to target those areas. DSPs have existed in England for many years and are very slick and

---

Chief Executive: Russell Goodway OBE OSTJ

2 Caspian Point, Caspian Way, Cardiff, CF10 4DQ
2 Caspian Pentir, Ffordd Caspian Caerdydd, CF10 4DQ
Tel./Ffon 029 2044 2070
Fax/Ffacs 029 2044 2071
russell.goodway@cpwales.org.uk
www.cpwales.org.uk

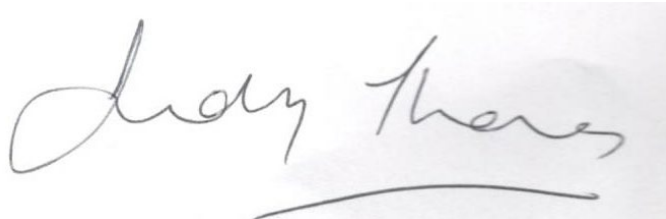
polished at blanketing areas with publicity – they have already been in contact with DHCW and others in Wales to find out more on the Welsh roll-out.

Prescriptions are footfall drivers into community pharmacies – so without prescriptions the pharmacies will have a reduced opportunity to deliver Clinical Services which will then impact on other parts of the NHS. Additionally, community pharmacies are also footfall drivers for the rest of the high street – reduced prescriptions in community pharmacies will result in reduced footfall. It is likely that the loss the lost income associated with the reduction in the number of prescriptions dispensed in Wales, together with the loss of associated retained purchase profit will result in further pharmacy closures. The rate of pharmacy closures in Wales is currently higher than in England where the reduction in the number of pharmacies was expected due to Government funding policy. By the end of August 2023, Wales will have less than 700 pharmacies for the first time in over 15 years with only 699 pharmacies compared to 717 in December 2019 – an overall reduction of 2.5%.

We would be grateful if your committee would reflect on the current proposal as a matter of urgency to ensure that Wales based practices are best protected in the interests of the patient population in Wales.

We would be happy to meet with you again or fellow committee members to discuss our concerns in more detail, if you feel that would be helpful.

Yours sincerely

A handwritten signature in black ink that reads "Judy Thomas". The signature is written in a cursive style and is positioned above a horizontal line that serves as a separator.

JUDY THOMAS
ACTING CHIEF EXECUTIVE

Eluned Morgan AS
Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau
Cymdeithasol

Lesley Griffiths AS
Y Gweinidog Materion Gwledig a
Gogledd Cymru, a'r Trefnydd

Vaughan Gething AS
Gweinidog yr Economi

13 Gorffennaf 2023

Gwasanaeth Rhagnodi Electronig Gofal Sylfaenol

Annwyl Eluned, Lesley a Vaughan

Mae Fferylliaeth Gymunedol Cymru wedi mynegi pryderon i'r Pwyllgor ynghylch cyflwyno'r gwasanaeth rhagnodi electronig gofal sylfaenol yng Nghymru. Mae Fferylliaeth Gymunedol Cymru yn poeni y bydd newid i ragnodi electronig yn cael effaith negyddol ar fferyllfeydd cymunedol, gan na fyddant yn gallu cystadlu â fferyllfeydd yn Lloegr sy'n gwerthu nwyddau dros bellteroedd mawr. Mae Fferylliaeth Gymunedol Cymru wedi dweud y bydd gostyngiad yn nifer y presgripsiynau sy'n cael eu cyflenwi mewn fferyllfeydd cymunedol, ynghyd â gostyngiad yn nifer y nwyddau ychwanegol sy'n cael eu prynu pan fo unigolion yn casglu eu presgripsiynau yno, yn debygol o arwain at golli incwm a fydd yn arwain at gau fferyllfeydd.

Mae'r Pwyllgor yn pryderu am gau fferyllfeydd cymunedol gan eu bod yn ganolbwynt pwysig i gymunedau gwledig a all hefyd ddenu ymwelwyr i'r stryd fawr a thrwy hynny ddarparu lefel o ysgogiad economaidd i ardal.

Gofynnwn i chi ateb y cwestiynau a ganlyn:

- Pa asesiad a wnaed mewn cysylltiad â rhoi'r trefniadau rhagnodi electronig ar waith a'r effaith o ran cau fferyllfeydd?
- A wnaed unrhyw ddadansoddiad o'r effaith benodol ar gymunedau gwledig?

Rwy'n anfon copi o'r llythyr hwn at Russell George AS yn rhinwedd ei rôl fel Cadeirydd y Pwyllgor Iechyd a Mark Isherwood AS yn rhinwedd ei rôl fel Cadeirydd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus.

Cofion cynnes,

Paul Davies AS

Cadeirydd: Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg

Paul Davies AS
Cadeirydd
Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

28 Gorffennaf 2023

Annwyl Paul,

Diolch ichi am eich llythyr dyddiedig 13 Gorffennaf ynghylch cyflwyno'r Gwasanaeth Rhagnodi Electronig (EPS) mewn gofal sylfaenol yng Nghymru.

Rwyf yn ymwybodol o'r pryderon a godwyd gan Fferylliaeth Gymunedol Cymru (CPW) mewn perthynas â chyflwyno'r EPS gofal sylfaenol ac rwyf wedi cael gohebiaeth yn ddiweddar gan CPW trwy Gadeirydd y Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol (HSCC) yn tynnu fy sylw ymhellach at y meysydd hyn sy'n peri pryder.

Rwyf yn nodi eich pryderon hefyd o ran yr effaith y gall cyflwyno EPS ei chael ar fferyllfeydd cymunedol yma yng Nghymru ac rwyf wedi atodi fy ymateb, yn Atodiad I, i Gadeirydd HSCC sydd, yn fy marn i, yn mynd i'r afael â'r pryderon yr ydych wedi'u codi.

Yn gywir,

Eluned Morgan AS/MS
Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Eluned.Morgan@llyw.cymru
Correspondence.Eluned.Morgan@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 40
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Russell George AS
Cadeirydd,
Y Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol

Seneddlechyd@senedd.cymru

28 Gorffennaf 2023

Annwyl Russell,

Diolch ichi am eich llythyr dyddiedig 4 Gorffennaf ynghylch cyflwyno'r Gwasanaeth Rhagnodi Electronig (EPS) yng Nghymru.

Mae Llywodraeth Cymru'n buddsoddi'r lefel uchaf erioed o gyllid yn y sector fferylliaeth gymunedol ac mae fferyllfeydd cymunedol yng Nghymru yn cael llawer mwy o gyllid y GIG fesul fferyllfa nag mewn unrhyw ran arall o'r DU. Mae ein diwygiadau i drefniadau cytundebol y GIG yn golygu bod fferyllfeydd yma bellach yn cael incwm sylweddol am ddarparu ystod gynyddol o wasanaethau clinigol ychwanegol. Mae'r gwasanaethau hyn, gan gynnwys gwasanaeth rhagnodi annibynnol fferyllfeydd cenedlaethol Cymru, yn sicrhau ein bod yn gwireddu manteision hyfforddiant ac arbenigedd fferyllwyr, yn tynnu pwysau oddi ar Ymarferwyr Cyffredinol a gwasanaethau eraill y GIG, ac yn gwella mynediad at ofal o ansawdd uchel i bobl ledled Cymru. Mae'n bwysig nodi bod ein diwygiadau yn helpu i greu dyfodol cynaliadwy i fferyllfeydd cymunedol mewn perthynas â gwell defnydd o hyfforddiant, arbenigedd a hygyrchedd fferyllwyr.

Bydd ein diwygiadau yn golygu bod mwy o bobl yn defnyddio fferyllfeydd yn y dyfodol am eu bod yn darparu mynediad cyflym at ystod o wasanaethau gofal iechyd gan sicrhau nad yw'r sector yn ddibynnol ar ymweliadau gan bobl y mae eu presgripsiynau'n cael eu paratoi. Mae'r diwygiadau hefyd yn golygu bod y lefelau uchaf erioed o gyllid contractiol yn cael eu gwarantu, hyd yn oed os dylai nifer y presgripsiynau sy'n cael eu gweinyddu gan fferyllfeydd yng Nghymru leihau ar ôl i EPS gael ei gyflwyno.

Mae llif trawsffiniol presgripsiynau yn bwysig i lawer o bobl ac yn enwedig y rhai sy'n byw ac yn defnyddio fferyllfeydd yn agos at y ffin â Lloegr. Bydd cyflwyno EPS yng Nghymru yn golygu y gall pobl enwebu unrhyw fferyllfa yng Nghymru neu Loegr yn y dyfodol i weinyddu

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Eluned.Morgan@llyw.cymru
Correspondence.Eluned.Morgan@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

eu presgripsiwn. Gall hyn arwain at newid i'r ffordd y mae presgripsiynau rhai pobl yn cael eu gweinyddu.

Efallai y bydd rhai pobl yng Nghymru nad ydynt yn gwneud hynny ar hyn o bryd, yn dewis i'w presgripsiynau gael eu gweinyddu gan fferyllfeydd yn Lloegr ac efallai y bydd rhai pobl yn Lloegr yn dewis i'w presgripsiynau gael eu gweinyddu mewn fferyllfeydd yng Nghymru. Mae cyflwyno EPS, felly, yn rhoi chwarae teg i fferyllfeydd yng Nghymru trwy roi cyfle iddynt weinyddu presgripsiynau oddi wrth gleifion y darperir eu gofal gan Ymarferwyr Cyffredinol neu Ymddiriedolaethau'r GIG yn Lloegr.

Rwyf yn deall bod pryderon ymhlith rhai contractwyr fferylliaeth o ran cynaliadwyedd y rhwydwaith fferylliaeth yma ar ôl i EPS gael ei gyflwyno. Fodd bynnag, nid wyf yn ymwybodol o unrhyw dystiolaeth sy'n dangos bod Fferyllfeydd Gwerthu o Bell (DSPs) yn cael effaith andwyol ar y ddarpariaeth gyffredinol o wasanaethau fferylliaeth sydd ar agor i'r cyhoedd a'r dystiolaeth yw, hyd yn oed ar ôl 20 mlynedd, mai canran fach yn unig o'r holl bresgripsiynau yn Lloegr sy'n cael eu gweinyddu gan DSPs. Canfu adroddiad diweddar gan Gymdeithas y Fferyllwyr Cwmniâu fod mwy na 70% o DSPs yn gweinyddu mwy na 50% o'u presgripsiynau i gleifion o un ardal cod post sydd wedi'i lleoli o fewn 10 milltir i'r fferyllfa. Mae hyn yn awgrymu mai ychydig iawn o DSPs yn Lloegr fydd â diddordeb mewn gweinyddu presgripsiynau i gleifion yng Nghymru. Os bydd cleifion yng Nghymru yn dymuno defnyddio DSP, bydd gofyn iddynt, oni bai bod ganddynt eithriad dilys, dalu taliadau presgripsiwn ac efallai y byddant hefyd yn gorfod talu costau postio a pheycynnu hyd yn oed os ydynt wedi'u heithrio rhag taliadau presgripsiwn.

Mae ein buddsoddiad parhaus mewn fferyllfeydd cymunedol yn sicrhau bod fferyllfeydd yn parhau i weithredu ar y stryd fawr ym mhob rhan o Gymru. Rhwng 2015/16 a 2021/22 cafwyd gostyngiad o bedwar yn unig yn nifer y fferyllfeydd yng Nghymru (o 716 i 712) sef gostyngiad o 0.6%. Dros yr un cyfnod yn Lloegr, cafwyd gostyngiad o 675 (o 11,822 i 11,147) yn nifer y fferyllfeydd (ac eithrio DSPs) sef gostyngiad o 5.7%. Mae'r fferyllfeydd ychwanegol sydd wedi cau y cyfeirir atynt gan Fferylliaeth Gymunedol Cymru (CPW) yn ymwneud yn benodol â phenderfyniad masnachol ledled y DU gan berchnogion Lloyds Pharmacy i adael y farchnad. Mae llawer o'r fferyllfeydd hyn wedi cael eu caffael gan gontractwyr fferyllol eraill ac ni allwn ddyfalu beth fydd yn digwydd i'r rhai nad ydynt wedi'u gwerthu eto. Mae'n amhriodol awgrymu bod penderfyniad masnachol a wneir gan un contractwr yn arwydd o broblem ehangach gyda'r farchnad fferyllfeydd yng Nghymru, ac i CPW ddefnyddio'r data hwn yn ddetholus i awgrymu yn anghywir bod cyfradd cau fferyllfeydd yng Nghymru yn 'uwch nag yn Lloegr'.

Yn olaf, rydym yn helpu fferyllfeydd i roi atebion arloesol ar waith i wella effeithlonrwydd a phrofiad cleifion. Rydym hefyd yn buddsoddi £893,000 yn y [Gronfa Arloesi ar gyfer Fferylliaeth](#) a fydd yn darparu cyllid i gyflenwyr system fferylliaeth wella'r ffordd y mae systemau TG mewn Fferyllfeydd yng Nghymru yn gweithredu, gan ddarparu cyfleoedd i fferyllfeydd ddod yn fwy effeithlon – er enghraifft, rhoi gwybod drwy ap GIG Cymru fod presgripsiwn yn barod, sy'n golygu nad oes rhaid i staff ateb cymaint o alwadau yn gofyn a yw presgripsiwn yn barod i'w gasglu.

Bydd y Gwasanaeth Rhagnodi Electronig yn gwella profiadau cleifion yng Nghymru y mae eu meddyginiaethau'n cael eu rhagnodi, trwy wneud y gwaith o drosglwyddo gwybodaeth rhwng eu Hymarferydd Cyffredinol a'i fferyllfa ddewisol yn ddi-dor ac yn gyflym. Mae tua 50,000 o bresgripsiynau a roddir bob mis gan Ymarferwyr Cyffredinol yng Nghymru yn cael eu dosbarthu gan fferyllfeydd a chontractwyr offer yn Lloegr. Byddai cyfyngu ar lif

trawsffiniol presgripsiynau yn atal y cleifion hyn rhag gwireddu buddion EPS, gan beri anfantais yn benodol i bobl sy'n defnyddio fferyllfeydd Lloegr yn awr, ac yn enwedig y rhai sy'n byw yn agos at y ffin â Lloegr.

Yn gywir,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'M. E. Morgan'.

Eluned Morgan AS/MS

Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services

Eluned Morgan AS

Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol

Lesley Griffiths AS

Y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd

Vaughan Gething AS

Gweinidog yr Economi

9 Awst 2023

Gwasanaeth Rhagnodi Electronig Gofal Sylfaenol

Annwyl Weinidogion,

Mae Fferylliaeth Gymunedol Cymru wedi codi pryderon gyda mi, yn rhinwedd fy swydd fel Cadeirydd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus, ynghylch cyflwyno'r gwasanaeth presgripsiynu electronig gofal sylfaenol yng Nghymru.

Mae'r Fferylliaeth yn poeni y bydd symud i bresgripsiynu electronig yn cael effaith negyddol ar fferyllfeydd cymunedol, gan na fyddant yn gallu cystadlu â fferyllfeydd mawr sy'n gwerthu o bell yn Lloegr.

Mae'r Fferylliaeth wedi dweud bod y gostyngiad yn nifer y presgripsiynau sy'n cael eu dosbarthu mewn fferyllfeydd cymunedol, ynghyd â cholli pryniannau ychwanegol a wneir gan unigolion sy'n casglu presgripsiynau, yn debygol o arwain at golli incwm a fydd yn arwain at gau fferyllfeydd. Rwyf wedi atodi copi o lythyr a anfonodd y Fferylliaeth ataf sy'n amlinellu'r pryderon hyn yn fanylach.

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu yn Saesneg.

We welcome correspondence in Welsh or English.

A fyddech cystal â rhoi ymateb imi i'r materion a godwyd yn y llythyr? Yn eich ymateb, hoffwn ichi gynnwys manylion am yr effaith bosibl ar yr ystod estynedig o wasanaethau clinigol a ddarperir gan fferyllfeydd cymunedol o dan y Fframwaith Contractiol Fferylliaeth Gymunedol, y gwnaeth Llywodraeth Cymru ei ail-negodi gyda Fferylliaeth Gymunedol Cymru ac a fydd wedyn yn effeithio ar rannau eraill o'r GIG hefyd.

Rwyf wedi anfon copi o'r llythyr hwn at Russell George AS, yn rhinwedd ei swydd fel Cadeirydd y Pwyllgor Iechyd, a Paul Davies AS, yn rhinwedd ei swydd fel Cadeirydd Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig.

Yn gywir,

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Mark Isherwood', is written over a horizontal line. The signature is fluid and cursive.

Mark Isherwood AS
Cadeirydd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref: MA/1557/23

Paul Davies AS
Cadeirydd
Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

SeneddEconomi@senedd.cymru

14 Gorffennaf 2023

Annwyl Paul,

Diolch am eich llythyr ar 31 Mai, ynghylch yr argymhellion a wnaed gan Bwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig mewn perthynas â Bil Bwyd (Cymru). Fe wnaethoch holi am fy ymatebion i argymhellion 2, 4, 6, 8, 9, 10, 12, 16, ac 17, ac 'rwyf wedi eu darparu mewn atodiad i'r llythyr hwn.

Roedd eich adroddiad o gymorth imi ac fe ystyriwyd pob argymhelliad yn ofalus. Bu archwilio'r polisi bwyd yn ystod y broses o graffu ar y Bil yn ddefnyddiol o ran datgelu'r angen i gyfathrebu'r ystod eang o bolisïau'n ymwneud â bwyd ar draws Llywodraeth Cymru yn fwy eglur. Yn sgil hynny, ar 24 Mai ymrwymais i gyhoeddi dogfen fer i wneud hynny, ac mae gwaith wedi dechrau, gyda'r bwriad o'i chyhoeddi yn ddiweddarach eleni.

Gyda methiant y Bil, mae fy Adran wedi aildechrau gweithio ar y Strategaeth Bwyd Cymunedol.

Yn gywir,

Lesley Griffiths AS/MS
Y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd
Minister for Rural Affairs and North Wales, and Trefnydd

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Lesley.Griffiths@llyw.cymru
Correspondence.Lesley.Griffiths@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Atodiad – Ymateb Llywodraeth Cymru i'r argymhellion yn adroddiad Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig ar Fil Bwyd (Cymru)

Argymhellion yr Adroddiad	Ymateb Llywodraeth Cymru
<p>Argymhelliad 2 Mae'n rhaid i Lywodraeth Cymru wella ei dull o ymdrin â'r system fwyd drwy sicrhau bod polisïau'n gydgysylltiedig ac yn cyd-fynd. Gallai hyn naill ai fod drwy'r Bil hwn neu drwy ddulliau anneddfwriaethol. Os bydd y Bil yn methu, mae'n rhaid i Lywodraeth Cymru archwilio pa elfennau o'r Bil y gallai eu cyflwyno drwy lwybr anneddfwriaethol</p>	<p>Rydym yn derbyn yr argymhelliad hwn mewn egwyddor.</p> <p>Mae Llywodraeth Cymru yn cytuno â phwysigrwydd polisïau cydgysylltiedig sy'n cyd-fynd. Yn hyn o beth mae polisïau'n cael eu llywio gan y nodau llesiant a'r ffyrdd o weithio wedi'u sefydlu gan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae polisïau sy'n ymwneud â bwyd yn cael eu cysylltu â'i gilydd pan fyddant yn cael eu datblygu a'u rhoi ar waith. Fodd bynnag, mae Llywodraeth Cymru yn derbyn nad yw rhanddeiliaid yn gweld hynny. Felly, er mwyn gwella'r ffordd rydym yn rhannu gwybodaeth am bolisïau, mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i gyhoeddi dogfen fer eleni i grynhoi polisïau sy'n ymwneud â bwyd, a'r ffordd maent yn cydgysylltu ar draws meysydd polisi ac â nodau llesiant Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.</p>
<p>Argymhelliad 4 Os yw'r Bil yn methu, dylai Llywodraeth Cymru ymrwymo i gyhoeddi dogfen sy'n nodi ei pholisïau bwyd, ar draws adrannau, a sut y mae'r rhain yn gyson â'i phrif amcanion cyffredinol. Dylai'r ddogfen hon gael ei diweddarau'n rheolaidd</p>	<p>Rydym yn derbyn yr argymhelliad hwn.</p> <p>Yn ystod y drafodaeth ar Egwyddorion Cyffredinol ar 24 Mai, ymrwymodd y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd i gyhoeddi dogfen drawsbotffolio fer yn amlinellu ein holl bolisïau bwyd, a'r ffordd mae'r rhain yn cyd-fynd â pholisïau adrannau eraill y Llywodraeth. Bydd y ddogfen hon yn darparu lefel uchel o atebolrwydd ar gyfer ffocws polisïau ar faterion bwyd. Mae</p>

	Llywodraeth Cymru yn bwriadu cyhoeddi'r ddogfen yn 2023.
Argymhelliad 6 Os bydd y Bil yn methu, dylai Llywodraeth Cymru gynnal ymarfer dadansoddi bylchau o'r targedau presennol sy'n berthnasol i'r system fwyd ac, mewn ymgynghoriad â rhanddeiliaid, gyflwyno targedau newydd i lenwi unrhyw fylchau	<p>Rydym yn derbyn yr argymhelliad hwn mewn egwyddor.</p> <p>Mae eisoes gan Lywodraeth Cymru bolisiau cynhwysfawr sy'n ymwneud â bwyd ar waith ynghyd â thargedau ategol. Rydym yn fodlon nad oes unrhyw fylchau sylweddol, ond rydym wedi ymrwymo i fonitro hyn, ac os bydd y dystiolaeth yn awgrymu bod angen diwygiadau neu os oes bwch, byddwn yn ystyried gwneud newidiadau. Fel arfer mae'r gwaith o ddatblygu a monitro polisiau'n cael ei gynnal mewn partneriaeth â rhanddeiliaid.</p>
Argymhelliad 8 Os bydd y Bil yn methu, mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru naill ai sefydlu bwrdd polisi bwyd mewnol neu weithio gyda Chomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol i greu swydd systemau bwyd bwrpasol i lywio polisi bwyd cydgysylltiedig yng Nghymru, gyda'r dyhead o ddarparu bwyd fforddiadwy ac iach sy'n economaidd, yn amgylcheddol, yn ddiwylliannol ac yn gymdeithasol gynaliadwy i bobl nawr ac yn y dyfodol. Dylai'r Gweinidog roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am waith y bwrdd hwn bob blwyddyn.	<p>Rydym yn derbyn yr argymhelliad hwn mewn egwyddor.</p> <p>Yn y drafodaeth yn y Senedd ynghylch y Bil Bwyd (Cymru) ar 24 Mai, cyhoeddodd y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd y byddai'r Prif Weinidog yn cadeirio fforwm sy'n cynnwys Llywodraeth Cymru gyfan i sicrhau bod polisiau'n gydgysylltiedig a bod pobl yn gweld hynny ar waith. Cynhaliwyd fforwm ar 13 Mehefin, ac o ganlyniad mae gwaith wedi dechrau ar draws portffolios i nodi polisiau sy'n ymwneud â bwyd sy'n berthnasol i'r ddogfen fwyd a gyhoeddir yn nes ymlaen eleni, a hefyd polisiau sy'n berthnasol i'r Strategaeth Bwyd Cymunedol.</p>
Argymhelliad 9 Ni waeth a yw'r Bil yn mynd rhagddo neu'n methu, mae'r Pwyllgor yn cefnogi datblygu strategaeth fwyd genedlaethol gan Lywodraeth Cymru gyda'r nod allweddol o gydgysylltu polisi bwyd Llywodraeth Cymru ar draws adrannau.	<p>Rydym yn derbyn yr argymhelliad hwn mewn egwyddor.</p> <p>Mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi amlinellu dull strategol ar gyfer materion bwyd, gyda pholisiau cynhwysfawr a chysylltiedig ar waith. Mae gan y rhain dargedau a dangosyddion cynnydd penodol, ac</p>

	<p>maent yn cael eu datblygu a'u gweithredu drwy gyfeirio ar Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r (Cymru) 2015, sy'n darparu fframwaith strategol cyffredin ar gyfer gwneud polisïau. Os bydd bylchau'n cael eu nodi yn y sbectrwm polisi hwn, bydd polisïau'n cael eu creu (er enghraifft, y Strategaeth Bwyd Cymunedol). Nid yw Llywodraeth Cymru wedi'i hargyhoeddi bod achos dros strategaeth fwyd genedlaethol gyffredinol, gan y byddai hyn yn dyblygu polisïau sy'n ymwneud â bwyd sydd eisoes yn bodoli. Fodd bynnag, mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod yr angen am ddogfen fer i grynhoi polisïau sy'n ymwneud â bwyd, a'r ffordd maent yn cydgysylltu ar draws meysydd polisi ac â nodau llesiant Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Cyhoeddir y ddogfen hon yn nes ymlaen yn 2023.</p>
<p>Argymhelliad 10 Dylai'r strategaeth fwyd genedlaethol gynnwys unrhyw dargedau bwyd presennol ac unrhyw dargedau bwyd newydd a osodir.</p>	<p>Rydym yn gwrthod yr argymhelliad hwn yng ngoleuni'r ymateb i argymhelliad 9. Mae Llywodraeth Cymru eisoes yn pennu targedau ar gyfer polisïau penodol sy'n ymwneud â bwyd.</p>
<p>Argymhelliad 12 Os bydd y Bil yn methu a bod yr argymhelliad i sefydlu bwrdd bwyd mewnol o fewn Llywodraeth Cymru yn cael ei weithredu, dylai'r bwrdd hwn fod â rôl oruchwylio o ran datblygu a gweithredu'r strategaeth.</p>	<p>Rydym yn derbyn yr argymhelliad hwn mewn egwyddor.</p> <p>Cadeiriodd y Prif Weinidog Fforwm Bwyd mewnol ar 13 Mehefin i sicrhau bod cydgysylltiadau da rhwng polisïau a bod pobl yn gweld y rhain ar waith. Mae gwaith wedi dechrau ar draws polisïau i nodi polisïau sy'n ymwneud â bwyd sy'n berthnasol i ddogfen fwyd gan Lywodraeth Cymru, a fydd yn cael ei rhannu â'r pwyllgor a'i chyhoeddi yn nes ymlaen eleni. Mae gwaith hefyd wedi ailddechrau i nodi'r holl polisïau sy'n berthnasol i'r Strategaeth Bwyd Cymunedol.</p>

	Bydd Strategaeth Bwyd Cymunedol yn cael eu datblygu sy'n ystyried buddiannau a chyfraniadau'r gwahanol bortffolios.
<p>Argymhelliad 16 Os bydd y Bil yn methu, dylai'r Gweinidog, drwy ganllawiau priodol, annog camau gweithredu a fyddai'n hybu gweithredu cynlluniau bwyd lleol i annog sefydliadau yn y sector cyhoeddus i ddefnyddio bwyd o ffynonellau lleol.</p>	<p>Rydym yn derbyn yr argymhelliad hwn mewn egwyddor.</p> <p>Mae Llywodraeth Cymru eisoes yn cefnogi Partneriaethau Bwyd Lleol drwy ddarparu arian i'w datblygu a chyflogi cyd-gysylltwyr. Rydym yn ystyried sut y gall y gwaith hwn gael ei ddatblygu fel un o elfennau'r Strategaeth Bwyd Cymunedol. Mae potensial i Partneriaethau Bwyd Lleol fod yn fodel cryf ar gyfer nodi a rhoi ar waith camau gweithredu sy'n gysylltiedig â bwyd ar lefel leol, drwy ddarparu'r ffordd a'r capasiti i nodi anghenion ar y cyd a chynllunio ar eu cyfer. Mae'n bosibl y gellid datblygu cysylltiad rhyngddyn nhw a chyrrff cyhoeddus a byrddau gwasanaethau cyhoeddus, er mwyn darparu ffocws ar gyfer gweithredu ar faterion bwyd lleol ar bob lefel – o'r lefelau isaf i fyny a'r lefelau uchaf i lawr.</p> <p>Mae Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru) 2023 yn rhoi dyletswydd caffael cymdeithasol gyfrifol ar gyrrff cyhoeddus penodol i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol eu hardal drwy gynnal caffael cyhoeddus mewn ffordd gymdeithasol gyfrifol. Mae gan y ddyletswydd newydd y potensial i gynyddu faint o fwyd sy'n cael eu caffael yn lleol. Yn ogystal, mae cyflwyno polisi i ddarparu prydau bwyd am ddim ar gyfer disgyblion ysgol gynradd yn cynyddu faint o fwyd sy'n cael eu caffael gan y sector cyhoeddus, ac yn creu</p>

	cyfleoedd i gaffael bwyd o ffynonellau lleol.
<p>Argymhelliad 17 Os bydd y Bil yn methu, dylai Llywodraeth Cymru annog mwy o bwyslais ar gynaliadwyedd bwyd yn lleol drwy'r mecanweithiau gorau sydd ar gael o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015. Gallai hyn fod drwy gynnwys dangosydd/ion llesiant newydd gyda cherrig milltir i gefnogi system fwyd well. Dylai hyn olygu bod Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yn ystyried caffael cyhoeddus a chynaliadwyedd bwyd ymhellach yn eu hasesiadau a'u cynlluniau llesiant.</p>	<p>Rydym yn derbyn yr argymhelliad hwn mewn egwyddor.</p> <p>Mae'r dystiolaeth yn awgrymu nad yw materion bwyd yn cael eu hystyried yn systematig nac yn gyson gan gyrrff cyhoeddus unigol na chan fyrdau gwasanaethau cyhoeddus, er bod rhai enghreifftiau o arferion da.</p> <p>Mae'r ymateb i argymhelliad 16 yn cynnwys cyfeiriad at bartneriaethau bwyd lleol a'r ddyletswydd caffael cymdeithasol gyfrifol – y ddau yn ffyrdd posibl o gynyddu'r pwyslais ar gynaliadwyedd bwyd ar lefel leol. Mae Llywodraeth Cymru hefyd yn ymwybodol o berthnasedd posibl yr argymhelliad hwn i 'arfer gwrando' Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru i arwain ei flaenoriaethau a gwaith Grŵp Herio Cymru Sero Net 2035. Gall y rhain nodi a fyddai adolygu dangosyddion a cherrig milltir Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn arwain at ragor o bwyslais ar gynaliadwyedd bwyd.</p>

Paul Davies AS

Cadeirydd, Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

12 Gorffennaf 2023

Annwyl Paul,

Byddwch yn gwybod mai'r **Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad** sy'n gyfrifol am fonitro'r broses o weithredu cytundebau rhyngwladol nad ydynt yn ymwneud â masnach yn y Chweched Senedd.

Yn ystod ein cyfarfod ar **10 Gorffennaf 2023**, gwnaethom ystyried y DU/y Swistir: Cytundeb Cydnabod Cymwysterau Proffesiynol. Mae'r cytundeb hwn yn darparu fframwaith ar gyfer cydnabyddiaeth gan y ddwy ochr o gymwysterau proffesiynol yn y DU a'r Swistir.

Yn ystod ein trafodaeth ar y cytundeb, cytunwyd i dynnu sylw eich Pwyllgor a'r Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg ato, er gwybodaeth.

Rydym hefyd yn ysgrifennu at Lywodraeth Cymru i ofyn am ei barn ar y berthynas, os o gwbl, rhwng gweithredu rhwymedigaethau rhyngwladol a Chonfensiwn Sewel, gan gofio bod y Senedd wedi gwrthod cydsyniad ar gyfer y rhiant-ddeddfwriaeth sy'n cael ei hystyried ar gyfer gweithredu'r cytundeb hwn.

Atodir ein hadroddiad diweddaraf er gwybodaeth i chi.

Yn gywir

Huw Irranca-Davies

Huw Irranca-Davies

Cadeirydd

Cytundebau rhyngwladol

Cytundebau a ystyriwyd ar 10 Gorffennaf 2023

Gorffennaf 2023

1. Y cefndir

- 1.** Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad sy'n gyfrifol am graffu ar gytundebau rhyngwladol yn y Chweched Senedd nad ydynt yn ymwneud â masnach.
- 2.** Gall cytundebau rhyngwladol a lofnodir gan Lywodraeth y DU ymdrin â materion sydd o fewn cymhwysedd datganoledig neu faterion sydd â goblygiadau polisi sy'n bwysig i Gymru.
- 3.** Bydd y Pwyllgor yn ystyried yr effaith ar Gymru yn sgil cytundebau rhyngwladol a osodir yn Senedd y DU o dan y broses a sefydlwyd gan Ddeddf Diwygio Cyfansoddiadol a Llywodraethu 2010 ("Deddf 2010"). Mae'n darparu cyfnod craffu cychwynnol o 21 diwrnod.
- 4.** Mae ein trafodaethau ynghylch cytundeb rhyngwladol yn ystyried y canlynol:
  - a yw'n ymwneud â chymhwysedd y Senedd; a/neu
  - a oes goblygiadau polisi posibl i Gymru.
- 5.** Ar 10 Gorffennaf 2023¹, gwnaethom ystyried dau gytundeb rhyngwladol a oedd wedi'u gosod yn ddiweddar yn Senedd y DU:
  - Y DU/Y Swistir: Cytundeb ar Gydnabod Cymwysterau Proffesiynol
  - Confensiwn Cyngor Ewrop ar Ddull Integredig o ran Diogelwch, Diogeled a Gwasanaethau mewn Gemau Pêl-droed a Digwyddiadau Chwaraeon Eraill
- 6.** Gwnaethom gytuno i gymryd camau pellach mewn perthynas â'r ddau gytundeb; mae manylion pellach wedi'u nodi isod.

---

¹ Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad, 10 Gorffennaf 2023

2. Y cytundebau y mae angen gweithredu pellach yn eu cylch

Y DU/Y Swistir: Cytundeb ar Gydnabod Cymwysterau Proffesiynol

- 7.** Gosodwyd y cytundeb rhyngwladol hwn yn Senedd y DU ar 20 Mehefin 2023, ar ôl cael ei lofnodi ar 14 Mehefin. Ei derfyn amser ar gyfer craffu, fel sy'n ofynnol gan Ddeddf Diwygio Cyfansoddiadol a Llywodraethu 2010, yw 6 Medi 2023.
- 8.** Mae gan y DU a'r Swistir safonau proffesiynol uchel a threfn debyg ar gyfer cydnabod systemau cymwysterau proffesiynol. Mae'r cytundeb hwn yn darparu fframwaith ar gyfer cydnabod cymwysterau proffesiynol yn gilyddol yn y DU a'r Swistir.
- 9.** Diben y cytundeb yw sicrhau bod gweithwyr proffesiynol sydd â chymwysterau a enillwyd yn y DU sy'n ceisio ymarfer proffesiwn a reoleiddir yn y Swistir (ac i'r gwrthwyneb) yn gallu cael mynediad at system effeithlon a thryloyw i gael cydnabyddiaeth ar gyfer eu cymwysterau proffesiynol.²
- 10.** Mae'r trefniadau ar gyfer symudiad rhydd personau i gyflenwi gwasanaethau yn cael eu llywodraethu dros dro gan gytundeb arall rhwng y DU a'r Swistir hyd at ddiwedd 2025. Yn dilyn trafodaethau a gynhaliwyd gan weithgor a sefydlwyd o dan y cytundeb hwnnw ar gydnabod cymwysterau proffesiynol, cytunwyd y bydd y DU a'r Swistir yn symud o'r trefniadau sydd ar waith o dan eu cytundeb symudedd gwasanaethau i system cydnabyddiaeth gilyddol.
- 11.** Mae'r cytundeb hwn hefyd yn parhau â threfniadau sy'n dod i ben ar 31 Rhagfyr 2024 o ddeddfwriaeth yr UE sy'n gymwys i ddinasyddion y DU a'r Swistir, gan roi sicrwydd hirdymor i weithwyr proffesiynol, busnesau, defnyddwyr a buddsoddwyr yn y ddwy wlad.³
- 12.** Mae'r cytundeb yn ymwneud â chysylltiadau rhyngwladol sy'n fater a gadwyd yn ôl at ddibenion Atodlen 7A i *Deddf Llywodraeth Cymru 2006* (Deddf 2006). Mae'r Memorandwm Esboniadol yn nodi mai'r Ysgrifennydd Gwladol dros Fusnes a Masnach sydd â'r cyfrifoldeb cyffredinol am bolisiau'r DU mewn

---

² [Llywodraeth y DU, Memorandwm Esboniadol: Y DU/Y Swistir: Cytundeb ar Gydnabod Cymwysterau Proffesiynol, Mehefin 2023](#), paragraff 2.2

³ Y Memorandwm Esboniadol, paragraff 3.3

perthynas â chysylltiadau masnach rhwng y DU â'r Swistir ac am y cytundeb hwn, tra bod gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Faterion Tramor, y Gymanwlad a Datblygu gyfrifoldeb cyffredinol dros y bolisi'r DU o ran y berthynas rhwng y DU â'r Swistir.⁴

13. Fodd bynnag, mae'r Memorandwm Esboniadol hefyd yn nodi bod y cytundeb yn ymwneud â gofynion rheoleiddio ar gyfer cymwysterau proffesiynol, ac mae rhai agweddau arnynt wedi'u datganoli i Gymru (a'r Alban a Gogledd Iwerddon). Ar y sail honno, mae'r Memorandwm Esboniadol yn cadarnhau bod Llywodraeth y DU wedi ymgynghori â'r Gweinyddiaethau Datganoledig ynghylch drafftio'r cytundeb a'r testun drafft perthnasol cyn ei lofnodi.⁵

14. Mae'r Memorandwm Esboniadol yn egluro y bydd angen rhoi'r Cytundeb ar waith ledled y DU i roi effaith i'r darpariaethau mewn cyfraith ddomestig. Mae Llywodraeth y DU yn dechrau gweithio ar y broses o'i weithredu ac mae Deddf Cymwysterau Proffesiynol 2022 yn cynnwys pwerau y gall Gweinidogion y DU neu Weinidogion datganoledig eu defnyddio i roi cytundebau cydnabyddiaeth ryngwladol ar waith.⁶

15. Gwrthododd y Senedd gydsyniad i *Ddeddf Cymwysterau Proffesiynol 2022* ar ôl ystyried Memoranda Cydsyniad Deddfwriaethol Llywodraeth Cymru.⁷

16. Yn y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol ar y Bil Cymwysterau Proffesiynol (fel yr oedd ym mis Mehefin 2021) gwnaeth Jeremy Miles AS, Gweinidog y Gymraeg ac Addysg, fynegi pryderon ynghylch cysylltu cymwysterau proffesiynol â pholisïau masnach. Mynegodd bryderon y:

*"...gallai penderfyniadau gael eu categoreddio'n benderfyniadau ynghylch 'masnach' yn hytrach na phenderfyniadau ynghylch 'cymwysterau proffesiynol' a chael eu gosod ar Gymru yn groes i Gonfensiwn Sewel. Er bod sicrwydd gan Weinidogion Llywodraeth y DU a chanllawiau cyhoeddedig yn nodi nad dyma'r bwriad, mae'n amlwg bod hon yn risg oherwydd y ffordd y mae'r Bil hwn wedi'i ddrafftio."*⁸

17. Gwnaethom gytuno i'r canlynol:

---

⁴ Y Memorandwm Esboniadol, paragraffau 11.1 a 11.2

⁵ Y Memorandwm Esboniadol, paragraff 10.1

⁶ Y Memorandwm Esboniadol, paragraff 5.1

⁷ [Cyfarfod Llawn, 15 Chwefror 2023](#) a [Cyfarfod Llawn, 5 Hydref 2021](#)

⁸ [Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Llywodraeth Cymru ar y Bil Cymwysterau Proffesiynol](#), paragraff 38

- Ysgrifennu at Lywodraeth Cymru i ofyn am ei barn ar y berthynas rhwng gweithredu rhwymedigaethau rhyngwladol a Chonfensiwn Sewel, yng ngoleuni'r ffaith bod y Senedd wedi gwrthod cydsyniad ar gyfer y rhiant-ddeddfwriaeth sy'n cael ei hystyried ar gyfer gweithredu'r Cytundeb hwn.
- Ysgrifennu at Bwyllgor Cytundebau Rhyngwladol Tŷ'r Arglwyddi yn dweud ein bod yn ceisio gwybodaeth gan Lywodraeth Cymru ac y byddwn yn rhannu ein canfyddiadau maes o law.
- Tynnu sylw'r Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg a Phwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig at y cytundeb er gwybodaeth, ac anfon copi o'r ohebiaeth a ddisgrifir uchod at y ddau bwyllgor.

Confensiwn Cyngor Ewrop ar Ddull Integredig o ran Diogelwch, Diogeledd a Gwasanaethau mewn Gemau Pêl-droed a Digwyddiadau Chwaraeon Eraill

18. Gosodwyd y cytundeb rhyngwladol hwn yn Senedd y DU ar 21 Mehefin 2023, ar ôl cael ei lofnodi ar 15 Mai 2019. Ei derfyn amser ar gyfer craffu, fel sy'n ofynnol gan Ddeddf Diwygio Cyfansoddiadol a Llywodraethu 2010, yw 7 Medi 2023.

19. Mae'r Confensiwn hwn, a gaiff ei adnabod hefyd fel "Confensiwn Saint-Denis", yn gonfensiwn Cyngor Ewrop, y mae'r DU yn un o'r aelodau a'i sefydlodd. Mae'r Confensiwn yn gosod dyletswyddau ar Bartion i baratoi a defnyddio dull integredig a chytbwys at faterion diogelwch, diogeledd a gwasanaethau mewn perthynas â gemau pêl-droed a digwyddiadau chwaraeon eraill, gyda'r nod o ddarparu amgylchedd diogel a chroesawgar yn y digwyddiadau hyn.⁹

20. Cafodd y Confensiwn ei fabwysiadu yn 2016 ac mae'n ymdrin ag agweddau megis cydlynu trefniadau cenedlaethol a lleol, gan gynnwys ar gyfer asiantaethau preifat a chyhoeddus, cynlluniau argyfwng amlasiantaethol, ac ar gyfer ymgorffori polisiau a gweithdrefnau clir ar ddefnydd o eitemau pyrotechnegol, ymddygiad treisgar neu ymddygiad gwaharddedig arall ac ymddygiad hiliol neu wahaniaethol arall mewn stadia.

21. Mae'r Memorandwm Esboniadol yn cadarnhau nad oes angen deddfwriaeth newydd er mwyn rhoi gofynion y Confensiwn ar waith, gan fod

---

⁹ [Llywodraeth y DU, Memorandwm Esboniadol: Confensiwn Cyngor Ewrop ar Ddull Integredig o ran Diogelwch, Diogeledd a Gwasanaethau mewn Gemau Pêl-droed a Digwyddiadau Chwaraeon Eraill, Mehefin 2023](#), paragraffau 2.1 a 2.2, tudalen 1

deddfwriaeth bresennol¹⁰ yn bodloni gofynion y Confensiwn, ac yn rhestru deddfwriaeth berthnasol ar gyfer Cymru, Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon. Mae 15 o gyfreithiau sy'n gymwys i Gymru.¹¹

22. Mae'r Memorandwm Esboniadol yn nodi bod y Confensiwn yn ymwneud â materion datganoledig a materion a gadwyd yn ôl ac yr ymgynghorwyd â'r Gweinyddiaethau Datganoledig ynghylch drafftio'r Confensiwn a pharatoi'r Memorandwm Esboniadol.¹²

23. Mae Strategaeth Digwyddiadau Cenedlaethol Llywodraeth Cymru ar gyfer Cymru 2022-2030 yn nodi ei phrif amcanion ar gyfer denu a chefnogi digwyddiadau mawr, gan gynnwys digwyddiadau chwaraeon, a sut mae'r llywodraeth yn bwriadu cyflawni'r rhain. Mae'r strategaeth yn rhestru nifer o ddigwyddiadau mawr a gynhelir yng Nghymru sy'n helpu i gyflawni ei huchelgais i "serennu ar lwyfan y byd".¹³

24. Cytunwyd i dynnu sylw'r Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol at y cytundeb pe bai'n dymuno ceisio rhagor o wybodaeth gan Lywodraeth Cymru.

---

¹⁰ Mae'r ddeddfwriaeth bresennol yn cynnwys Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith 1974, Deddf Argyfyngau Sifil Posibl 2004, Deddf Plismona a Throseddau 2009 a Deddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol, Troseddau a Phlismona 2014.

¹¹ Y Memorandwm Esboniadol, paragraff 2.1, tudalen 3

¹² Y Memorandwm Esboniadol, paragraff 7.1

¹³ Strategaeth Ddigwyddiadau Cenedlaethol Cymru 2022 i 2030, Mehefin 2022

Y Gwir Anrhydeddus Mark Drakeford AS

Prif Weinidog Cymru

12 Gorffennaf 2023

Annwyl Mark,

Y DU/Y Swistir: Cytundeb ar Gydnabyddiaeth gan y Ddwy Ochr o Gymwysterau Proffesiynol

Byddwch yn gwybod mai'r **Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad** sy'n gyfrifol am fonitro'r broses o weithredu cytundebau rhyngwladol nad ydynt yn ymwneud â masnach yn y Chweched Senedd.

Yn ystod ein cyfarfod ar **10 Gorffennaf 2023**, gwnaethom ystyried y DU/y Swistir: Cytundeb Cydnabod Cymwysterau Proffesiynol. Mae'r cytundeb hwn yn darparu fframwaith ar gyfer cydnabyddiaeth gan y ddwy ochr o gymwysterau proffesiynol yn y DU a'r Swistir.

Mae'r cytundeb yn ymwneud â gofynion rheoleiddio ar gyfer cymwysterau proffesiynol, y mae rhai agweddau arnynt wedi'u datganoli i Gymru. Ar y sail honno, deallwn fod Llywodraeth y DU wedi ymgynghori â'r gweinyddiaethau datganoledig ynghylch drafftio'r cytundeb a'r testun drafft perthnasol cyn ei lofnodi, a chrosawn yr ymgysylltiad hwn â'r llywodraethau datganoledig.

Gwyddom fod *Deddf Cymwysterau Proffesiynol 2022* (Deddf 2022) yn cynnwys pwerau y gellir eu defnyddio gan Weinidogion y DU neu Weinidogion datganoledig i roi cytundebau cydnabod rhyngwladol ar waith ac felly y gellir eu defnyddio i roi'r cytundeb hwn ar waith. Byddwch yn ymwybodol bod y Senedd wedi gwrthod cydsyniad i Ddeddf 2022 ar ddau achlysur, ar ôl ystyried Memoranda Cydsyniad Deddfwriaethol Llywodraeth Cymru.

Byddem hefyd yn croesawu eich barn ar y berthynas, os o gwbl, rhwng gweithredu rhwymedigaethau rhyngwladol a Chonfensiwn Sewel, gan gofio bod y Senedd wedi gwrthod cydsyniad ar gyfer y rhiant-ddeddfwriaeth sy'n cael ei hystyried ar gyfer gweithredu'r cytundeb hwn.

Rwy'n anfon copi o'r llythyr hwn at y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg a Phwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig.

Byddwn yn ddiolchgar pe gallech ymateb erbyn 11 Awst 2023.

Yn gywir

Huw Irranca-Davies

Huw Irranca-Davies
Cadeirydd

Huw Irranca-Davies AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad
Senedd Cymru

SeneddDCC@senedd.cymru

07 Awst 2023

Annwyl Huw,

Rwy'n ysgrifennu mewn ymateb i'ch llythyr, dyddiedig 12 Gorffennaf ynghylch Cytundeb y DU-Swistir ar Gydnabod Cymwysterau Proffesiynol.

Dim ond Llywodraeth y DU sydd â'r pŵer i ddod i gytundeb rhyngwladol sy'n rhwymo'r DU gyfan, gan nad yw'r swyddogaeth hon wedi'i datganoli, yn unol â pharagraff 10(1) o atodlen 7A o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006. Fodd bynnag, mae gan y Senedd y pŵer i basio cyfreithiau sy'n ymwneud â chadw a gweithredu rhwymedigaethau rhyngwladol, gan fod paragraff 10(3) o atodlen 7A o Ddeddf Llywodraeth Cymru yn eithrio'r swyddogaethau hyn o'r elfennau nas datganolwyd ym mharagraff 10(1).

Mae hyn yn golygu bod buddiannau cyfreithlon a hanfodol gan Lywodraeth Cymru a'r Senedd yn amodau a phrosesau negodi unrhyw gytundebau rhyngwladol sy'n galw am weithredu mewn meysydd datganoledig.

Mae Gweinidogion Cymru yn parhau i wrthwynebu'r syniad o gynnwys pwerau cydredol megis y rhai yn Neddf Cymwysterau Proffesiynol 2022. Mae safbwynt Llywodraeth y DU o ran cymryd y pwerau hyn yn gwbl amhriodol ac yn amharchu egwyddor datganoli.

Ni roddodd y Senedd ei chydysniad i Ddeddf Cymwysterau Proffesiynol. Fodd bynnag, Gweinidogion Cymru sydd â'r swyddogaethau gweithredol perthnasol bellach. Mae gan Weinidogion Cymru y pwerau, felly, i wneud deddfwriaeth o dan y Ddeddf i weithredu honno

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Mark.Drakeford@llyw.cymru
Correspondence.Mark.Drakeford@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 62
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

a Chytundeb y DU-Swistir ar Gydnabod Cymwysterau Proffesiynol mewn perthynas â
Chymru, a byddant yn cyflawni'r swyddogaethau hynny yn gyfrifol.

Dymuniadau gorau,

A handwritten signature in black ink that reads "Mark Drakeford". The signature is written in a cursive, slightly slanted style.

MARK DRAKEFORD

Eitem 2.12

**Pwyllgor yr Economi,
Masnach a Materion Gwledig**

—
**Economy, Trade and
Rural Affairs Committee**

Senedd Cymru

Bae Caerdydd, Caerdydd, CF99 1SN
SeneddEconomi@senedd.cymru
senedd.cymru/SeneddEconomi
0300 200 6565

—
Welsh Parliament

Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1SN
SeneddEconomy@senedd.wales
senedd.wales/SeneddEconomy
0300 200 6565

Vaughan Gething AS

Gweinidog yr Economi

21 Gorffennaf 2023

Annwyl Vaughan

Yn ddiweddar, aeth y Pwyllgor ar ymweliad i Ynys Môn. Fel rhan o'r ymweliad hwn, clywsom am yr effaith y mae cau arhosfan gorffwys Road King i gerbydau nwyddau trwm wedi'i chael ar Ynys Môn. Clywodd yr aelodau am yr effaith y mae cau'r arhosfan wedi'i chael ar yrwyr, yn sgil y gostyngiad sylweddol mewn gwasanaethau iddynt ar yr ynys, ac ar y gymuned gan fod gyrwyr yn gorfod parcio yn unrhyw le y gallant ddod o hyd i le.

Fel y gwyddoch, mae'r Pwyllgor eisoes wedi gwneud argymhellion ynghylch darparu cyfleusterau ar gyfer gyrwyr cerbydau nwyddau trwm yng Nghymru. A allwch roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Aelodau am gynnydd y Llywodraeth o ran gweithredu'r argymhellion yn adroddiad y Pwyllgor – Cyfeiriad newydd ar gyfer gyrwyr cerbydau nwyddau trwm.

Cofion cynnes,

Paul Davies AS

Cadeirydd: Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg

Paul Davies AS
Cadeirydd
Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

SeneddEconomi@senedd.cymru

22 Awst 2023

Annwyl Paul

Diolch am eich llythyr at Weinidog yr Economi ar 21 Gorffennaf ynghylch darparu cyfleusterau ar gyfer gyrwyr Cerbydau Nwyddau Trwm (HGV) yng Nghymru. Rwy'n ymateb oherwydd fy nghyfrifoldebau portffolio.

Fel menter fasnachol, penderfynodd Roadking nad oedd eu busnes ar Barc Cybi bellach yn hyfyw, a oedd yn siomedig. Mae gwerthu'r safle wedi hynny i CThEF wedi creu pryderon mawr ynghylch parcio lorïau Cerbydau Nwyddau Trwm yng Nghaergybi ac mae Llywodraeth Cymru, heb ragfarnu, wedi gweithredu maes parcio Cerbydau Nwyddau Trwm dros dro ar safle Plot 9 ym Mharc Cybi, a adeiladwyd yn wreiddiol fel man parcio wrth gefn i helpu i reoli materion sy'n ymwneud ag ymadael â'r UE.

Mae Llywodraeth Cymru wedi gweithio gyda Chyngor Ynys Môn ac rydym yn parhau i fod yn ymrwymedig i weithio gydag awdurdodau lleol i archwilio opsiynau i geisio mynd i'r afael â/datrys y mater i'r rhai yn yr ardal ar gyfer cyfleusterau gorffwys i Gerbydau Nwyddau Trwm. Nid yw'n ofyniad cyfreithiol i Lywodraeth Cymru ddarparu cyfleusterau o'r fath (ardaloedd gorffwys) ar gyfer gyrwyr Cerbydau Nwyddau Trwm, ond cydnabyddir bod angen gwella cyfleusterau a darpariaethau ar gyfer rôl a rhan mor hanfodol o economi Cymru. Mae Llywodraeth Cymru hefyd wedi gwneud ymrwymiad fel y nodir yn Llwybr Newydd, Strategaeth Drafnidiaeth Cymru (WTS), i ddatblygu Cynllun Cludo Llwythi a Logisteg newydd i Gymru. Bydd argymhellion Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig (ETRA) yn cael eu hystyried fel rhan o'r gwaith hwnnw.

Bydd casglu data i ddeall yr heriau sy'n wynebu'r diwydiant yn rhan allweddol o'r gwaith ac fel yr amlinellir yn ein hymatebion i Bwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig rydym yn bwriadu cynnal archwiliad o gyfleusterau gorffwys ar gyfer gyrwyr.

Fel y gwyddoch, cyhoeddwyd yr Adolygiad Ffyrdd ym mis Chwefror 2023. Argymhellodd fwrw ymlaen â'r Cynllun Cludo Llwythi a Logisteg ond roedd hefyd yn argymhell ymgysylltu mwy gweithredol â'r diwydiant cludo llwythi, yn enwedig o ran adnabod problemau. Nododd

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Lee.Waters@llyw.cymru
Correspondence.Lee.Waters@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

yr adolygiad y dylid rhoi mwy o sylw i bryderon y sector cludo nwyddau ar y ffyrdd mewn perthynas â darparu cilfannau, cyfleusterau parcio ac ardaloedd gorffwys addas ar gyfer gyrwyr Cerbydau Nwyddau Trwm.

Mae Llywodraeth Cymru yn ymwybodol iawn o'r heriau sy'n wynebu'r diwydiant ac mae'n ymwneud yn weithredol â'r Gymdeithas Cludo ar y Ffyrdd (RHA) a Logistics UK. Mae'r ddau sefydliad a'u haelodau yn awyddus i gyfrannu at y cynllun, y bydd fy swyddogion yn ei ddatblygu yn ddiweddarach eleni.

Rydym yn cefnogi gyrwyr Cerbydau Nwyddau Trwm ar hyn o bryd drwy ein rhaglen ReAct+, sy'n gallu darparu grant hyfforddiant galwedigaethol o hyd at £1500 i unigolion. Gellir defnyddio'r grant i helpu gyda chaffael trwyddedau lorïau a chymwysterau cysylltiedig fel y Dystysgrif Cymhwysedd Proffesiynol ar gyfer Gyrwyr (DCPC). Gellir defnyddio'r grant hefyd i ariannu hyfforddiant diweddarau i yrwyr lorïau sy'n dymuno ailymuno â'r sector a darparu cyfraniad tuag at gyflogau i gyflogwyr yn y sector preifat sy'n recriwtio gweithiwr cymwys.

Mae ein rhaglen Cyfrifon Dysgu Personol (PLA) yn darparu cyrsiau a chymwysterau am ddim i helpu pobl gyflogedig i uwchsgilio neu ailsgilio i sectorau blaenoriaeth i wella eu rhagolygon o ran gyrfa ac enillion. Dyrannwyd cyllid PLA ychwanegol o £10m i fynd i'r afael â phrinder o ran gweithlu a sgiliau allweddol, gyda mwy na £3 miliwn ohono wedi'i dargedu at hyfforddi dros 850 o yrwyr Cerbydau Nwyddau Trwm. Rydym hefyd yn gweithio gyda Gyrfa Cymru i hyrwyddo gyrru Cerbydau Nwyddau Trwm fel gyrfa.

Mae Prentisiaethau Gyrru Cerbydau Nwyddau yn darparu gwybodaeth a chymwysterau i staff y diwydiant cludiant ar y ffyrdd i gefnogi llwybr gyrfa yn y diwydiant drwy ategu hyfforddiant Cerbydau Nwyddau Trwm. Er enghraifft, darparu hyfforddiant ar gynnal integreidd llwythi a cherbydau drwy ddefnyddio gweithdrefnau cywir ar gyfer ataliaeth, ffyrdd, iechyd a diogelwch gan gynnwys morgludiant, symudiadau, mewnforio / allforio, cludo llwythi, nwyddau peryglus a bwyd. Mae cyflogwyr cludwyr o Gymru hefyd yn gallu manteisio ar y rhaglen brentisiaethau i hyfforddi ac uwchsgilio technegwyr cerbydau i gadw eu fflyd ar y ffordd – angen y mae'r RHA wedi tynnu sylw ato'n ddiweddar.

Mae'r wybodaeth ddiweddaraf sydd gennym yn awgrymu prinder o tua 50,000 - 60,000 o yrwyr Cerbydau Nwyddau Trwm, sydd wedi gostwng o dros 100,000 yn ystod y pandemig, sy'n dangos rhywfaint o effaith gadarnhaol y mae'r cynlluniau hyn wedi'i chael ar brinder gyrwyr.

Yn y tymor hwy, mae cyfle i wrthdroi'r problemau sydd wedi bod yn datblygu yn y diwydiant dros nifer o flynyddoedd ac i greu sector mwy cynaliadwy a gwydn sy'n cynnig cyflog ac amodau gwaith tecach i yrwyr.

Bydd unrhyw fuddsoddiad yn y diwydiant yn y dyfodol yn amodol ar argaeledd cyllid o'n setliad cyllideb blynyddol.

Yn gywir,

Lee Waters AS/MS

Y Dirprwy Weinidog Newid Hinsawdd

Deputy Minister for Climate Change

Tudalen y pecyn 66

Mr William Wragg AS

Cadeirydd

Y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus

Tŷ'r Cyffredin

11 Awst 2023

Ymchwiliad PACAC: Gallu Datganoli yn Whitehall

Annwyl Gyfaill

Rwy'n ysgrifennu yn rhinwedd fy rôl fel Cadeirydd Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig y Senedd i ymateb i ymchwiliad presennol y Pwyllgor ynghylch Gallu Datganoli yn Whitehall. Yn benodol, roeddwn o'r farn y byddai'n ddefnyddiol rhannu â'ch Pwyllgor safbwynt ynghylch ein hymgysylltu â Gweinidogion y DU a gweision sifil ar faterion o fewn cylch gwaith ein Pwyllgor.

Rôl y Pwyllgor yw dwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif. Ond mae adegau lle mae craffu ar gyfrifoldebau datganoledig yn gofyn am archwilio materion a gedwir yn ôl, neu lle dylai Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU fod yn cydweithio'n agos, a lle mae'r penderfyniadau a wneir a chyfeiriad a chyflymder y broses o lunio polisiau ar lefel y DU yn berthnasol i'n gwaith ni. Mae enghreifftiau yn cynnwys: cyllid datblygu rhanbarthol ar ôl gadael yr UE; ymchwil ac arloesi; cefnogaeth amaethyddol; gweithredu Fframweithiau Cyffredin; polisi masnach; safleoedd rheoli'r ffiniau a phorthladdoedd rhydd; Bargeinion Dinesig a Thwf a buddsoddi rhanbarthol yn fwy cyffredinol; ac iechyd a lles anifeiliaid. Nid yw hon yn rhestr gynhwysfawr.

Ar adegau o'r fath mae'n ddefnyddiol nid yn unig ceisio atebion gan Lywodraeth Cymru ond hefyd gwybodaeth a safbwyntiau gan Weinidogion y DU, a/neu sesiwn frifio gan swyddogion Llywodraeth y DU. Yn hanesyddol, nid ydym wedi cael llawer o lwyddiant gyda dulliau o'r fath, problem sy'n gyffredin ar draws Pwyllgorau'r Senedd.

Yn 2021 ysgrifennais at Paul Scully AS, y Gweinidog dros Fusnesau Bach, Defnyddwyr a Marchnadoedd Llafur yn yr Adran Busnes, Ynni a Strategaeth Ddiwydiannol, ynghylch y broses datblygu polisi mewn perthynas â'r Bil Rheoli Cymorthdaliadau, yr oedd y Pwyllgor wedi cyhoeddi **adroddiad** cydsyniad deddfwriaethol yn ei gylch. Ni chafwyd ymateb i'r llythyr hwnnw. Fodd bynnag, rydym wedi ymgysylltu'n gadarnhaol ac yn rhagweithiol ag un o adrannau anweinidogol y llywodraeth, yr Awdurdod Cystadleuaeth a Marchnadoedd, sy'n gweithredu'r Uned Cyngor ar Gymorthdaliadau, yn ogystal â chorff cyhoeddus anadrannol, yr Awdurdod Rhwymedïau Masnach, sydd wedi cyfarfod â swyddogion y pwyllgor a minnau, ac sydd hefyd yn cynnig amrywiaeth o gymorth ar gyfer ein gwaith.

Ym mis Mai 2022 **ysgrifennodd y Pwyllgor at Weinidog Trafnidiaeth y DU**, Grant Shapps AS, yn gofyn am eglurhad ynghylch cyfrifoldebau sydd wedi'u datganoli a'r rhai a gadwyd yn ôl ar gyfer ariannu gwelliannau mawr eu hangen i gyfleusterau man gorffwys i yrwyr cerbydau newyddau trwm. Roedd hyn yn dilyn ymchwiliad i'r **Diffyg gyrwyr cerbydau newyddau trwm a phroblemau â'r gadwyn gyflenwi**. Bu'r Pwyllgor hefyd yn gohebu â Gweinidogion Cymru, a roddodd rywfaint o eglurhad, ond ni chafwyd ateb erioed gan Weinidog Trafnidiaeth y DU.

Eleni, er i'r Pwyllgor gysylltu sawl gwaith drwy sianeli gwahanol ers mis Mawrth, roeddem yn siomedig nad oeddem yn gallu cael tystiolaeth lafar gan unrhyw un o Weinidogion na Dirprwy Weinidogion y DU ar yr agenda Ffyniant Bro a datblygiad y Gronfa Ffyniant Gyffredin. Roedd yr oedi o ran cael **tystiolaeth ysgrifenedig** gyfyngedig gan yr Is-ysgrifennydd Gwladol Seneddol yn dilyn hynny ym mis Mehefin yn golygu nad oedd modd archwilio materion pwysig sy'n codi o'r ymchwiliad hwn.

I'r gwrthwyneb, roeddwn yn falch yn ddiweddar o gael ymateb prydlon a chadarnhaol i gais am un o Weinidogion Swyddfa'r Cabinet i drafod datblygiad Safleoedd Rheoli Ffiniau a'r Model Gweithredu Targed gyda ni, o ystyried bod masnach drwy borthladdoedd Cymru yn fater mor hollbwysig. Er nad ydym, ar adeg ysgrifennu'r llythyr hwn, wedi sicrhau dyddiad ar gyfer trafodaeth, mae parodrwydd y Farwnes Neville-Rolfe i ymgysylltu â'm Pwyllgor a bod yn hyblyg ynghylch dyddiadau i'w groesawu'n fawr.

Yn ystod sesiynau craffu cyffredinol gyda Gweinidogion Cymru a'u swyddogion, mae Aelodau'n holi'n rheolaidd am waith ymgysylltu â Gweinidogion a swyddogion y DU ar faterion a gedwir yn ôl sy'n effeithio ar economi Cymru. Mewn llawer o achosion mae Gweinidogion Cymru yn nodi eu bod yn ymgysylltu'n agos ac yn adeiladol â Gweinidogion cyfatebol a rhwng swyddogion. Ond gall problemau godi, er enghraifft pan nad yw gwaith ymgysylltu a rhannu gwybodaeth yn amserol neu'n digwydd o gwbl, neu pan na fydd data ar lefel Cymru ar gael, e.e. i ganiatáu i Lywodraeth Cymru werthuso'n llawn yr effaith y byddai cytundebau masnach ar ôl gadael yr UE yn ei chael ar Gymru.

Tynnwyd sylw at y broses o ddatblygu Porthladdoedd Rhydd yn ddiweddar fel enghraifft o ymgysylltu adeiladol da, ond nid yw'n ymddangos bod hon yn sefyllfa gyson ar draws yr holl feysydd polisi ac

adrannau yn Whitehall. Bydd unrhyw ddiffyg dealltwriaeth yn Whitehall o'r cyd-destun yng Nghymru, a phwysigrwydd ymgysylltu'n gynnar â'r gweinyddiaethau datganoledig, yn niweidiol o ran sicrhau proses gadarn ar gyfer datblygu a gweithredu polisiau. Mae'r gwaith o gynllunio a chyflwyno rhaglenni ariannu ar ôl gadael yr UE yn enghraifft amlwg, a bydd y Pwyllgor yn cyhoeddi adroddiad yn amlinellu ei bryderon.

Diolch am y cyfle i ymgysylltu â'ch ymchwiliad pwysig. Edrychwn ymlaen at adolygu eich canfyddiadau ac ymateb Llywodraeth y DU iddynt.

Cofion cynnes,

Paul Davies AS

Cadeirydd: Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg

Annwyl Mr Davies,

Ym mis Mawrth eleni, fe wnaethom ni – sampl cynrychioliadol demograffig o 103 o ddinasyddion y DU – gyhoeddi ein 'Cynllun Natur y Bobl', a gafodd ei greu drwy gynulliad dinasyddion. Gallwch ddarllen adroddiad llawn y cynllun a'r broses [yma](#) neu ceir crynodeb ohono [yma](#).

Yn gryno, ar ôl clywed gan academyddion, ffermwyr, ecolegwyr, y diwydiant pysgota, archfarchnadoedd, grwpiau cymunedol ac elusennau ac ymgynghori am 36 awr, fe wnaethom greu 26 o Alwadau i Weithredu i'w gwneud gan lywodraethau, busnesau, cyrff anlywodraethol a chymunedau i fynd i'r afael â'r argyfwng natur.

Rydym yn ysgrifennu atoch yn awr fel Cadeirydd Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig yn y Senedd i ofyn i'r pwyllgor archwilio ac ymateb i'r cynllun. Mae llawer o'r camau gweithredu yn y cynllun yn targedu Llywodraethau Cenedlaethol – credwn, felly, fod ymatebion arweinwyr gwleidyddol yn hanfodol.

Mae hwn yn wahoddiad i fyfyrion ar ein Galwadau i Weithredu, ac i fanteisio ar y cyfle i rannu eich safbwynt arnynt, yn ogystal â'ch gweledigaeth a'ch ymrwymiad i gydweithio i fynd i'r afael â'r argyfwng natur. Mae rhywfaint o ganllawiau ar sut i ymateb ar gael [yma](#), ond hoffem i ymatebion ganolbwyntio ar weithredu, gydag amserlenni clir a sut rydych chi'n bwriadu ymgorffori atebolrwydd yn eich cynlluniau.

Cynllun Natur Y Bobl

People's Plan For Nature

Er gwaethaf y bygythiad difrifol i'n hanghenion dynol sylfaenol – ein diogelwch bwyd, ein lles, ein mynediad at aer a dŵr glân – nid yw'r ymateb i'r argyfwng natur yn y DU wedi cyrraedd graddfa'r her. Felly, er bod rheoliadau, fframweithiau ac ymdrechion hirsefydlog ar waith, y canlyniad yw nad ydym yn gwneud digon i fynd i'r afael â'r bygythiadau sy'n wynebu byd natur. Mae hon yn alwad gan ddinasyddion y DU i newid hynny.

Fe wnaethom ddysgu yn ystod Cynulliad Natur y Bobl bod cyfleoedd i ddiogelu ac adnewyddu byd natur – bod yr adnoddau sydd eu hangen arnom yn bodoli. Dim ond angen eu defnyddio sydd. Mae ein Galwadau i Weithredu wedi cael eu datblygu gan drawstoriad o bobl o bob cefndir, ac o'r herwydd, maent yn bragmatig a gallent fod yn boblogaidd iawn. Mae eich ymateb didwyll i'n Cynllun yn hanfodol i barhau â'r sgwrs hon ac i ddod ag egni newydd i'r frwydr hon – y bwysicaf yn ein bywydau. Rydyn ni'n bwriadu ailgynnull y cynulliad yng ngwanwyn 2024 er mwyn adolygu'r ymateb i Gynllun Natur y Bobl ac asesu cynnydd – byddem wrth ein bodd pe bai eich ymateb yn rhan o hyn.

Anfonwch eich ymateb at hello.peoplesplanfornature.org – a byddem wrth ein bodd yn trafod Cynllun Natur y Bobl gyda chi ar adeg sy'n gyfleus i chi.

Yn gywir,

Cynulliad Natur y Bobl

Dear Mr Davies,

In March this year, we – a demographically representative sample of 103 UK citizens – published our 'People's Plan for Nature', created through a citizen's assembly. You can read the full report of the plan and the process [here](#) or a summarised version [here](#).

In short, after hearing from academics, farmers, ecologists, the fishing industry, supermarkets, community groups and charities and deliberating for 36 hours, we created 26 Calls to Action for governments, businesses, NGOs and communities to take to address the nature crisis.

We are writing to you now as Chair of the Senedd Economy, Trade and Rural Affairs Committee to ask that the committee examines and responds to the plan. Many of the actions in the plan are targeted at National Governments – we believe, therefore, that the responses of political leaders are crucial. This is an invitation to reflect upon our Calls to Action, and to take the opportunity to share your stance on them, as well as your vision and commitment to working together in addressing the nature crisis.

Some guidance on how to respond is available [here](#), but we'd really like responses to be action-focused, with clear timelines and how you intend to build accountability into your plans.

In spite of the serious threat it poses to our basic human needs – our food security, our wellbeing, our access to clean air and water – the response to the nature crisis in the UK has not met the scale of the challenge.

So while there are long-standing regulations, frameworks and efforts in place, the result is that we are simply not doing enough to tackle the threats facing nature. This is a call from UK citizens to change that.

We learned over the course of the People's Assembly for Nature that there are opportunities to protect and renew nature – that the tools we need exist. They just need to be used. Our Calls to Action have been developed by a cross-section of people from all walks of life, and as such, are pragmatic and potentially widely popular. Your authentic response to our Plan is vital in continuing this conversation and to bring renewed energy to this, the fight of our lives. We are planning to reconvene the assembly in Spring 2024 to review the response to the People's Plan for Nature and assess progress – we'd love for your response to be part of this.

Please send your response to hello@peoplesplanfornature.org – and we'd be delighted to discuss the People's Plan for Nature more with you at your convenience.

Yours,

The People's Assembly for Nature

Cynulliad Natur y Bobl

25 Awst 2023

Cynllun Natur y Bobl

Diolch am eich llythyr dyddiedig 16 Awst, a anfonwyd ataf fel Cadeirydd Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig y Senedd, yn gofyn am ymateb i Gynllun Natur y Bobl.

Rôl y Pwyllgor yw craffu ar bolisiau Llywodraeth Cymru a'i dwyn i gyfrif. Yn ystod y gwaith craffu hwnnw, mae'r Pwyllgor yn ystyried sut y mae polisiau Llywodraeth Cymru yn ystyried yr argyfwng natur y gwnaeth y Senedd ei ddatgan ar 30 Mehefin 2021, a chyflawni'r nodau sydd yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Mae enghreifftiau diweddar o hyn yn cynnwys ein gwaith craffu deddfwriaethol ar Fil Amaethyddiaeth (Cymru), sef Deddf Amaethyddiaeth (Cymru) 2023 bellach, wrth iddo fynd drwy'r Senedd. Trafodom sut y gall ei hegwyddorion rheoli tir yn gynaliadwy sicrhau cydnherthedd economaidd cymunedau ffermio Cymru, cynorthwyo adferiad byd natur a diogelu bioamrywiaeth. Buom yn ymgysylltu ag ystod eang o randdeiliaid, gan gynnwys y sefydliadau hynny sy'n pweru Cynllun Natur y Bobl, a buom yn gweithio mewn partneriaeth agos ag aelodau o Bwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith y Senedd.

Mae ein hargymhellion ar egwyddorion cyffredinol y Bil i'w gweld ar ein gwefan. Yn benodol, roedd Argymhelliad 7 yn gwahodd y Gweinidog i ystyried safbwyntiau rhanddeiliaid ar newidiadau i eiriad yr amcanion rheoli tir yn gynaliadwy, ac roedd Argymhelliad 8 yn gofyn i'r Gweinidog ystyried cynnwys adferiad byd natur yn fwy penodol yng ngeiriad y Bil. Roedd Argymhelliad 12 yn gofyn am ei gwneud yn gliriach nad oes hierarchaeth i'r amcanion, a'u cysylltu'n agosach â geiriad Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Gofynnodd y Pwyllgor hefyd am fwy o eglurder ynghylch bwriadau'r Gweinidog o ran Safonau Gofynnol Cenedlaethol a'r llinell sylfaen reoleiddiol ar gyfer y sector amaethyddol (Argymhelliad 4). Mae ymateb Llywodraeth Cymru i'r adroddiad yn nodi ei safbwynt ar bob un o'r argymhellion.

Bu'r Pwyllgor hefyd yn craffu ar Fil Bwyd (Cymru). Ni dderbyniwyd egwyddorion cyffredinol y Bil Aelod hwn gan y Senedd, ond serch hynny, gwnaeth y Pwyllgor **argymhellion** cryf i Lywodraeth Cymru ar ei dull gweithredu ym maes polisi a strategaeth bwyd cenedlaethol. Yn benodol, galwodd Argymhelliad 2 ar Lywodraeth Cymru i wella ei dull o ymdrin â'r system fwyd drwy sicrhau bod polisiâu'n gydgyssylltiedig ac yn cyd-fynd, a galwodd Argymhelliad 8 am fwrdd polisi bwyd mewnol neu weithio gyda Chomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol i greu swydd systemau bwyd bwrpasol i lywio polisi bwyd cydgyssylltiedig yng Nghymru. Mae hyn gyda'r dyhead o ddarparu "bwyd fforddiadwy ac iach sy'n economaidd, yn amgylcheddol, yn ddiwylliannol ac yn gymdeithasol gynaliadwy i bobl nawr ac yn y dyfodol". **Ymatebodd** Llywodraeth Cymru i argymhellion yr adroddiad ym mis Mai 2023.

Yn ein sesiynau craffu cyffredinol gyda'r Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd, rydym yn holi cwestiynau'n rheolaidd am faterion a godwyd gan Gynllun Natur y Bobl, gan gynnwys cwestiynau ynghylch cynhyrchu a bwyta bwyd, ffermio er lles natur, pysgodfeydd a diogelu dyfrffyrdd rhag llygredd amaethyddiaeth. Rydym yn ystyried datblygu cynaliadwy yn ei gyfanrwydd fel rhan o'n gwaith, gan gynnwys yn ein sesiynau craffu blynyddol ar y gyllideb, lle mae nodau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 unwaith eto yn cael lle amlwg.

Mae ein gwaith ymgysylltu rheolaidd â rhanddeiliaid yn cynnwys cyfres o gyfarfodydd diweddar yn Sioe Frenhinol Cymru. Ers ei sefydlu yn 2021, mae'r Pwyllgor wedi ymweld â nifer o ffermydd, gan gynnwys un sy'n cael ei rhedeg gan aelod o'r Rhwydwaith Ffermio er Lles Natur, ac mae wedi ymweld â champws Gelli Aur yng Ngholeg Sir Gâr i weld datblygiadau technolegol i leihau llygredd amaethyddol.

Un o gryfderau'r Pwyllgor yw natur drawsbleidiol ei aelodaeth, ac mae'n bwysig ar gyfer gyrru newid yn ei flaen. Mae'r gorgyffwrdd â chylchoedd gwaith Pwyllgorau eraill y Senedd, fel y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith, hefyd yn cael ei ystyried wrth gynllunio'r rhaglen waith, ac mae ein hymgyngoriadau yn dryloyw ac yn gyhoeddus gan fod ein gwaith yn dibynnu ar gorff cryf o tystiolaeth.

Cofion cynnes,

Paul Davies AS

Cadeirydd: Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg

22nd August 2023

Mr Paul Davies MS
Chairman – Economic, Trade & Rural Affairs Committee (ETRA)
Welsh Parliament
Cardiff Bay
Cardiff,
CF99 1SN

Dear Paul,

DEPOSIT RETURN SCHEME (DRS): INCLUSION OF GLASS

I am writing to you as Chairman of the Economic Trade & Rural Affairs (ETRA) committee with regards to the Wales Deposit Return Scheme (DRS). We are fully committed to a successful launch of this landmark environmental initiative, but we urge the Welsh Government to keep all glass packaging as a kerbside scheme. Wales, as you know, is already a world leading glass recycling nation.

Minimising waste and preventing litter through the promotion of a circular economy is a key priority for our industry. Our members fully support this goal and are very supportive of the introduction of DRS for some time. A consistent message from industry has been to reduce the complexity for businesses and consumers, and for all DRS schemes across the UK to be aligned and interoperable. Our businesses need to understand what is required of them to comply with DRS requirements, and that the scheme is simple, seamless, and incentivising for consumers to engage with.

We have been heartened by the recent 4 nations interoperability workshop with officials working together on shared environmental goals. However, given the significant border between Wales and the rest of the UK, the difference in the scope of DRS materials raises serious questions, amongst other things, about labelling and logistics. Excluding glass would reduce the complexity and cost of the schemes for consumers, producers, and retailers, as well as diminishing the risk of fraud.

Our vision is that any plastic or metal drinks container bought anywhere in the UK by anyone, can be returned to be recycled. We are keen to work closely with the Welsh Government to achieve this and to ensure that Wales is at the forefront of the circular economy. Having different materials being included in the Welsh DRS would, in our view, increase complexities and cost, including specific labelling and/or demarcation. This would mean many businesses, particularly smaller ones, not been able to trade across the United Kingdom. Other unintended consequences could be that producers withdraw products from uneconomic markets, switch to plastic packaging, and that certain beverage products might no longer be sold across the UK nations.

This is big moment for drinks producers and consumers alike as we transition to a circular economy and link up the first part of the supply chain with the final part of the consumer experience. We need to get it right. The prospect, however, of having multiple, diverging schemes across the UK, and the myriad of challenges that would involve, could force many drink businesses in Wales to make tough decisions. Our industry has consistently raised the issue of additional complexities and costs and the impact this could have on business. I should be grateful to know, therefore, whether the Welsh Government has conducted a full economic impact assessment of their planned Wales DRS scheme and the affects it could have on the Welsh economy.

Should you, or any other members of the ETRA committee, wish to discuss this further with the Food & Drink Federation, I would be happy to arrange a meeting.

I look forward to hearing from you.

With regards

David

David Harries OBE
Head, FDF Cymru
Telephone: 07592-588296
E-mail: David.Harries@fdfcymru.org.uk

Julie James AS

Y Gweinidog Newid Hinsawdd

04 Medi 2023

Cynllun Dychwelyd Ernes (DRS): Cynnwys gwydr

Annwyl Julie,

Gweler yn atodedig ohebiaeth a gawsom oddi wrth Ffederasiwn Bwyd a Diod Cymru, yn nodi'r gwaith sy'n cael ei wneud ar ryngweithredu'r cynlluniau DRS mewn gwahanol rannau o'r DU, ond sy'n nodi pryderon difrifol ynghylch yr effaith economaidd bosibl o gynnwys gwydr yn y Cynllun Dychwelyd Ernes arfaethedig yng Nghymru.

Yn benodol, mae FDF Cymru yn gofyn a yw Llywodraeth Cymru wedi cynnal asesiad effaith economaidd llawn o'r cynlluniau a'r effaith y gallai ei chael ar economi Cymru. Byddai'r Pwyllgor yn ddiolchgar iawn pe gallech roi sylw i'r cwestiwn hwn a chadarnhau pa asesiadau a wnaed, pa effaith y credwch y gallai'r cynlluniau ei chael ar fusnesau ac economi Cymru, a pha gamau sydd wedi'u cynllunio i liniaru unrhyw effeithiau negyddol. Byddai'r Pwyllgor hefyd yn croesawu cael y wybodaeth ddiweddaraf am statws cynlluniau gweithredu ar gyfer y Cynllun Dychwelyd Ernes yng Nghymru.

Cofion cynnes,

Paul Davies AS

Cadeirydd: Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

Copi at: Llyr Gruffydd, Cadeirydd y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg

Ein cyf/Our ref VG-PO-0288-23

Paul Davies AS
Cadeirydd,
Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig
SeneddEconomy@senedd.cymru

29 Awst 2023

Diweddariad ar Fodel Gweithredu Targed y Ffin

Annwyl Paul,

Pan ysgrifennais atoch ar 24 Gorffennaf, eglurais ein bod yn disgwyl cyhoeddiad gan Lywodraeth y DU ynghylch Model Gweithredu Targed y Ffin o fewn wythnos neu ddwy, ond cafodd y datganiad ei oedi.

Mae'n dda gennyf gadarnhau bod y ddogfen wedi cael ei gyhoeddi, o'r diwedd, ac mae ar gael ar wefan Llywodraeth y DU yn <https://www.gov.uk/government/publications/the-border-target-operating-model-august-2023>. Ac fel yr addawais, rwyf hefyd wedi cyhoeddi Datganiad Ysgrifenedig.

Mae cytuno ar y Model wedi cymryd misoedd o gydweithio rhwng swyddogion yn y gwahanol lywodraethau. Fel y dangosais yn fy Natganiad Ysgrifenedig, mae manteision cyfundrefn fasnachu gydlynol ar draws Prydain Fawr yn amlwg, nid yn unig er budd ein biddiogelwch ar y cyd ond hefyd o ran osgoi cymhlethdodau diangen i fasnachwyr.

O ganlyniad i'n cyfranogiad ni, rydym wedi sicrhau model sy'n gweithio i Gymru. Roedd yn arbennig o dda gennyf sicrhau cytundeb gan Lywodraeth y DU i addasu diffiniad Nwyddau Cymwys o Ogledd Iwerddon, i leihau'r cymhellion i fasnachwyr geisio osgoi rheolaethau iechydol a ffytoiechydol drwy symud nwyddau i Brydain Fawr o Iwerddon drwy Ogledd Iwerddon. Dylai hyn wella biddiogelwch yn sylweddol a lleihau'r risg o fasnach yn cael ei ddargyfeirio o borthladdoedd Cymru. Wrth gwrs, mae rhagor o waith i'w wneud, a byddwn yn parhau i gydweithio i leihau'r risgiau i fiddiogelwch sydd ar ôl, yn benodol o ganlyniad i fewnforio anifeiliaid anwes o'r Undeb Ewropeaidd ehangach.

Rwyf wedi pwysleisio dro ar ôl tro yr angen i benderfyniadau ynghylch rheolaethau ar arfordir y gorllewin gael eu gwneud ar y cyd. Byddaf yn trafod dyddiad dechrau ar gyfer gwiriadau ID a gwiriadau ffisegol â chydweithwyr y mis nesaf, ac felly byddaf yn gallu rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf ichi cyn gynted ag y bo modd.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru
Correspondence.Vaughan.Gething@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 79
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Yn y cyfamser, nawr mae Model Gweithredu Targed y Ffin wedi cael ei gyhoeddi, gallwn ni roi sylw manylach i'r cynlluniau cyflawni ar gyfer y Safleoedd Rheolaethau'r Ffin yng Nghaergybi, Abergwaun a Doc Penfro.

Yn gywir,

A handwritten signature in black ink that reads "Vaughan Gething". The signature is written in a cursive, flowing style.

Vaughan Gething AS/MS
Gweinidog yr Economi
Minister for Economy

Vaughan Gething AS/MS
Gweinidog yr Economi
Minister for Economy

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Paul Davies AS
Cadeirydd Pwyllgor yr Economi,
Masnach a Materion Gwledig

Huw Irranca-Davies AS
Cadeirydd y Pwyllgor Deddfwriaeth,
Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

SeneddEconomi@senedd.cymru

SeneddDCC@senedd.cymru

5 Medi 2023

Annwyl Paul a Huw

Dyma eich hysbysu, yn unol â'r Cytundeb Cysylltiadau Rhyngsefydliadol, fod cyfarfod y Grŵp Rhyngweinidogol ar Fasnach wedi'i drefnu ar gyfer Dydd Iau 7 Medi 2023.

Bydd yr agenda yn cynnwys y trafodaethau parhaus gydag India a Canada yn ogystal â thrafodaeth ynghylch y DU yn dod yn aelod o Bartneriaeth Gynhwysfawr a Blaengar y Môr Tawel (CPTPP).

Anfonaf ragor o wybodaeth atoch ar ôl y cyfarfod.

Yn gywir,

Vaughan Gething AS/MS
Gweinidog yr Economi
Minister for Economy

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

YPCCGB@llyw.cymru PSCGMET@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Tudalen y pecyn 81

Ein cyf/Our ref: MA/FM/2168/23

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Huw Irranca-Davies AS
Cadeirydd y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

Delyth Jewell AS
Cadeirydd y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau
Rhyngwladol

5 Medi 2023

Annwyl Huw a Delyth

Hoffwn ddiolch i'r ddau ohonoch, yn ogystal ag aelodau'r Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol (CCWLSIRC) a'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad (LJCC) am ystyried y ddau Memoranda Cydsyniad Deddfwriaethol a osodwyd mewn perthynas â'r Bil Diogelu Data a Gwybodaeth Ddigidol (Rhif 2) ('y Bil').

Rwy'n gwerthfawrogi'r ffaith bod y Pwyllgorau wedi rhoi ystyriaeth fanwl i'r materion sy'n codi mewn perthynas â darn eang a chymhleth iawn o ddeddfwriaeth gan Lywodraeth y DU. Rwyf wedi ystyried y casgliadau yn y ddau adroddiad ac wedi ymateb i'r argymhellion isod (noder fy mod wedi defnyddio cyfeiriadau at gymalau yn y Bil fel y'i diwygiwyd yng nghyfarfod y Pwyllgor Biliau Cyhoeddus, dyddiedig 9 Mehefin).

Cydsyniad deddfwriaethol

Rwy'n falch bod y ddau Bwyllgor o'r farn bod y darpariaethau a ganlyn yn dod o fewn diben sydd o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd, o dan Reol Sefydlog 29, a bod angen cydsyniad y Senedd ar eu cyfer:

- cymalau 65-81 Data Cwsmeriaid a Busnesau (cymalau 61 i 77 fel y'u cyflwynwyd);
- cymal 98 Datgelu gwybodaeth i wella'r ffordd y darperir gwasanaethau cyhoeddus i ymgymeriadau (cymal 92 fel y'i cyflwynwyd);
- cymal 99 Gweithredu cytundebau rhannu gwybodaeth gorfodi'r gyfraith (cymal 93 fel y'i cyflwynwyd);
- Gwelliant 46 Newid i Gymal 65 Data Cwsmeriaid a Data Busnesau (cymal 61 fel y'i cyflwynwyd);
- gwelliannau 8-16, ynghyd â Gwelliant NC5, mewn perthynas â chymal 99 (cymal 93 fel y'i cyflwynwyd), rheoliadau cymal 115 (cymal 108 fel y'i cyflwynwyd), ac ystyr "awdurdod cenedlaethol priodol".

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Mark.Drakeford@llyw.cymru
Correspondence.Mark.Drakeford@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 82
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Nodaf fod y ddau Bwyllgor yn credu nad oes angen cysyniad ar gyfer cymalau 56 a 60 (cymalau 54 a 56 fel y'u cyflwynwyd) ac ar gyfer Gwelliant NC3 (cymal 58 bellach) ar y sail nad yw'r darpariaethau o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd. Fodd bynnag, rwy'n dal i fod o'r farn bod y darpariaethau hynny o fewn cymhwysedd deddfwriaethol. Pwrpas y pŵer a roddir i awdurdodau cyhoeddus o dan gymalau 56 a 60 yw hwyluso'r gwaith o ddarparu Gwasanaethau Gwirio Digidol (DVS) er mwyn gwella'r gwasanaeth a gynigir i'r defnyddiwr. Er bod telathrebu yn fater a gadwyd yn ôl, nid wyf o'r farn mai'r deunydd sy'n cael ei drosglwyddo sydd o dan sylw ond, yn hytrach, **sut** y mae'r deunyddiau cyfathrebu hynny'n cael eu trosglwyddo. O'r herwydd, rwyf o'r farn bod cymalau 56 a 60 yn ymwneud â gwasanaethau cyhoeddus, economi a busnes, sy'n faterion datganoledig, a'u bod, felly, yn dod o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd.

Cysylltiadau rhwng yr UE a'r DU a Digonolrwydd Data

O ran bod y Deyrnas Unedig yn cadw at y gofynion sydd gan yr UE mewn perthynas â digonolrwydd data, rydym ni, fel chithau, yn pryderu y gallai darpariaethau yn y Bil beryglu hynny. Nodaf hefyd fod y ddau Bwyllgor wedi tynnu sylw at y ffaith bod yr angen i gydymffurfio â'r Cytundeb Masnach a Chydweithredu (TCA), sy'n gosod dyletswyddau mewn perthynas â materion a gwmpesir gan y Bil, yn fater arall sy'n peri pryder.

Yn unol â barn y ddau Bwyllgor, nid ydym ni ychwaith yn credu mai mater sy'n berthnasol i fasnach yn unig yw'r risg sy'n gysylltiedig â digonolrwydd data. Mae bodloni gofynion digonolrwydd yr UE yn golygu ei fod yn cydnabod bod y DU yn diogelu data personol i'r un graddau yn union â'r UE, gan olygu bod data personol yn gallu llifo'n ddilyffethair rhwng yr UE a'r DU, gan gefnogi gwasanaethau cyhoeddus yn ogystal â busnesau preifat.

Rydym, wrth gwrs, wedi ystyried effaith y Bil ar y Cytundeb Masnach a Chydweithredu, a'n barn ni yw bod darpariaethau'r Bil ar drosglwyddo data personol i drydydd gwledydd yn cydymffurfio â'r darpariaethau yn y Cytundeb hwnnw, sy'n rhai byr iawn ac yn rhai ar lefel uchel.

Defnyddio pŵerau

Nodaf y byddai'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad wedi'i chael yn ddefnyddiol pe bai'r cyfeiriad sydd i'w weld yng nghymal 98 o'r Bil (cymal 92 fel y'i cyflwynwyd) at ddefnyddio pŵer Harri'r VIII (a oedd yn bod cynt) wedi'i gynnwys yn y memorandwm gwreiddiol.

Rwyf hefyd yn nodi barn y Pwyllgor hwnnw ar ddefnyddio pŵerau cydredol plws ac ar weithredu cytundebau gofal iechyd rhyngwladol a sut y gellid ailgymhwyso hynny i cytundebau rhyngwladol pan fo gweithredu'r cytundebau hynny o fewn cymhwysedd datganoledig.

Argymhellion

Yn ogystal â nodi casgliadau'r Pwyllgorau, mae'r adroddiadau hefyd yn nodi cyfres o argymhellion ac mae fy ymateb i bob un o'r rheini i'w gweld yn y tabl isod:

Argymhelliad CCWLSIRC

Yng ngoleuni'r risgiau posibl a amlinellwyd gan Lywodraeth Cymru i benderfyniad yr UE ar ddigonolrwydd data y DU, rydym yn galw ar Lywodraeth Cymru i roi diweddariadau rheolaidd i'r Pwyllgor am effaith y Bil ar gysylltiadau rhwng y DU a'r UE, gan gynnwys trafodaethau rhynglywodraethol ar y Bil wrth iddo fynd drwy Senedd y DU ac yn barhaus pe bai'n cael ei ddeddfu.

Ymateb: Byddaf yn parhau i fynd ati'n rheolaidd i roi'r wybodaeth ddiweddaraf am effaith bosibl y Bil ar gysylltiadau rhwng yr UE a'r DU drwy'r

broses Memoranda Cydsyniad Deddfwriaethol, yn enwedig mewn perthynas â phryderon am benderfyniad yr UE ar ddigonolrwydd data, hyd nes y byddaf yn fodlon na fydd y Bil yn effeithio ar ofynion digonolrwydd data yr UE.

Argymhelliad 1 LJCC. Dylai'r Prif Weinidog roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor hwn ac i'r Senedd erbyn 6 Medi 2023 neu wrth osod y memorandwm cydsyniad deddfwriaethol atodol nesaf, pa un bynnag sydd gyntaf, am ystyriaeth Llywodraeth Cymru o oblygiadau datganoledig Cod Ymarfer ledled y DU ynghylch datgelu gwybodaeth a'r pwerau a roddir i'r Ysgrifennydd Gwladol mewn perthynas â chymal 56 o'r Bil (fel y'i cyflwynwyd; bellach cymal 60 yn y Bil fel y'i diwygiwyd yng nghyfarfod y Pwyllgor Biliau Cyhoeddus).

Ymateb: Mae fy swyddogion yn parhau i ystyried effeithiau'r cymal hwn ar Gymru ac ar gyrrff cyhoeddus Cymru ac i ystyried a yw'n addas ar eu cyfer, ac maent yn parhau i drafod gyda'u cymheiriaid yn Llywodraeth y DU. Byddaf yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am ganlyniad y trafodaethau hynny drwy'r broses Memoranda Cydsyniad Deddfwriaethol.

Argymhelliad 2 LJCC. Dylai'r Prif Weinidog roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor hwn ac i'r Senedd erbyn 6 Medi 2023 neu wrth osod y memorandwm cydsyniad deddfwriaethol atodol nesaf, pa un bynnag sydd gyntaf, am ystyriaeth Llywodraeth Cymru o oblygiadau datganoledig y pwerau gwneud rheoliadau mewn perthynas â chymalau 61 i 77 o'r Bil (fel y'i cyflwynwyd; bellach cymalau 65 i 81 yn y Bil fel y'i diwygiwyd yng nghyfarfod y Pwyllgor Biliau Cyhoeddus).

Ymateb: Mae fy swyddogion yn parhau i ystyried a fyddai pwerau rheoleiddio yn addas ai peidio ac maent yn parhau i drafod gyda'u cymheiriaid yn Llywodraeth y DU. Byddaf yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am ganlyniad y trafodaethau hynny drwy'r broses Memoranda Cydsyniad Deddfwriaethol.

Argymhelliad 3 LJCC. Pan na fo Gweinidogion Cymru yn gwneud rheoliadau i weithredu cytundebau rhyngwladol, a bod pwerau i wneud hynny'n cael eu harfer gan yr Ysgrifennydd Gwladol yn lle hynny, mae'n rhaid i Weinidogion Cymru ddarparu manylion llawn ac esboniad i'r Senedd cyn i reoliadau o'r fath gael eu gwneud gan yr Ysgrifennydd Gwladol.

Ymateb: Os bydd hyn yn digwydd, bydd y Senedd yn cael yr wybodaeth ddiweddaraf drwy'r broses arferol.

Argymhelliad 4 LJCC. Dylai'r Prif Weinidog roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor hwn ac i'r Senedd erbyn 6 Medi 2023 neu wrth osod y memorandwm cydsyniad deddfwriaethol atodol nesaf, pa un bynnag sydd gyntaf, am ystyriaeth Llywodraeth Cymru o gymal 36 o'r Bil (fel y'i cyflwynwyd; bellach cymal 38 yn y Bil fel y'i diwygiwyd yng nghyfarfod y Pwyllgor Biliau Cyhoeddus).

Ymateb: Mae fy swyddogion yn ystyried y cefndir i gymal 36, a'r rhesymeg y tu ôl iddo, gyda Llywodraeth y DU er mwyn llywio'n safbwynt, ac mae'r mater hwn yn un sy'n parhau i gael ei drafod. Byddaf yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am ganlyniad y trafodaethau hynny drwy'r broses Memoranda Cydsyniad Deddfwriaethol.

Argymhelliad 5 LJCC. Rydym yn cefnogi cais Llywodraeth Cymru i Lywodraeth y DU y dylai rannu copi ar frys o'i hasesiad risg ar y Bil a cholli'r penderfyniad digonolrwydd.

Ymateb: Byddwn yn parhau i godi effaith bosibl y Bil ar ofynion digonolrwydd data yr UE (fel y nodir yn fy ymateb i argymhelliad 6).

Argymhelliad 6 LJCC. O ystyried y pryderon ynghylch risg bosibl colli'r penderfyniad digonolrwydd, dylai'r Prif Weinidog uwchgyfeirio'r mater hwn i drafodaethau Gweinidogol, yn hytrach na thrafodaeth swyddogol.

Ymateb: Mae Gweinidogion Cymru eisoes wedi codi'n pryderon gyda Gweinidogion y DU ynglŷn ag effaith y Bil ar gadw data'r UE. Byddwn yn parhau i godi'r mater ar lefel swyddogion a lefel y Gweinidogion.

Argymhelliad 7 LJCC. Dylai'r Prif Weinidog roi i'r Pwyllgor hwn erbyn 6 Medi 2023 neu wrth osod y memorandwm cydsyniad deddfwriaethol atodol nesaf, pa un bynnag sydd gyntaf, farn Llywodraeth Cymru am y Bil gan ei fod yn ymwneud â chydymffurfedd o dan y Cytundeb Masnach a Chydweithredu.

Ymateb: Mae'r darpariaethau yn y Cytundeb Masnach a Chydweithredu sy'n ymwneud â masnach ddigidol yn fyr iawn ac yn rhai ar lefel uchel. Mae Erthygl 202 yn ymdrin â diogelu data personol a phreifatrwydd yng nghyd-destun masnach ddigidol. Ein barn ni yw bod darpariaethau'r Bil ar drosglwyddo data personol i drydydd gwledydd yn cydymffurfio â'r Cytundeb Masnach a Chydweithredu.

Mae Rhan 3 o'r Cytundeb hwnnw yn sail i'r cydweithredu rhwng y DU a'r UE ar orfodi'r gyfraith ac ar gydweithrediad barnwrol mewn perthynas â materion troseddol. Mae'n caniatáu i'r DU barhau i gael gweld cronfeydd data'r UE, sy'n cynnwys olion bysedd, DNA a chofnodion troseddol. Mae'r cydweithredu hwn rhwng y DU a'r UE ar faterion sy'n gysylltiedig â gorfodi'r gyfraith yn hanfodol er mwyn cadw pobl yn ddiogel yng Nghymru.

Croesewir y ffaith bod cynnal safonau uchel o ran diogelu data personol yn sail i'r cydweithredu rhwng y DU a'r UE ar hyn o bryd ac yn y dyfodol, oherwydd y dylai hynny ysgogi Llywodraeth y DU i gynnal y safonau diogelu data y dylai dinasyddion yng Nghymru fedru disgwyl eu gweld. Dylai safonau uchel o ran diogelu data personol leihau'r risg bosibl na fydd yr UE yn fodlon â safonau diogelu data personol y DU a dylai hynny hefyd leihau'r risg y gallai'r UE ddod â'r Cytundeb Masnach a Chydweithredu i ben am y rhesymau hynny.

Rwy'n cytuno â barn y Pwyllgor bod yn rhaid wrth safonau uchel o ran diogelu data oherwydd bod hynny'n sail i gydweithredu er mwyn gorfodi'r gyfraith yn rhyngwladol. Mae gan bobl yng Nghymru yr hawl i fod yn hyderus ac i deimlo'n ddiogel ynghylch sut y mae eu data personol yn cael eu defnyddio, gan gynnwys eu defnyddio at ddibenion gorfodi'r gyfraith. Byddwn yn parhau i bwysleisio hynny yn ein hymwneud â Llywodraeth y DU am y Bil.

Rwy'n anfon copi o'r llythyr hwn at Weinidog yr Economi, y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol, y Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol, a'r Cwnsler Cyffredinol. Bydd copi o'r llythyr hwn yn cael ei anfon hefyd at bob Aelod, a Phwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig.

Yn gywir

A handwritten signature in black ink that reads "Mark Drakeford". The signature is written in a cursive, slightly slanted style.

MARK DRAKEFORD

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Tyfu
Canolbarth Cymru
Growing
Mid Wales

MID WALES GROWTH DEAL

**Written Evidence for the Welsh Parliament's
Economy, Infrastructure and Skills Committee**

13 September 2023

- x.com/GrowingMidWales
- uk.linkedin.com/company/growing-mid-wales
- www.growingmid.wales
- growingmidwales@ceredigion.gov.uk

FOREWORD

The Mid Wales Growth Deal has achieved significant progress over the last 2 years since the last meeting of the Welsh Parliament's Economy, Infrastructure and Skills Committee on the 3rd of March 2021, with August 2023 seeing the first tranche of funding being released to the region to begin delivering its Portfolio.

Both of us are new incoming Leaders since the 2021 elections and we felt it critically important that we continued the strong history of joint working we have between Ceredigion and Powys. We knew we were building on a strong foundation of collaboration and commitment across Mid Wales – all of us, from the private sector to our local communities want to see a more prosperous future for the Mid Wales economy. In all our conversations since we were elected as Leaders there has been a common thread, the need to seize every opportunity to create positive changes – using all channels and methods at our disposal.

We are both clear that there is strong value in collaboration, across sectors and across the geography of Mid Wales. As articulated in our [Vision for Growing Mid Wales](#), we have a range of challenges in the region – but we have opportunities. Some of these can only be addressed through sustained and long-term strategic partnership intervention.

Partnership working in Mid Wales has progressed considerably since the Growing Mid Wales Partnership was formally established in 2015 – from delivering the Mid Wales Growth Deal to collaborating on the UK Shared Prosperity Fund, establishing a new Regional Skills Partnership and more recently progressing arrangements for the Mid Wales Corporate Joint Committee. In addition to this, both Local Authorities have been delivering more localised funding via Levelling Up to support more local and place-based interventions. We have been able to work maturely and strategically within our existing arrangements to ensure strategic alignment and co-ordination whilst ensuring local determination.

We are also clear that the journey ahead of us will continue to produce both new challenges to overcome and opportunities to develop. We now have the considerable potential of delivering significant regional financial investment via the Growth Deal and the UK Shared Prosperity Fund. This will strengthen and utilise our Regional Skills Partnership and implement the transition of our regional governance and decision-making arrangements to accommodate the Corporate Joint Committee.

We are confident that Mid Wales has the political and organisational maturity to respond to these challenges. Throughout, we have been determined to take a pragmatic and practical approach to progressing our strategy, governance, resourcing, and resulting activity – and will be looking forward to working with both Governments to continue to ensure that we collectively work to grow Mid Wales together.

Cllr Bryan Davies, Leader of Ceredigion County Council

Cllr James Gibson-Watt, Leader of Powys County Council

CONTENTS

FOREWORD	2
CONTENTS	3
1. BACKGROUND	4
1.1 Investment – Scope and Objectives	4
1.2 Constraints and Dependencies	5
1.3 Collaboration	6
2. THE PORTOFLIO	7
2.1 Projected Economic Impact.....	8
2.2 Value for Money	9
2.3 Affordability Implications.....	9
2.4 Indicative Delivery Profile (updated estimates June 2023)	10
3. PROGRESS.....	11
3.1 Assurance.....	11
3.2 Funding.....	11
3.3 Private Sector Investment	11
3.4 Key Risks	12
3.5 Communications	13
4. WIDER REGIONAL ACTIVITY	14
4.1 Skills	15
4.2 Energy	15
4.3 Next Steps	15

1. BACKGROUND

The Mid Wales Growth Deal has been thoroughly scoped and planned in iterative stages, following advice and input from both UK and Welsh Government.

The Mid Wales Growth Deal (MWGD) was initially scoped and planned from a Strategy, the [Vision](#) for Growing Mid Wales – which set out the wider context and needs of Mid Wales beyond the Growth Deal.

Heads of Terms were agreed in December 2020 with both Governments on the framing and broad scope of the MWGD.

Throughout 2021, we set about developing the Strategic Portfolio Business Case – which, following Government guidance and best practice, needed to be completed before commencing Programme and Project Development. This led to the approval and agreement of the Final Deal Agreement in January 2022 – which confirmed the scope of the Portfolio – including two indicative Programmes and nine standalone Projects.

Throughout the summer and autumn of 2022 projects submitted their Strategic Outline Cases (SOCs) which have been assessed and approval given for 6 projects to proceed to development of their Outline Business Cases with 2 required to re-submit their SOC. One further project is looking to progress from feasibility to SOC in Autumn 2023. Progress has also been made on the two programmes (Digital, and Sites and Premises).

The Strategic Portfolio Business Case (SPBC) is a live document, that is formally updated every year. [Version 2.1 of the SPBC](#) was submitted to the Welsh City and Growth Deals Implementation Board (WCGIB)¹ in March 2023 – which then led to the first release of funding to MWGD in August 2023.

The Growth Deal continues to be a key catalyst to transform the regional economy as part of a broader funding mix and will contribute towards the delivery of the eight strategic growth priorities for the region articulated within the Vision for Growing Mid Wales – further information is set out in section 4 of this paper on this.

1.1 Investment – Scope and Objectives

Mid Wales has distinctive assets and opportunities, but we recognise that it also has significant structural weaknesses that hold it back from achieving its full potential:

- Lagging productivity
- Changing demographics
- The region's narrow and vulnerable economic base
- Projected employment decline
- Static and weakening labour market
- Market failure
- The hidden nature of a rural economy

---

¹ The formal governance board established between UK and Welsh Government to oversee the Welsh City and Growth Deals.

The key headline direct and indirect benefits that the Growth Deal is expected to contribute towards are:

- Growth in regional prosperity
- Creation of better-quality jobs for the local labour market
- A more skilled workforce within the region
- Improvements in standards of living across the region

The following indicative investment objectives were developed for the Mid Wales Growth Deal through the development of the Strategic Portfolio Business Case v1.0 which states that by 2032 the Growth Deal aims to deliver:

Table 1: Indicative Net Additional Economic Benefits taken from the Strategic Portfolio Business Case v2.1 (March 2023) – Note: *GVA is cumulative over a 10-year persistence period and expressed in 2022/23 prices, discounted, FTE jobs are annual*

These ranged estimates were submitted to both Governments in March 2023 – with detailed calculations on the estimated costs and benefits in respect of achieving the investment objectives for the Growth Deal within the Economic Case of [v2.1 of the SPBC](#).

The calculations and figures will vary over time as the maturity of the Programme and Project Business Cases evolve and as a result, will be continually assessed to ensure that they provide the best options for the Portfolio.

In addition to the overarching aims and objectives, the Portfolio will also deliver several regional outputs and benefits such as social value and decarbonisation, which will be determined as the business cases develop.

1.2 Constraints and Dependencies

The Growth Deal is subject to a number of constraints and dependencies including the total funding package of £110m (£55m from each Government).

The funding term of the Growth Deal over 10-15 years is established – with recent conversations with Welsh Government and HM Treasury on re-profiling funds to better meet the delivery profile undertaken.

We note that Growth Deal funding is capital only – which can potentially limit the absorption of any development costs of Programmes and Projects in advance of formal development and

² Note: nominal prices, undiscounted.

³ Note that this is the cumulative total increase in GVA over the period (nominal prices, undiscounted).

delivery. This has been a significant challenge for Mid Wales to resolve. However, the region has had some support from Welsh Government to establish the Portfolio Management Office, with project sponsors utilising other funds innovatively to help progress their development.

Growth Deal is capital public funding for economic infrastructure, and therefore the Portfolio, Programmes and Projects need to follow all relevant guidance by HM Treasury and the Welsh Government (Better Business Cases – 5 Case Model). Whilst Local Authorities have had experience and knowledge in applying this methodology from Education/Economy perspectives, it has been a learning curve for external project sponsors and partners.

1.3 Collaboration

The Mid Wales Growth Deal team have worked closely with colleagues in other regions in bringing forward respective arrangements for their governance and management arrangements – and ongoing conversations around the scope and potential opportunities from their respective programmes of work. Colleagues regularly meet to discuss a range of topics to ensure sharing of best practice and co-operation on a number of mutually beneficial initiatives.

THE REGIONS

Ambition North Wales – covering the six local authorities of Wrexham, Anglesey, Conwy, Denbighshire, Flintshire and Gwynedd.

Growing Mid Wales – covering the local authorities of Powys and Ceredigion.

Swansea Bay City Region – covering the local authorities of Swansea, Neath Port Talbot, Pembrokeshire and Carmarthenshire.

Cardiff Capital Region – covering the local authorities of Cardiff, the Vale of Glamorgan, Newport, Monmouthshire, Torfaen, Blaenau Gwent, Merthyr, Rhondda Cynon Taf, Caerphilly and Bridgend.

2. THE PORTOFLIO

The Mid Wales Growth Deal Portfolio consists of the following Programmes and Projects:

Strategic Growth Priorities (as set out in the Vision for GMW)	Programme	Project	Business Case Maturity Index – August 2023
Applied Research & Innovation	-	Green Futures Innovation Park	SOC approved, OBC awaited for next stage assessment.
	-	National Spectrum Centre	SOC approved, OBC awaited for next stage assessment.
	-	Mid Wales Advanced Manufacturing Campus	Feasibility moving to SOC – submitted for assessment.
Agriculture, Food & Drink	-	Food Manufacturing Innovation Centre	SOC approved, OBC awaited for next stage assessment.
	-	Canolfan Tir Glas	Initial SOC assessed & to be resubmitted. Revised SOC awaiting assessment.
Strengthened Tourism Offer	-	Cynefin – The Green Heart of Wales	SOC approved, OBC awaited for next stage assessment.
	-	Dwr Cymru Elan Valley	SOC approved, OBC awaited for next stage assessment.
	-	Montgomery Canal Wales - Restoration to Navigation	Initial SOC assessed & to be resubmitted
	-	Aberaeron Harbour Development	SOC approved, OBC awaited for next stage assessment.
Digital	Digital Programme	Project OBCs being scoped, looking to address: <ul style="list-style-type: none"> • Hard to Reach • Mobile 	Programme - Business Case in Place Projects – scoping OBCs
Supporting Enterprise	Sites and Premises Programme	<ul style="list-style-type: none"> • 2 Strategic Sites identified • Additionally, work underway to establish need for a further intervention to address local market sites 	Programme -Business Case about to seek formal mandate. Projects – discovery phase

2.1 Projected Economic Impact

The Mid Wales Growth Deal has been developed from a Strategy, then a Portfolio initially – following Government guidance and best practice. This ensures that there is a significant body of evidence and research in determining the optimal mix of Programmes and Projects to deliver against the high-level ambitions of the Deal.

The anticipated impact and outcomes of the Deal will develop over time as the Programmes and Projects continue to develop. This is to be expected as we follow the business case process of such a large-scale Portfolio.

As set out on page 7 earlier, the MWGD Portfolio is currently a mix of developing Programmes and Projects at varying stages – and most of the economic projection and assessments are at an *indicative* stage.

The Economic Case of the MWGD Portfolio therefore establishes **indicative orders of magnitude** for benefits and value for money, expressed as ranges. This has been done using the principles contained in the HM Treasury Green Book’s Appendix A on Place-based analysis.

The following table was set out in the Strategic Portfolio Business Case (SPBC v2.1) that was submitted to both Governments in March 2023. The information and data was based on programme and project material from November 2022 – however, it represents the latest definitive view of the net additional economic benefits of the Portfolio as it stands:

Indicative Net Additional Economic Benefits (GVA is cumulative over a 10-year persistence period and expressed in 2022/23 prices, discounted, FTE jobs are annual)		
Strategic Growth Priority	GVA (£m)	Jobs Created (FTEs)
Applied Research & Innovation	£80 – 95	200 – 245
Agriculture, Food & Drink	£30 – 35	70 – 85
Strengthened Tourism Offer	£125 – 155	160 – 200
Digital	£95 – 120	280 – 340
Supporting Enterprise	£100 – 120	280 – 345
Total	£430 – 525	1,000 – 1,200

Source: Hatch calculations based on programme and project material at November 2022

Note: Figures may not sum due to rounding.

The information and projects will evolve as the Programmes and Projects mature. As they develop their proposals in more detail, they will be performing more robust economic analysis and assessments – which will improve the Portfolio’s projections.

This process is done Annually – the Strategic Portfolio Business Case is updated for the Spring of every year and is what determines the release of funding from Government.

In 2023, Mid Wales Growth Deal achieved its first release of funding from SPBC v2.1 – signalling a move into early delivery of the Portfolio.

2.2 Value for Money

As set out in SPBC v2.1, the MWGD Portfolio as it stands is expected to deliver a benefit-cost ratio (BCR) of 2.0-2.5 (or 3.9-4.8 based on Growth Deal investment only). This represents a **high to very high** value for money categorisation.

These figures will continually evolve as projects present robust estimates in the course of their own business case development. This does not include important benefits that are unquantifiable or non-monetary, such as the development of key sectors, retention of young people and rural sustainability. Full details are provided in the Economic Case of the SPBC.

2.3 Affordability Implications

The MWGD is a multi-million-pound Portfolio that represents a number of transformational opportunities to grow and drive new activity in the Mid Wales economy. It does so with the backdrop of the hugely challenging fiscal and economic climate – the committee will be well-aware of the challenges facing capital and economic infrastructure projects across the UK/the world.

The MWGD is no different, and there will be an ongoing monitoring of total capital costs across the Portfolio. Again, as the project and programme information are evolving, the current information is provided in lower and upper ranged estimates.

As before, the latest definitive position on this was set out in SPBC v2.1, based on early information as of November 2022:

Indicative Total Capital Costs, by Strategic Priority Area (£m, nominal prices, undiscounted, 2022/23 prices)		
Strategic Growth Priorities	Lower End	Upper End
Applied Research & Innovation	£93	£133
Agriculture, Food & Drink	£25	£36
Strengthened Tourism Offer	£92	£132
Digital	£38	£54
Supporting Enterprise	£66	£96
Total	£314	£452

From the previous iteration of SPBC v1.0 in 2021, the Lower End range has risen from £280m and the Upper End from £400m. An increase of between £34m-£52m across the Portfolio.

The MWGD Portfolio is however progressing its development and Programme/Project progression with Affordability being a central concern. There is no additional funding available from Government above the £110m that was agreed – the Portfolio will therefore continue to review the situation and will need to support the optimal mix of projects that will be affordable – that meet our Investment Objectives for the Portfolio (as set out on page 5).

The position will be better known for the next Annual update of the Portfolio in Spring 2024.

The MWGD has an extensive Governance and Management structures to support and lead the Deal. The Deal has also been through several Government Gateway Assurance reviews – to provide ongoing assurance to Government and the Region on its arrangements.

2.4 Indicative Delivery Profile (updated estimates June 2023)

Tudalen y pecyn 109

	Year 1	Year 2	Year 3	Year 4	Year 5	Year 6	Year 7	Year 8	Year 9	Year 10	Year 11	Year 12	Year 13	Year 14	Year 15	Year 16	Year 17	Year 18	Year 19	Year 20
	21/22	22/23	23/24	24/25	25/26	26/27	27/28	28/29	29/30	30/31	31/32	32/33	33/34	34/35	35/36	36/37	37/38	38/39	39/40	40/41
Green Futures Innovation Park	Blue	Blue	Blue	Yellow	Yellow	Yellow	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Grey	Grey	Grey
National Spectrum Centre	Blue	Blue	Blue	Yellow	Yellow	Yellow	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Grey	Grey	Grey
Mid Wales Advanced Manufacturing Campus	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue	Yellow	Yellow	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green
Food Manufacturing Innovation Centre	Blue	Blue	Blue	Yellow	Yellow	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Grey	Grey	Grey
Canolfan Tir Glas	Blue	Blue	Blue	Blue	Yellow	Yellow	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Grey	Grey	Grey
Elan Valley Lakes	Blue	Blue	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green
Aberaeron Harbour Development	Blue	Blue	Blue	Yellow	Yellow	Yellow	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Grey	Grey	Grey
Montgomery Canal Wales - Restoration to Navigation	Blue	Blue	Blue	Blue	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green
Cynefin - The Green Heart of Wales	Blue	Blue	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green
Digital Programme	Blue	Blue	Blue	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green
Sites and Premises Programme	Blue	Blue	Blue	Blue	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green

	DEVELOPMENT: Business Case Development & Delivery Planning
	DELIVERY: Delivery & Construction Period (assumptions at this stage)
	BENEFITS REALISATION: 10-year persistence of economic benefits following completion of construction.

3. PROGRESS

The Mid Wales Growth Deal has achieved significant progress since the committee last met, by virtue of it now entering its delivery phase and receiving its first tranche of funding.

A lot of the work prior to 2021 was in relation to establishing the governance and management arrangements for the Deal, in conjunction with scoping and planning the Portfolio. Throughout 2021 onwards, the detailed work has been undertaken to plan out the activity and processes to support the Programmes and Projects.

3.1 Assurance

The MWGD has been through several assurance reviews on the Portfolio:

- **PVR** (Project Validation Review) September 2020;
- **AOR** (Accounting Officer Review) October 2021;
- **PAR** (Project Assessment Review) March 2022;
- **PAR** (Project Assessment Review) February 2023.

At each juncture, all reviews have been positive – and have helped the region and Governments to ensure that progress is being made in the right areas to support successful delivery of the Deal.

The last review in February 2023 gave a very positive Amber-Green rating – and was what ultimately led to the Portfolio moving from Development Phase to Delivery this year and unlocking the first tranche of Government funding in Summer 2023.

Furthermore, a series of planned assurance reviews are underway on the two programmes, and also on each individual project. This will ensure that the Portfolio remains on track to meet its objectives.

3.2 Funding

Re-profiling of both Governments' funding to the region took place in June 2023. The contribution of £55m funding from Welsh Government was requested over 15 years, to start from 23/24 – and the £55m contribution from UK Government was requested over 7 years to start from 24/25. Confirmation of this re-profile is awaiting from UK Government.

The delivery profile we have established for the Portfolio takes account of lessons in other deal regions surrounding optimism bias, and mitigating risks associated with potential delays in programmes and projects moving from development to delivery.

3.3 Private Sector Investment

This has been a key pillar throughout the development of the Mid Wales Growth Deal and is a key expectation of both Governments. Their contribution of funds is intended to leverage further investment from the private sector and wider sectors, as well as deliver transformational growth in the economy.

The MWGD Portfolio has been scoped and planned with that leverage mindset from the start – the figures set out in the tables above set out a positive ratio of investment from Government (£110m) and the expected total investment as a result (between £314m and £352m).

There has been regular engagement with the Private Sector throughout the various phases of development of the MWGD up to this point via our established governance arrangements.

From business breakfasts and workshops in 2019 to develop initial proposals, to establishing the Economic Strategy Group to assist the development of the Vision for Growing Mid Wales – the private sector has been central to developing the Portfolio’s early thinking.

More recently, arrangements have evolved (and more in line with the other regions) to have an Economic Advisory Group to help advise on the development of the MWGD as the Programmes and Projects begin to emerge.

A series of challenge sessions have been held throughout 2022 and 2023 on the early proposals with the private sector. The programme and project sponsors led a number of presentations on each of the proposals, with the process bringing valuable challenge and feedback to help improve the proposals.

It was however identified in the Assurance review of February 2023, that more needed to be done to formalise the MWGD’s action in respect of private sector investment, it highlighted:

- Supporting the Programmes and Projects to develop their thinking further.
- Strengthening of commercial skills/thinking within the Portfolio Management Office.
- Strengthening leverage potential – encouraging and supporting projects to leverage their proposals better to attract further investment.
- Develop a Private Sector Investment Strategy that sets out:
  - Areas where increased investment levels could be obtained (direct investment).
  - Areas where more private sector involvement could be facilitated (collaborations).
  - Areas where more thinking could be done to improve benefits (indirect, supply chain etc).

The region is continuing to evolve its arrangements, and ensure input and involvement of the private sector to the MWGD happens at multiple levels:

- **Communication:** continue to strengthen the awareness of the MWGD and opportunities (directly via the projects, and also indirectly via supply chain opportunities).
- **Expert Knowledge:** utilising the Economic Advisory Group and wider stakeholders to improve approaches/thinking, develop contacts/opportunities.
- **Building Partnerships:** developing links and improve awareness of the Growth Deal, and what it does, and what it can offer. Linking across to wider investments – seeing the big picture.
- **Business Needs:** work closely with new Business Wales provider to align needs/support requirements. Ensuring loop back to support provision funded by UKSPF and other regional avenues.

3.4 Key Risks

The MWGD Portfolio is a multi-million-pound capital Portfolio and has its own dedicated risk management arrangements at Project, Programme and Portfolio level – these are regularly reported to the Growing Mid Wales Board (joint committee). All papers are published online.

However, the main risks facing the MWGD can be summarised as:

- **Construction Costs increases / supply chain issues /inflationary costs:** this is an incredibly difficult issue for Project Sponsors in developing their business cases – the twin-pronged issues of inflation but also price volatility adds significant uncertainty to the overall Portfolio’s costings.

- **Financial Resourcing to deliver Growth Deal:** the revenue requirements of running the MWGD comes from defined contributions from both Powys and Ceredigion Local Authorities, alongside a top slice of the Growth Deal funds. Due to the smaller overall size of MWGD compared to other region's Deals – the proportion of top slice and the contribution amounts from the local authorities are higher.
- **Private sector investment:** as set out above, is a key issue for all Welsh City and Growth Deals. The MWGD is taking multiple actions on many levels to strengthen this dynamic within the Deal.
- **Resources to deliver:** Focus of the regional partners have been on the capacity to establish and run a Portfolio – from the management arrangements (Portfolio Management Office) and governance (the GMW Board – Joint Committee) and associated support infrastructure to develop and deliver the MWGD. However, the MWGD also demands significant resource inputs from its Project Sponsors in the thorough development of their business cases. Significant goodwill and trust is required to resource technically feasible business cases – without any up front funding from MWGD.

Mitigation measures are in place for the above four key risks; however, they cannot be eradicated completely from the Portfolio. They have been there from the beginning and will remain present as the Portfolio continues to mature and deliver.

The Portfolio Management Team maintain close contact with the external project sponsors, and a robust assurance and management system is in place to track and monitor performance/progress. Support is provided by Government in respect of regular assurance reviews and guidance.

There is a strong emphasis on the project sponsors having full ownership and responsibility on the projects they propose and develop. This ensures that the sponsors are well aware of these risks and the implications for their projects. Whilst it is challenging, it does create an environment where they must think about their investment leverage and potential. They must think about the long-term legacy of the project - requiring a thorough assessment of costs and benefits.

Whilst these risks remain significant, recent assurance reviews on the MWGD arrangements provide confidence that the right processes and systems are in place to help the Portfolio deliver.

3.5 Communications

A key aspect of any investment is communications, and this is an area where the MWGD has invested significant time and effort in strengthening its approaches alongside other work as part of Growing Mid Wales.

A dedicated communications officer has been appointed to the GMW team, and the work of the entire team is led by joint strategic lead officers. This ensures that officer resource is in place to engage with stakeholders across the region, and regular, planned updates are sent via the media, newsletters and social media.

4. WIDER REGIONAL ACTIVITY

It is important to highlight that the Mid Wales Growth Deal does not operate or deliver in isolation in Mid Wales. As has been previously noted, it has been scoped and planned as capital Portfolio within the context of the Vision for Growing Mid Wales.

The Vision for Growing Mid Wales set out 8 strategic growth priorities:

The Mid Wales Growth Deal with £110m of capital funding would not be able to deliver the entirety of that Strategy, neither would Growth Deal funding be suitable for some requirements (skills or revenue-based activity).

The region therefore utilised the Vision for GMW as a Strategy, to help:

- Ensure Growth Deal investments are targeted on the appropriate interventions in the region (a lot of this context is set out in the Strategic Case of the MWGD Strategic Portfolio Business Case).
- Ensure alignment with other funding streams. The Regional Investment Plan for the UK Shared Prosperity Fund was brought forward from local assessments of wellbeing in tandem with the Vision for GMW. Ensuring strong alignment regionally/locally.

The Vision is therefore utilised as a guiding framework (aligned with Welsh Government's Regional Economic Framework) to help inform and guide regional activity. The document is currently being updated for Autumn 2023.

4.1 Skills

Shortly after reaching Heads of Terms for the MWGD, Mid Wales also achieved confirmation from Welsh Government to establish its own Regional Skills Partnership in Mid Wales. Having developed an extensive network of industry-led collaborative groups, the Partnership launched its first Employment and Skills Plan – and is currently taking forward a range of actions in respect of Apprenticeships, Personal Learning Accounts, Labour Market Intelligence, Business engagement and more.

The Skills team liaise with the Growth Deal team daily and ensure an ongoing consideration of skills and employment matters across the MWGD Portfolio and its constituent projects.

4.2 Energy

Energy is a key theme within the Vision for Growing Mid Wales, and Mid Wales has been working with the Welsh Government Energy Service and other providers to bring forward regional work to develop a strategy and action plan. An advisory group has been established and a significant body of work is being taken forward alongside detailed Local Area Energy Plans in Powys and Ceredigion. Regionally, a dedicated officer has been appointed to provide strategic co-ordination and add value to national/local work.

4.3 Next Steps

Partners in Mid Wales are continuing to collaborate on these key work areas in partnership with industry, governments, and key partners in the region. Work is ongoing to consider the potential of new governance arrangements via the Corporate Joint Committee and its work emerging on the Regional Transport Plan and Strategic Development Plan for Mid Wales.

The region is also working with the OECD as part of the Welsh Government's work on future regional investment and will consider the outcomes of the work in respect of the potential scope and focus of the economic well-being sub-committee.

Prifddinas
Ranbarth
Caerdydd

Cardiff
Capital
Region

Cardiff Capital Region City Deal: Update to Economy, Trade, and Rural Affairs Committee

Councillor Anthony Hunt, Chair
Kellie Beirne, Director

4 September 2023

1. Introduction

The ambition of Cardiff Capital Region (CCR) is to foster a regional economy that is bigger, fairer and greener, generating good growth and creating conditions for shared prosperity across the ten local authorities that make up our region. Signed in March 2016 across the ten CCR local authorities, Welsh and UK Governments, the City Deal comprises £734m for the Metro project and £495m for the Wider Investment Fund (WIF), with ambitious targets to create 25,000 additional jobs; leverage £4BN of additional investment and achieve a 5% uplift in GVA by 2031.

This focus on specialisms, particularly around clusters of economic significance, public service innovation and, increasingly, challenge-driven approaches, helps CCR understand those areas in which it is uniquely placed to develop strong competitive advantage. The revised Regional Economic & Industrial Plan, published in April 2023, gives a clear forward view of our ambitions as we transition from City Deal to City Region, through the establishment of the Corporate Joint Committee in April 2024.

This document provides an update to the Economy, Trade, and Rural Affairs Committee on what has progressed in the region in the period since the last meeting with the Committee on 3 March 2021.

2. Programme Update

2.1 Expenditure and Performance

The CCR City Deal expenditure has accelerated significantly in the financial years 2021-23, with committed funds of £320m across 20 projects in the core portfolios: Innovation, Infrastructure, Challenge and Skills. There is an actual spend to date of £97m with a forecast spend of £53m in 2023-24. This has been achieved despite the disruption of the COVID-19 pandemic, which had initially slowed progress in identifying and progressing candidate projects through the robust approvals and governance mechanism.

To end March 2023, the City Deal has generated 2,307 jobs, leveraged £165m and generated co-investment of £36m. The year 2022-23 saw benefits beginning to accrue as a result of investments, with £56m in leverage generated from earlier innovation investments alone, allied to support of 162 SMEs. This acceleration of benefit realisation is, in part, a result of the investment approach, with the flexibly deployed WIF targeting innovation-led economic growth. Likewise, significant infrastructure funds (such as, the Strategic Premises Fund and Housing Viability Gap Fund) are entering delivery and, as a result, beginning to deliver outputs.

Allied to this, and in alignment with the Local Evaluation Framework that has been established as part of the second Gateway Review of the programme in 2025, wider benefits are beginning to be measured, in order to demonstrate wider impact of the investments.

The committed funds, expenditure and performance across the portfolios is detailed in the table below:

Programmes	Actual Commitments and Spend as at March 2023 £m		Indicators		
	Committed Project Funding Revenue & Capital £m	Actual Expenditure Revenue & Capital £m	Jobs at March 2023	Leverage	Co-investment
Innovation	£121.5m	£52.5m	1,303	£123.5m	£11.8m
Infrastructure	£186m	£40m	748	£32m	£22m
Challenge	£10m	£3m	34	£6.5m	0
Skills	2.5m	£1.5m	222	£3m	£2.3m
Totals	£320m	£97m	2,307	£165m	£36.1m

2.2 Programme highlights

There has been significant progress made across the programme in the period since March 2021, as both the CCR team capability has developed and, critically, partnerships have matured, through both the formal mechanisms (such as, the Regional Economic Growth Partnership) and project-driven collaborations with the private and public sector.

In the period since 2022-23, 15 projects have been approved across the portfolios, from the significant investments in the acquisition and remediation of the former coal-fired power station at Aberthaw and the creation of a £50m Innovation Investment Capital fund for innovative, high-growth businesses; through skills interventions of highly-targeted upskilling and reskilling in alignment with employer need; to catalytic investments across CCR's priority clusters of FinTech, MedTech, Creative Industries, Cybersecurity and Compound Semiconductor.

Progress highlights worth noting include:

- Published CCR's refreshed REIP for 2023-2028, providing renewed strategic direction for Cardiff Capital Region City Deal and the transition to the Corporate Joint Committee
- The purchase of Aberthaw Power Station successfully completed:
  - Demolition and remediation tender process is underway
  - Building out CCR Energy Ltd team
  - Development of the site masterplan in process
  - Scrutiny and governance arrangements in place, including establishment of the CCR Energy Board
- £20m Cyber Innovation Hub officially launched May 2023, a partnership with Welsh Government and industry that will create a pipeline of new products, high-growth businesses and futureproof talent in the region
- £50m Media Cymru launched in November 2022, a UKRI Strength in Places co-funded collaboration of 24 consortium partners aiming to transform the region's media sector into a global hub for media innovation & production
- The launch of the £50m Innovation Investment Capital fund, aiming to provide patient capital to high growth, high-potential innovative companies located within the region
- Establishment of two companies limited by shares (CSC Foundry Ltd and CCR Energy Ltd)
- Doubling-down on CCR's commitment to the innovation-led industrial cluster approach by enhancing the capability of the Innovation & Clusters team, who will lead on developing regional Cluster Development Plans alongside key stakeholders across academia, the public sector and industry
- Successful inaugural Unleash 2023 business conference was held in April at ICC Wales in Newport, with 350 SME executives in attendance

The challenges faced by the delivery of the City Deal programme are broadly in the infrastructure area, which has been negatively impacted by a combination of the COVID-19 pandemic, and industry uncertainty as a result of the unsettling wider economic context. However, delays to the delivery of the Housing Viability Gap Fund and Strategic Premises Fund are being addressed and there is significant progress being made in 2023-24.

3. Corporate Joint Committee (CJC) transition

Planning and activities to transition the CCR City Deal to the South East Wales CJC have developed at pace in 2022-23 and the current financial year. In order to deliver the preferred approach to transition ('Lift and Shift'), a Transition Steering Group was formed in 2022 to be the engine room for delivery, including dedicated workstreams ranging from Governance to Portfolio Transition.

Likewise, the CJC Board has made decisions to put in place the building blocks for the CJC, including:

- Annual business plan focused on transition – moving from Bare Minimum to Building Foundations (Jan 2023)
- Setting up of sub committees (March 2023)
- Decisions on primary staffing matters (May 2023)

During this period, necessary amendments to primary legislation were made by the UK Government, removing the barriers to operation of the CJC, including Section 33 VAT status and the Government of Wales Act Section 150 Order. These amendments put CJC's in Wales on a level footing with Local Authorities on areas including VAT, Pensions and Taxation.

In relation to the development of new powers in Regional Transport delivery and Strategic Development, the CCR team are working with both Welsh Government and Local Authority colleagues to achieve critical milestones. These include the Implementation Plan for Regional Transport (November 2023) and Delivery Agreement for the Strategic Development Plan (March 2024).

4. Milestones for 2023-24

4.1 Project pipeline

In the current financial year, two significant new investments have been approved.

- The £50m Northern Valleys Initiative to drive growth in the Northern Valleys sub-region. This will cover six Local Authority Partners: Blaenau Gwent, Merthyr Tydfil, Rhondda Cynon Taf, Caerphilly, Torfaen and Bridgend.
- A £45m investment as part of a wider £100m raise to support and complete the implementation of network provider Ogi's Model 150 build programme to roll out a Fibre-To-The-Premises (FTTP) network to more than 150,000 premises in South Wales by August 2025.
- Launch of the Cluster Development and Growth Programme, a £6.6m initiative to develop talent and business capability in the CCR priority clusters, accelerating innovation-led growth in the region.
- £12m debt finance matched with £6m Welsh Government grant for the expansion of Seren Stiwdios in Cardiff, which will create a world-class studio facility in South East Wales.
- First investment of the Innovation Investment Capital to be announced in September 2023.

With a significant proportion of the City Deal fund committed, there is a focus on ensuring evergreen investments are delivering outputs, and returning funds to be recycled on further interventions.

4.2 Key milestones

Key milestones for 2023-24 worth noting include:

- Ensure Mid-Term Review completed in February 2024, in the run up to CCR's second UK Government Gateway Review in October 2025
- Successfully transition to the CJC by April 2024

- Award the demolition contract at Aberthaw Power Station and continue masterplan development
- Approve the first Northern Valleys Initiative project
- Host additional 'Regionally Unleashed' events across CCR to showcase funding available and on-going activity
- Finalise the Full Business Case for Metro Central
- Commence groundwork on the recently approved Fibre-To-The-Premises investment
- Continue to develop and evolve Monitoring & Evaluation processes across a diverse and maturing portfolio to fully capture and measure CCR's impact

Eitem 4

Uchelgais
Gogledd Cymru
Ambition
North Wales

Diweddariad Cynnydd Cynllun Twf Gogledd Cymru

Diweddariad Cynnydd Cynllun Twf Gogledd Cymru

Mawrth 2021 – Awst 2023

Tabl Cynnwys

Rhagair.....	2
Cyflwyniad.....	3
Cefndir.....	3
Crynodeb o'r gweithgareddau allweddol a gyflawnwyd.....	4
Blaenoriaethau ac gwaith ar y gweill.....	9
Mam trywydd ar gyfer datblygu a chyflawni achosion busnes y prosiectau.....	11
Prif Risgiau a Materion.....	13

Rhagair

Mae'r adroddiad yn rhoi trosolwg o'r cynnydd ers ein cyfarfod diwethaf ar Fawrth 3ydd 2021. Mae'r adroddiad yn darparu trosolwg o'n cynnydd o ran gweithredu'r Cynllun Twf trawsnewidiol – cytundeb 15 mlynedd gyda Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU – i ddatblygu Gogledd Cymru yn gynaliadwy a gwella llesiant economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol. Ein partneriaeth, Uchelgais Gogledd Cymru, sy'n cynnwys y chwe Chyngor, ein Prifysgolion, ein Colegau, a'r sector breifat, yw ein hased mwyaf ac mae'n allweddol i'n llwyddiant, wrth i ni arloesi i oresgyn rhwystrau a meithrin ffyniant rhanbarthol.

Er bod economi'r Gogledd yn parhau i wynebu heriau sylweddol, mae diwedd cyllid Ewropeaidd, sydd ar fin digwydd, yn gosod cyd-destun newydd sy'n gofyn am newid yn ein hymagwedd tuag at ddatblygu. I fynd i'r afael â hyn, mae Llywodraeth y DU wedi lansio'r Gronfa Ffyniant Gyffredin, gan ddyrannu £126.5 miliwn ar draws y chwe chyngor. Bydd yr arian hwn yn cael ei fuddsoddi mewn cefnogi cymunedau, busnesau lleol, a'n cyd-ddinasyddion i ffynnu yn y blynyddoedd i ddod.

Rydym yn ymfalchïo mewn cynrychioli ein rhanbarth ac yn gweld ein gwaith yn arwain Uchelgais Gogledd Cymru fel rhan annatod o ecosystem ehangach. Er bod hyrwyddo ffyniant economaidd trwy greu swyddi, denu buddsoddiad, a gwella gwerth cyffredinol ein heconomi yn allweddol, mae hyn yn cynrychioli un rhan o'n cenhadaeth yn unig. Mae economi ffyniannus yn dibynnu ar amgylchedd iach, a dyna pam mae ein hymrwymiad i ddatblygu cynaliadwy yn sail i'n dull gweithredu. Rydym hefyd yn credu'n gryf y dylai pawb elwa, a dyna pam rydym yn datblygu ein rhanbarth mewn ffordd gynhwysol wrth hyrwyddo ein hiaith, ein diwylliant, ein treftadaeth, ac yn cyd-fynd â nodau llesiant Cymru.

Mae ein cynnydd yn adlewyrchu cryfder Gogledd Cymru fel rhanbarth a gwydnwch ein partneriaeth Uchelgais Gogledd Cymru, sy'n fraint cael ei harwain. Rydym yn credu'n gryf yn ein gallu nid yn unig i fanteisio ar gyfleoedd a llywio drwy unrhyw heriau, gan sicrhau lles a chynaliadwyedd ein cymdeithas yn y dyfodol.

Cyflwyniad

Mae'r adroddiad yn darparu trosolwg o'r prif weithgaredd ers i Uchelgais Gogledd Cymru adrodd i'r Pwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau ar Fawrth y 3ydd 2021. Mae'r adroddiad yn cynnwys:

- Cefndir
- Crynodeb o'r gweithgareddau allweddol a gyflawnwyd
- Blaenoriaethau a'r gwaith sydd ar y gweill
- Mam trywydd ar gyfer datblygu a chyflawni achosion busnes y prosiectau.
- Prif risgiau a materion
- Casgliadau
- Atodiadau

Cefndir

Uchelgais Gogledd Cymru

Sefydlwyd partneriaeth Uchelgais Gogledd Cymru yn 2012 er mwyn datblygu ymagwedd ranbarthol i dwf economaidd ac i roi sylw i'r heriau a'r rhwystrau sy'n wynebu economi'r Gogledd. Mae'r bartneriaeth yn cynnwys chwe ardal weinyddol Awdurdodau Lleol rhanbarth Gogledd Cymru, sef Cyngorau Gwynedd, Môn, Conwy, Sir Ddinbych, Wrecsam a Sir y Fflint. Mae'r bartneriaeth hefyd yn cynnwys Prifysgol Bangor, Prifysgol Wrecsam a dau goleg addysg bellach arall, sef Coleg Cambria a Grŵp Llandrillo Menai.

Ym mis Rhagfyr 2020, fe wnaeth y bartneriaeth gytuno ar Gynllun Twf Gogledd Cymru gyda Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru gan sicrhau buddsoddiad o £240 miliwn o gyfalaf fel rhan o'r cytundeb.

Mae Swyddfa Rheoli Portffolio wedi'i sefydlu yn 2020 er mwyn cyflawni Cynllun Twf Gogledd Cymru a chymeradwywyd achos busnes y prosiect cyntaf ym mis Rhagfyr 2021 a bellach mae'n cael ei gyflawni.

Cynllun Twf Gogledd Cymru

Nod y Cynllun Twf yw adeiladu economi mwy bywiog, cynaliadwy a gwydn yn y Gogledd. Adeiladu ar gryfderau'r rhanbarth i roi hwb i gynhyrchedd a mynd i'r afael â heriau a rhwystrau economaidd hirdymor i gyflawni twf cynhwysol. Y dull gweithredu yw hyrwyddo twf mewn ffordd gynhwysol, gynaliadwy, y gellir ei ymestyn yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Mae'r Cynllun Twf yn anelu at ddod â dros £1 biliwn o fuddsoddiad i'r Gogledd er mwyn cynhyrchu dros 4000 o swyddi newydd a chynnydd mewn GVA o £2.4 biliwn. Mae Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU wedi ymrwymo i fuddsoddi £240 miliwn o gyfalaf ar y cyd dros gyfnod o 15 mlynedd, gyda'r gweddill wedi'i ddenu o ffynonellau preifat a chyhoeddus.

Bydd y deilliannau a ddymunir o'r buddsoddiad hwn yn cael eu cyflawni dwy gyflawni portffolio o bum rhaglen ar wahân sy'n:

- adeiladu ar ein cryfderau rhanbarthol mewn gweithgynhyrchu ac ynni carbon isel
- targedu arloesedd ac isadeiledd digidol i gysylltu'r rhanbarth yn well
- buddsoddi mewn safleoedd ac eiddo allweddol ar gyfer y farchnad datblygu
- galluogi arloesedd i roi hwb i gynhyrchedd
- cefnogi ein diwydiannau allweddol mewn twristiaeth ac amaeth i ddatblygu ar gyfer y dyfodol

Rhaglenni'r Cynllun Twf

Y pum rhaglen yw:

- Bwyd-Amaeth a Thwristiaeth,
- Cysylltedd Digidol,
- Arloesi mewn Gweithgynhyrchu Gwerth Uwch,
- Tir ac Eiddo
- Ynni Carbon Isel

Crynodeb o'r gweithgareddau allweddol a gyflawnwyd

Mae'r adran yma yn crynhoi cerrig milltir allweddol, a'r allbynnau sydd wedi ei cyflawni yn ôl dyddiad ers Mawrth 2021.

Mawrth 2021 – Mehefin 2021

- Sicrhawyd grant o £200,000 o gyllid Adfer Gwyrdd OFGEM, gan ddod ag 1MW o gapasiti ychwanegol yn Nghyn Ysbyty Gogledd Cymru, Sir Ddinbych. Bydd y cyllid hwn yn darparu'r capasiti i ddatblygu technolegau a systemau carbon isel fel isadeiledd gwefru Cerbydau Trydan a systemau gwresogi ar y safle, sy'n hanfodol er mwyn lleihau allyriadau carbon.
- Sicrhawyd cyllid o £500,000 o gynllun Arloesi ar gyfer Datgarboneiddio drwy Ymchwil Busnesau i'r System Gyfan (WBRID) Llywodraeth Cymru i ariannu prosiectau carbon isel ac amaethyddol. Mae'r cyllid yn hanfodol wrth ddatblygu prosiectau wrth i ni anelu at y targed sero-net. Gan weithio mewn partneriaeth â Llywodraeth Cymru a Choleg Cambria, gwnaethom gefnogi tri sefydliad i greu mentrau amaeth carbon isel drwy'r cynllun Arloesi ar gyfer Datgarboneiddio Ymchwil Busnes Cyfan (WBRID). Y tri prosiect oedd:
  - Mae BioFactory Energy wedi cynllunio, adeiladu a defnyddio datrysiaid Treulio Micro-Anaerobig arloesol. Y nod yw dal methan o slyri a'i droi'n wres i'w ddefnyddio ar y fferm neu fel ffynhonnell ynni oddi ar y grid. Bydd hyn yn lleihau faint o ynni sydd ei angen o'r grid ac yn arbed costau ar filiau ynni a gwrtaith – yn ogystal â bod o fudd i'r amgylchedd.
  - Mae Promar International yn creu offeryn cyfrifo carbon ar-lein dwyieithog, hawdd ei ddefnyddio, a llwyfan cynaliadwyedd i fesur a monitro cynaliadwyedd fferm. Gall ffermwyr gael gafael ar argymhellion ar gyfer gwelliannau a chael budd o feincnodi yn erbyn ffermydd eraill.
  - Llwyddodd M-Sparc i ddylunio ac adeiladu gweledigaeth gyfrifiadurol Deallusrwydd Artiffisial arloesol a datrysiaid drôn. Mae'r drôn yn sganio ardal ac yn adnabod chwyn, i sbarduno drôn arall i ddefnyddio swm penodol o blaladdwyr i'r chwyn. Mae hyn wedi'i brofi'n llwyddiannus a'i brofi i helpu i leihau amser a chostau i gymunedau ffermio yn ogystal â chyflwyno cyfleoedd sy'n defnyddio ynni'n effeithlon i ddatgarboneiddio ffermio.
- Cynhaliwyd sesiynau gyda'r sectorau preifat a chyhoeddus i adnabod blaenoriaethau ar gyfer cysylltedd symudol ar draws rhwydweithiau trafniadaeth y rhanbarth. Fe wnaeth canfyddiadau'r sesiynau ymgynghori ddylanwadu ar brosiectau Cysylltedd Digidol y Cynllun Twf.

Gorffennaf 2021 – Medi 2021

- Cymeradwywyd achos busnes amlinellol ar gyfer Canolbwynt Economi Wledig Glynllifon. Roedd y gymeradwyaeth yn garreg filltir bwysig o ran dod â'r prosiect gam yn nes at greu canolbwynt o'r radd flaenaf a fydd yn gwella'r sector bwyd a diod.

- Lansiodd y strategaeth newydd gyda gweledigaeth i drawsnewid y ffordd y defnyddir ynni ar draws y rhanbarth. Gan weithio gyda'r Gwasanaeth Ynni yn Llywodraeth Cymru, bydd y strategaeth yn dod â ni gam yn nes at y targed carbon sero net ar gyfer 2050.

Hydref 2021 - Rhagfyr 2021

- Y prosiect Canolfan Signal Digidol oedd y cyntaf o brosiectau'r Cynllun Twf i gyrraedd y garreg filltir hon a sicrhau'r cyllid. Bydd y £3 miliwn o gyllid yn cael ei fuddsoddi mewn offer arloesol i ddatblygu'r cyfleuster, a fydd yn rheoli sut mae gwybodaeth ddigidol yn cael ei phrosesu'n effeithlon ac yn ddibynadwy. Yn ogystal â chreu hyd at 40 o swyddi newydd ar gyfer y rhanbarth, bydd yn rhan annatod o ymateb i'r cynnydd mewn anghenion digidol.
- Fe wnaethom sicrhau cyllid o £387,600 o'r Gronfa Adnewyddu Cymunedol i gynnal astudiaethau dichonoldeb y System Ynni Lleol Blaengar mewn pedair sir yn y rhanbarth. Gallai'r Systemau hyn ddatgloi llawer o fanteision cymunedol megis y cyfle i gynhyrchu a gwerthu ynni'n lleol ar gost fforddiadwy, potensial i greu swyddi newydd a chyfrannu at ddatgarboneiddio'r system ynni leol.
- Cynhaliwyd ein Digwyddiad 'Ymgysylltu â'r Farchnad yn Gynnar' cyntaf erioed ar gyfer busnesau rhanbarthol ym mis Rhagfyr. Y nod oedd eu helpu nhw i ddeall mwy ynghylch y broses gaffael y tu ôl i'r Cynllun Twf. Roedd y digwyddiad yn canolbwyntio ar ein blaenoriaethau a sut all busnesau fod yn rhan o bethau.
- Lansiodd **Uchelgais Gogledd Cymru** ein brand a gwefan newydd ym mis Tachwedd 2021 i gynrychioli ein gweledigaeth ar gyfer Gogledd Cymru ffyniannus a'r bartneriaeth sydd y tu ôl i'r weledigaeth honno.

Ionawr 2022 - Mawrth 2022

- Yn dilyn cymeradwyo'r Achos Busnes Llawn cyntaf ar gyfer Cynllun Twf Gogledd Cymru ym mis Rhagfyr 2021, y prosiect Canolfan Prosesu Signal Digidol oedd y cyntaf if od yn weithredol gan wario a phrynu archebion ar gyfer gwedd un y prosiect.
- Ymunom gyda'r ymgyrch 'Dewch yn ôl' M-SParc am yr eildro, gyda'r nod o ddenu pobl ifanc i aros i fyw a gweithio yn Gogledd Cymru.
- Gwellodd y Cynllun Rhwydwaith Ffibr Llawn Leol gysylltiad Band Eang i 300 o safleoedd yn Gogledd Cymru. Cafodd dros 300 o safleoedd cyhoeddus megis meddygfeydd, gorsafoddd ambiwlans ac ysbytai cymunedol fudd o well cysylltedd band eang eleni, oherwydd y cynllun Rhwydwaith Ffibr Llawn Leol (LFFN), a ariannwyd gan Lywodraeth y DU.

Arweiniodd y tîm Cysylltedd Digidol ar gyflawni'r cynllun hwn, gan helpu'r sector gofal iechyd i ddelio â'r cynnydd yn y galw am wasanaethau i gleifion, yn dilyn y pandemig.

Mae'r cynllun wedi targedu safleoedd i fynd i'r afael â rhai o'r heriau a achosir gan wasanaethau band eang araf neu annibynadwy, gan eu cefnogi i fabwysiadu ffyrdd mwy effeithlon o weithio'n ddigidol ac yn y pen draw eu helpu i wella'r modd y darperir gwasanaethau i gleifion.

Ebrill 2022 - Mehefin 2022

- Mewn cydweithrediad â M-Sparc, cynhaliwyd prynhawn o rwydweithio rhwng cyflogwyr a graddedigion. Roedd y digwyddiad yn mynd i'r afael â'r adborth a dderbyniwyd gan gyflogwyr yn y rhanbarth a nododd mai recriwtio oedd eu her fwyaf. Yn dilyn y digwyddiad, cafodd graddedigion a phobl ifanc gynnig cyfweiliadau gyda chyflogwyr lleol.

- Fe wnaethom ymuno â Code First Girls i ddarparu cyrsiau codio am ddim i fenywod a phobl anneuaid yn y sector digidol. Ar hyn o bryd, dim ond 19% o'r rhai sy'n astudio cyfrifiadureg ôl-16 sy'n fenywod - nod y cwrs yw cau'r bwloch sgiliau rhwng y rhywiau yn y sector hanfodol a chynyddol hwn.
- Cymeradwywyd Achos Busnes Amlinellol y prosiect Canolfan Opteg a Pheirianeg Menter i symud ymlaen i'r cam nesaf. Bydd y prosiect yn archwilio'r defnydd o ddeunyddiau amgen, ysgafn, a fydd yn lleihau carbon o fewn y sector gweithgynhyrchu.
- Roedd gennym stondin am y tro cyntaf yn Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd yn Sir Ddinbych ym mis Mai 2022. Roedd yn gyfle gwych i gwrdd â phobl ifanc, plant a rhieni i drafod y Cynllun Twf, tra'n rhoi'r rhanbarth ar y map ar gyfer ymwelwyr o bob cwr o Gymru a thu hwnt.
- Enillodd Cufflink, busnes o Ynys Môn, wobr North Wales Start-Up yng Ngwobrau Wales Start-Up 2022. Fel noddwr categori am yr ail flwyddyn, roeddem yn falch iawn o weld nifer o geisiadau o'n rhanbarth yn torri record.

Gorffennaf 2022 - Medi 2022

- Cafodd cynllun gweithredu Strategaeth Ynni Rhanbarthol Gogledd Cymru ei gymeradwyo gan y Bwrdd Uchelgais Economaidd, gyda'r nod o ddatgarboneiddio ein systemau ynni a sicrhau bod y rhanbarth yn elwa o'r trawsnewid. Er mwyn cefnogi'r gwaith o gyflawni'r cynllun gweithredu, sicrhawyd cyllid grant gan Lywodraeth Cymru i recriwtio tîm o dri i arwain ar y gwaith hwn ac i ddatblygu'r cynlluniau.
- Ym mis Gorffennaf, cymeradwywyd yr Achos Busnes Amlinellol ar gyfer y prosiect ychydig % olaf. Roedd y gymeradwyaeth yn garreg filltir bwysig, gan ddod â'r prosiect gam yn nes at ddarparu safon cysylltedd cyson ledled y rhanbarth gyda band eang cyflym iawn (30 megabit yr eiliad).
- Fe wnaeth Prif Weinidog Cymru, Mark Drakeford AoS ac Is-ysgrifennydd Gwladol Seneddol Cymru, David TC Davies AS fynychu lansiad ein prosiect Cynllun Twf cyntaf. Nod y Ganolfan Prosesu Signalau Digidol (DSP) ym Mhrifysgol Bangor yw datblygu datrysiadau i fod o fantais i fusnesau a thrigolion gyda gwell darpariaeth cyfathrebu ar gael, megis 5G a 6G. Bydd hyn yn darparu defnydd mwy cost effeithiol, mwy diogel a mwy effeithlon o'u rhaglenni i fusnesau a chymunedau'r Gogledd.
- Sicrhodd un o'r datblygwyr tyrbinau sy'n gysylltiedig â phrosiect y Cynllun Twf, Cydnerth (Morlais), bris gwarantiedig am ei drydan, gan ei wneud y prosiect llanw cyntaf yng Nghymru i sicrhau contract fel rhan o ddyraniad Contract am Wahaniaeth Llywodraeth y DU. O ganlyniad, bydd y datblygwr Magallanes Renovables wedi gwarantu referniw o'r trydan y maeh ei gynhyrchu ym Morlais.

Hydref 2022 - Rhagfyr 2022

- Fe wnaethom lansio ein methodoleg allyriadau carbon a bioamrywiaeth i fynd i'r afael â newid hinsawdd yn y rhanbarth, sy'n dilyn ein hymrwymiad y bydd holl brosiectau'r Cynllun Twf yn ceisio:
  - gweithredu ar sero net;
  - cyflawni cynnydd o 10% mewn bioamrywiaeth;
  - lleihau allyriadau carbon gan o leiaf 40%.

Bydd y fethodoleg, a ddatblygwyd gydag Arup, yn arwain prosiectau'r Cynllun Twf wrth iddynt weithio tuag at y targedau uchelgeisiol hyn.

- Fe wnaeth y Bwrdd Uchelgais gadarnhau i Gytundeb Menter ar y Cyd gyda Llywodraeth Cymru ar gyfer darparu hyd at 3,000 m sg o unedau cyflogaeth a adeiledir ymlaen llaw ym Mharc Bryn Cegin, Bangor. Bydd y safle yn darparu cyfleoedd adleoli ac ehangu busnes

- Fe wnaethon noddi'r "Go Skills Award" newydd yng Ngwobrau Twristiaeth Go North Wales. Roedd y wobwr hon yn cydnabod y cyfraniad y mae busnesau wedi'i wneud i wella sgiliau yn y sector twristiaeth a lletygarwch. Enillydd y wobwr oedd Llysgennad Cymru., rhaglen lysgennad arweinir gan Cyngor Sir Ddinbych. Mae'r rhaglen yn darparu cyrsiau ar-lein wedi'u llunio i wella profiad pobl leol ac ymwelwyr.
- Cynhaliodd Uchelgais Gogledd Cymru arolwg cysylltedd symudol ar ansawdd cysylltedd 4G ar draws y rhanbarth i nodi pa ardaloedd yng Ngogledd Cymru sydd heb ddarpariaeth ar hyn o bryd. Fe wnaeth y canlyniadau sefydlu pa feysydd sydd angen buddsoddiad ar gyfer gwell cysylltedd symudol ar draws prif rwydweithiau trafndiaeth y rhanbarth.

Ionawr 2023 - Mawrth 2023

- Cafodd Cynllun Sgiliau a Chyflogaeth 2023-25 ei lansio. Mae'r Cynllun yn rhoi cipolwg o'r cyflenwad a'r galw am y system sgiliau yn y rhanbarth a beth yw blaenoriaethau cyflogwyr. Mynychodd dros 160 o gyflogwyr y lansiad i glywed sgysiau ysbrydoledig a thrafodaethau panel arbenigol am y cynllun.
- Cymeradwyodd y Bwrdd Uchelgais Achos Busnes Amlinellol (OBC) Ynni Lleol Blaengar. Nod y prosiect yw cefnogi prosiectau ynni ledled y Gogledd i gyflawni targedau ynni adnewyddadwy a datgarboneiddio a bydd iddynt elfen o berchnogaeth leol.
- Dechreuodd y gwaith adeiladu ar brosiect Morlais, mae cloddio ar y ffordd bellach wedi'i gwblhau ac mae dwythell a cheblu wedi hen ddechrau. Mae 97% o'r staff sydd wedi'u cyflog yn byw yn y Gogledd, gyda 68% yn siaradwyr Cymraeg. Bydd buddsoddiad y Cynllun Twf yn cael gwared ar rwystrau i ehangu prosiect Morlais yn y dyfodol.
- Ar gychwyn 2023, fe wnaeth prosiect DSP Prifysgol Bangor ddechrau ei ail flwyddyn o gyflawni. Ers ei lansio, mae'r prosiect wedi symud ymlaen i gyflawni cydnabyddiad academaidd a phroffesiynol mewn cyhoeddiadau megis yr Institute of Engineering Technology a mwy. Yn ystod y flwyddyn gyntaf, cyflawnodd y Ganolfan DSP yr isod:
  - creu chwech swydd cynaliadwy gwerth uchel
  - Created 6 sustainable high-value jobs
  - cynhyrchu GVA ychwanegol o £614,095
  - Sicrhau £4.6miliwn o gyllid ychwanegol

Ebrill 2023 - Mehefin 2023

- Ym mis Mehefin, lansiwyd ein hymgyrch i chwilio am bartner yn y diwydiant i weithio gyda ni i ddarparu Hwb Hydrogen Gwyrdd ar gyfer Gogledd Cymru, gyda hyd at £11.2 miliwn o gyfalaf ar gael i alluogi'r galw am y diwydiant am hydrogen. Dilynodd lansiad yr Her Ariannu Hydrogen ddigwyddiad cyn lansio, ym mis Ebrill, i roi gwybod i ddiwydiant a'r llywodraeth am y gystadleuaeth arfaethedig a chyfnod ymgynghori pellach yn ystod mis Mai. Mae hwn yn gam gwyb ymlaen i'r Rhaglen Ynni Carbon Isel ac edrychwn ymlaen at gyhoeddi rhagor o fanylion maes o law. Mae'r ffenestr ymgeisio yn cau ar 11 Medi.
- Mae Grŵp Llandrillo Menai wedi arwyddo memorandwm Cyd-ddealltwriaeth gyda'r Ganolfan Ymchwil Gweithgynhyrchu Uwch (AMRC) a bydd yn ceisio sefydlu canolfan yng Nghanolfan Economi Wledig Glynllifon i gefnogi busnesau bach a chanolig gydag effeithlonrwydd awtomeiddio a chynhyrchiant.
- Lansiwyd y broses i gaffael rheolwr cronfa ar gyfer y prosiect Ynni Lleol Blaengar ar Sell2Wales, gwahoddir tendrau erbyn yr 8fed o Fedi.
- Am y drydedd flwyddyn yn olynol, fe wnaethom noddi gwobr StartUp Busnes Gogledd Cymru yng **Ngwobrau StartUp Cymru**, a gynhaliwyd yn Depot, Caerdydd. Mae'r digwyddiad yn dathlu entrepreneuriaid a busnesau newydd o bob cwr o Gymru. Enillydd llwyddiannus y categori StartUp Gogledd Cymru oedd y datblygwyr bioblastig carbon isel arloesol, Plantsea

Ltd, sydd wedi lleoli yn M-Sparc. Nod y busnes yw disodli plastigau petrolewm sy'n niweidiol i'r amgylchedd gyda dewisiadau bioddiraddadwy gan ddefnyddio adnoddau naturiol a geir ar lan y môr.

- Yng **Ngwobrau Bwyd a Diod Cymru**, Bragdy Twt Lol oedd yr enillydd haeddiannol yn y categori gwytnwch Busnes, a noddwyd gan Uchelgais Gogledd Cymru, yn y digwyddiad eleni. Pleser oedd croesawu noson y seremoni i Ogledd Cymru am y tro cyntaf. Mae'n llwyfan gwych i gynhyrchwyr a chyflenwyr Cymru wrth dynnu sylw at amrywiaeth y sector a dathlu eu straeon llwyddiant.

Gorffennaf 2023 - Awst 2023

- Penododd y Ganolfan Opteg a Pheirianneg Menter gwmni Wynne Construction ar gyfer dylunio ac adeiladu'r ganolfan newydd a fydd yn cefnogi busnesau gweithgynhyrchu yn y rhanbarth i ddatgarboneiddio. Gall busnesau ddefnyddio'r cyfleusterau i brofi deunyddiau mewn amgylchedd a reolir, gan ddarparu cynhyrchion a systemau mwy effeithlon sydd angen llai o ynni, a fydd yn lleihau costau ac allyriadau carbon. Yn ogystal, bydd y prosiect yn creu cyfleoedd gwaith a hyfforddiant lleol ac yn denu buddsoddiad.
- Gan fod portffolio prosiectau'r Cynllun Twf i'w gyflawni dros 15 mlynedd, roedd bob amser disgwyl y byddai'n newid. Dros y flwyddyn, rydym wedi gweld dau brosiect yn cael eu tynnu'n ôl a chais am newid am un prosiect, a arweiniodd at gronfa heb ei dyrannu o £37m.

Penderfyniad Coleg Cambria a'r Bwrdd Uchelgais Economaidd na fydd prosiect Fferm Sero Net Llysfasi bellach yn cael ei ariannu drwy'r Cynllun Twf, ond bydd yn symud ymlaen gyda chyllid o ffynonellau eraill fel cronfa Cymunedau Dysgu Cynaliadwy Llywodraeth Cymru, sy'n cyd-fynd yn agos â nodau addysgol y coleg.

Penderfynodd y Bwrdd Uchelgais Economaidd dynnu Safle Strategol Allweddol Bodelwyddan yn ôl o'r Cynllun Twf yn dilyn adolygiad Cyngor Sir Ddinbych o'r Cynllun Datblygu Lleol ac oherwydd newidiadau sylweddol ym maint disgwyliedig y prosiect a'r amserlenni ar gyfer cyflawni.

Cymeradwywyd cais am newid ar gyfer prosiect Egni i dynnu Cam 2 yn ôl o'r Cynllun Twf ond parhau â Cham 1 fel unig ffocws y prosiect.

Gwnaeth y Bwrdd Uchelgais Economaidd rai penderfyniadau allweddol ynghylch ailddyrrannu cyllid o fewn y Cytundeb.

Yn gyntaf, sefydlu Cronfa Cyflawni'r Portffolio gwerth £7m ar gyfer 2023-24 i gefnogi prosiectau aeddfed o fewn y portffolio sy'n delio â chwyddiant costau neu faterion hyfywedd i symud i gyflawni.

Yn ail, cytunodd y Bwrdd ar y meini prawf a dyraniad o £30m o gyllid cyfalaf ar gyfer proses newid prosiectau. Lanswyd proses Ariannu'r Cynllun Twf yn gynnar yn 2023, gan roi cyfle cyffrous i adnabod prosiectau uchelgeisiol, arloesol a thrawsnewidiol newydd i ymuno â'r Cynllun Twf ac i ddarparu swyddi a buddsoddiad yn y rhanbarth. Derbyniwyd 26 o geisiadau, ac mae'r broses asesu ar y gweill, gan ddewis prosiectau a all sbarduno twf economaidd, creu swyddi a denu buddsoddiad i'r rhanbarth yn ogystal â chyflawni ein dyhead ehangach i adeiladu economi fywiog, gynaliadwy a gwydn ar gyfer y Gogledd.

Mae 5 prosiect newydd wedi ei gwahodd i ymuno a'r Cynllun Twf ac wedi cael dyraniad o gyllid arfaethedig yn ddibynnol ar gymeradwyaeth o achosion busnes:

- Prosiect Antur Cyfrifol gan Zip World - £6.2m
  - Prosiect Stiwdios Kinmel gan Stage Fifty - £6.8m
  - Prosiect Hwb Hydrogen Caergybi gan Menter Môn - £3.8m
  - Prosiect Gwastraff i Danwydd Glannau Dyfrdwy gan The Circular Economy Ltd - £6.4m
  - Prosiect Porth Wrecsam gan Gyngor Bwrdeistrefol Wrecsam - £4.79m
- Buom yn rhan o stondin Cyngor Gwynedd yn yr Eisteddfod Genedlaethol. Yn ystod yr wythnos roedd yn gyfle i hyrwyddo gwaith Uchelgais Gogledd Cymru, ynghyd a chyfle i blant gymryd rhan mewn gweithgareddau hwyllog. Cynhaliom sesiwn panel ar y thema 'Datgloi Potensial Gogledd Cymru'. Cadeiriodd Nia Thomas o'r BBC y panel, gyda chyfraniadau diddorol iawn gan Alwen Williams (Uchelgais Gogledd Cymru), Sioned Hughes (Altair Ltd), Eiliw Williams (Cwmni Egino) ac Sioned Williams (Cyngor Gwynedd).

Blaenoriaethau ac gwaith ar y gweill

Dros y flwyddyn nesaf, byddwn yn parhau i ganolbwyntio, ochr yn ochr â'n partneriaid, ar yrru ein prosiectau ymlaen i gyflawni'r swyddi newydd a'r buddsoddiad sydd eu hangen i gefnogi ffyniant Gogledd Cymru yn y dyfodol.

Ym mis Gorffennaf, bydd ein bwrdd yn dewis prosiectau newydd i ddod i Gynllun Twf Gogledd Cymru. Mae hon yn garreg filltir gyffrous a bydd yn sicrhau y bydd cyfalaf heb ei ddyrannu o ganlyniad i rai prosiectau nad ydynt yn symud ymlaen, yn cael ei ailddyrranu a'i fuddsoddi mewn prosiectau newydd.

O ran ein portffolio presennol, roeddem bob amser yn gwybod y byddai ein prosiectau'n cymryd amser i aeddfedu a chael eu cyflawni, mae hyn yn rhywbeth sy'n cael ei gyfleu gan dymor pymtheg mlynedd y Cynllun Twf, fodd bynnag, mae gennym gerrig milltir cyffrous i'w cyflawni y flwyddyn nesaf, gan gynnwys:

- Sicrhau ariannwr i weithio mewn partneriaeth i ddatblygu Hwb Hydrogen Gwyrdd ar gyfer Gogledd Cymru. Bydd hwn yn sefydliad neu gonsortwm o sefydliadau a fydd yn dylunio ac yn cyflawni'r prosiect y bydd hyd at £11.2m o gyllid y Cynllun Twf yn cael ei fuddsoddi ynddo i helpu sefydliadau tanwydd ffosil i ddod yn gwsmeriaid hydrogen carbon isel.
- Lansio ein cronfa Ynni Lleol Blaengar. Diben y prosiect Ynni Lleol Blaengar yw creu ffyniant yng Ngogledd Cymru drwy gefnogi a galluogi datrysiadau ynni glân a datgarboneiddio. Bydd hyn yn cael ei gyflawni drwy dargedu buddsoddiadau mewn datrysiadau ynni glân a fydd yn creu cyfleoedd swyddi lleol newydd, yn denu buddsoddiad lleol ac yn gallu cael ei weithredu ledled y Gogledd.
- Dechrau adeiladu ar y Ganolfan Opteg a Pheirianeg Menter. Mae hwn yn brosiect, dan arweiniad Prifysgol Wrecsam, i ddarparu cyfleusterau o'r radd flaenaf i archwilio opteg, ffotoneg a deunyddiau cyfansawdd fel dewis amgen o ddeunydd ysgafn, a fydd yn lleihau carbon o fewn y sector gweithgynhyrchu.
- Dechrau adeiladu ar y Ganolfan Biotechnoleg Amgylcheddol, prosiect dan arweiniad Prifysgol Bangor i ddatblygu cyfleuster ymchwil gwell i archwilio'r defnydd o brosesau biolegol, megis ensymau unigryw, fel dewisiadau amgen carbon isel i gynhyrchion a phrosesau gweithgynhyrchu diwydiannol.

- Dechrau adeiladu ar "adain" gyntaf y Rhwydwaith Talent Twristiaeth, dyma ran gyntaf prosiect cydweithredol sy'n cael ei ddarparu gan Grŵp Llandrillo Menai a busnesau twristiaeth rhanbarthol blaenllaw sy'n ceisio trawsnewid y sector twristiaeth a lletygarwch yn y rhanbarth trwy ddiogelu darpariaeth sgiliau'r sector at y dyfodol.
- Buddsoddi yn ail gam y datblygiad gyda'r Ganolfan Prosesu Signal Digidol ym Mhrifysgol Bangor. Hwn oedd y cyntaf o brosiectau'r Cynllun Twf i sicrhau buddsoddiad o'r Cynllun Twf ac edrychwn ymlaen at wella cyfleusterau'r ganolfan ymhellach yn y flwyddyn i ddod.
- Cyrraedd penderfyniad buddsoddi ar gyfer ein prosiect seilwaith digidol Ychydig % Olaf sy'n mynd i'r afael â'r 'rhaniad digidol' fel y'i gelwir (y gwahaniaeth mewn ansawdd cysylltedd rhwng trefi a chymunedau gwledig) ac ystyried sut rydym yn darparu'r seilwaith cywir i ganiatáu i bawb yn y Gogledd fwynhau cysylltedd cyflym iawn fforddiadwy (o leiaf 30 megabit yr eiliad).
- Mae gyrru tuag at ddyfodol sero-net yn egwyddor sylfaenol ar gyfer y Cynllun Twf. Rydym yn ymgorffori ein dull o ddatblygu cynaliadwy drwy leihau carbon a bioamrywiaeth a sicrhau ein bod yn cyflawni yn erbyn Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol wrth i ni symud ymlaen.
- Cwblhau ein prosiect Cronfa Band Eang Lleol a ariennir gan Lywodraeth Cymru. Nod y prosiect yw darparu cysylltedd gigabit i 18 o safleoedd sector cyhoeddus gan gynnwys llyfrgelloedd, cynghorau cymuned a swyddfeydd.

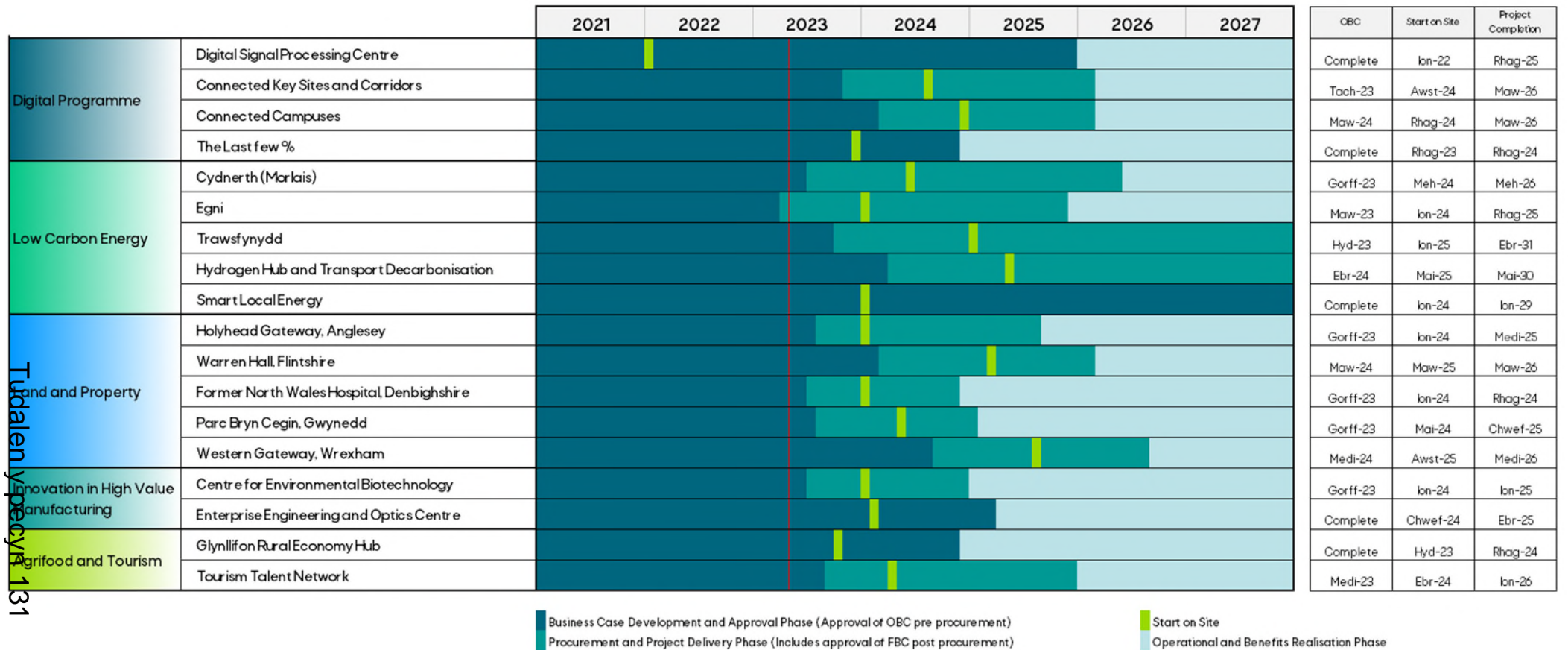
Mam trywydd ar gyfer datblygu a chyflawni achosion busnes y prosiectau.

Isod mae amlinelliad o'r bib linell datblygu Achosion Busnes:

Project	Consenting Stage				Stage 1	Stage 2	Stage 3	Stage 4	Stage 5	Stage 6	Stage 7	Stage 8
	Pre-application stage	Outline planning / Consent	Full planning / Consent	Conditions discharged	Determine the Project context	Preparing the Strategic Outline Case	Preparing the Outline Business Case	Approval of the Outline Business Case	Preparing the Full Business Case	Approval of the Full Business Case	Project implementation and monitoring	Project Evaluation
Digital Signal Processing Centre	No planning required				✓	✓	✓	✓	✓	✓	⌚	
Connected Key Sites and Corridors	Consenting requirements TBC				✓	⌚						
Connected Campuses	Consenting requirements TBC				✓	⌚						
Last Few %	Consenting requirements TBC				✓	✓	✓	✓	⌚			
Cydnorth (Morlais)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	⌚					
Trawsfynydd Power Station	Consenting requirements TBC				✓	⌚						
Egni	⌚				✓	✓	⌚					
Smart Local Energy	Consenting requirements TBC				✓	✓	✓	✓	⌚			
Hydrogen Hub & Transport Decarbonisation	Consenting requirements TBC				✓	✓	⌚					
Holyhead Gateway	Harbour Revision Order Submitted & Marine License granted				✓	✓	⌚					
Former North Wales Hospital	✓	✓	✓	⌚	✓	✓	⌚					
Western Gateway, Wrexham	LDP adoption outstanding				✓	⌚						
Warren Hall, Broughton	⌚				✓	⌚						
Parc Bryn Cegin, Bangor	⌚				✓	✓	⌚					
Glynllifon Rural Economy Hub	⌚				✓	✓	✓	✓	⌚			
Tourism Talent Network	Consenting requirements TBC				✓	✓	✓	⌚				
Centre for Environmental Biotechnology	⌚				✓	✓	⌚					
Enterprise Engineering and Optics	✓	✓	✓	⌚	✓	✓	✓	✓	⌚			

Quadrant y pecyn 130

Isod mae'r cynllun gweithredu prosiectau:

Tudalen y pecyn 131

Prif Risgiau a Materion

Mae Cofrestr Risg y Portffolio yn cael ei diweddarau'n rheolaidd gan y Swyddfa Rheoli Portffolio ac yn cael ei adolygu gan y Bwrdd Portffolio a Bwrdd Uchelgais yn chwarterol.

Er bod y proffil risg yn parhau'n sefydlog, mae'r proffil risg yn parhau i fod yn uchel gyda nifer o risgiau gweddilliol coch gan gynnwys capasiti, oedi, fforddiadwyedd, buddsoddiad y sector cyhoeddus a'r sector preifat, caniatâd ac amcanion gwariant.

Mae sicrhau'r buddsoddiad sector gyhoeddus a phreifat sydd ei angen i gyflawni'r Cynllun Twf yn parhau i fod yn risg sylweddol ar draws y portffolio ac mae strategaeth fuddsoddi yn cael ei datblygu i gefnogi'r tîm i gyrraedd y targedau buddsoddi.

Mae risgiau lefel portffolio o ran caniatâd ac oedi yn parhau i fod yn uchel oherwydd materion lefel prosiect. Mae fforddiadwyedd yn parhau i fod yn risg uchel oherwydd chwyddiant parhaus, materion yn ymwneud â'r gadwyn gyflenwi a chynnydd mewn costau adeiladu. Mae'r risg o gwmpas capasiti wedi lleihau ychydig oherwydd ymestyn cytundebau cyfnod penodol sy'n gysylltiedig â chyflawni'r Cynllun Twf ond mae'n parhau i fod yn uchel

Casgliadau

Mae'r adroddiad yn rhoi crynodeb o'r gweithgareddau a chynnydd ar Gynllun Twf Gogledd Cymru. Mae manylion pellach ar gael yn yr atodiadau.

Byddwn yn hapus i gyfarfod cwestiynau'r pwyllgor yn y cyfarfod ar y 13eg o Fedi.

Atodiadau

- Rhaglenni
- [Adroddiadau Chwarterol](#)
- [Adroddiadau Blynyddol](#)

Bwyd-amaeth a Thwristiaeth

Trosolwg a Chynnydd y Rhaglen

Nod y rhaglen hon yw hyrwyddo a chefnogi cyflogaeth a hyfforddiant yn y sectorau Bwyd-Amaeth a Thwristiaeth, gan adeiladu ar sgiliau ac arbenigedd o'r radd flaenaf sydd eisoes wedi'u sefydlu yn y rhanbarth.

Hwb Economi Wledig Glynllifon

Prif Ariannwr: Grŵp Llandrillo Menai

Hwb economi gwledig arbennig, o safon fyd-eang, sy'n cynnig cyfleusterau a gwasanaethau trosglwyddo gwybodaeth gradd bwyd i wella'r sector bwyd a diod.

Rhwydwaith Talent Twristiaeth

Prif Ariannwr: Grŵp Llandrillo Menai

Darparu sgiliau twristiaeth a lletygarwch ar gyfer y dyfodol a chynyddu'r manteision masnachol o un o'r sectorau sydd wedi'i sefydlu orau ac sy'n tyfu gyflymaf yn y rhanbarth.

	Cam 1 Pennu cyd-destun y Prosiect	Cam 2 Paratoi'r Achos Amlinellol Strategol	Cam 3 Paratoi'r Achos Busnes Amlinellol	Cam 4 Cymeradwyo'r Achos Busnes Amlinellol	Cam 5 Paratoi'r Achos Busnes Llawn	Cam 6 Cymeradwyo'r Achos Busnes Llawn	Cam 7 Gweithredu a Monitro Prosiect	Cam 8 Gwerthuso Prosiect
Hwb Economi Wledig Glynllifon	Wedi'i gwblhau ✓	Wedi'i gwblhau ✓	Wedi'i gwblhau ✓	Wedi'i gwblhau ✓	Ar y gweill ⌚			
Rhwydwaith Talent Twristiaeth	Wedi'i gwblhau ✓	Wedi'i gwblhau ✓	Ar y gweill ⌚					

Cysylltedd Digidol

Trosolwg a Chynnydd y Rhaglen

Mynd i'r afael â heriau cysylltedd o fewn y rhanbarth, gam wella'r gallu i ddatblygu technolegau newydd ar gyfer y dyfodol, gan sicrhau y gall busnesau a thrigolion elwa o gysylltedd cyflym, ansawdd uchel.

Campysau Cysylltiedig

Prif Ariannwr: Uchelgais Gogledd Cymru

Sefydlu cwrpas rhwydwaith mewn safleoedd masnachol allweddol yn y rhanbarth, gan gefnogi busnesau gydag opsiynau i gysylltedd hanfodol.

Safleoedd a Choridorau Cysylltiedig

Prif Ariannwr: Uchelgais Gogledd Cymru

Gwella dibynadwyedd ac ansawdd gwasanaethau symudol ar y prif ffyrdd a rheilffyrdd yn y Gogledd, gan alluogi gwasanaethau ffibr llawn i safleoedd masnachol allweddol ledled y rhanbarth.

Canolfan Prosesu Signal Digidol

Prif Ariannwr: Prifysgol Bangor

Ymchwil a datblygu technolegau newydd sy'n gwella sut mae data yn cael ei brosesu'n effeithlon ac yn ddibynadwy rhwng dyfeisiau a phobl.

Yr Ychydig % Olaf

Prif Ariannwr: Uchelgais Gogledd Cymru

Darparu band eang 'superfast' (30Mbps) o leiaf i gymunedau sydd â chysylltedd gwael ledled y Gogledd.

	Cam 1 Pennu cyd-destun y Prosiect	Cam 2 Paratoïr Achos Amlinellol Strategol	Cam 3 Paratoïr Achos Busnes Amlinellol	Cam 4 Cymeradwyo'r Achos Busnes Amlinellol	Cam 5 Paratoïr Achos Busnes Llawn	Cam 6 Cymeradwyo'r Achos Busnes Llawn	Cam 7 Gweithredu a Monitro Prosiect	Cam 8 Gwerthuso Prosiect
Campysau Cysylltiedig	Wedi gwblhau ✓	Ar y gweill ⌚						
Safleoedd a Choridorau Cysylltiedig	Wedi gwblhau ✓	Ar y gweill ⌚						
Canolfan Prosesu Signalau Digidol	Wedi gwblhau ✓	Wedi gwblhau ✓	Wedi gwblhau ✓	Wedi gwblhau ✓	Wedi gwblhau ✓	Wedi gwblhau ✓	Ar y gweill ⌚	
Yr Ychydig % Olaf	Wedi gwblhau ✓	Wedi gwblhau ✓	Wedi gwblhau ✓	Wedi gwblhau ✓	Ar y gweill ⌚			

Arloesi mewn Gweithgynhyrchu Uwch

Trosolwg a Chynnydd y Rhaglen

Hyrwyddo arloesedd a masnacholi technoleg yn y diwydiant gweithgynhyrchu, gan adeiladu ar gryfder presennol y sector o fewn ein rhanbarth.

Canolfan Biotechnoleg Amgylcheddol

Prif Ariannwr: Prifysgol Bangor

Archwilio'r defnydd o brosesau biolegol fel dewisiadau carbon isel yn lle cynhyrchion a phrosesau gweithgynhyrchu diwydiannol.

Canolfan Opteg a Pheirianeg Menter

Prif Ariannwr: Prifysgol Wrecsam

Darparu cyfleusterau o'r radd flaenaf i archwilio opteg, ffotoneg a deunyddiau cyfansawdd fel dewis amgen o ddeunydd ysgafn, a fydd yn lleihau carbon o fewn y sector gweithgynhyrchu.

	Cam 1 Pennu cyd-destun y Prosiect	Cam 2 Paratoi'r Achos Amlinellol Strategol	Cam 3 Paratoi'r Achos Busnes Amlinellol	Cam 4 Cymeradwyo'r Achos Busnes Amlinellol	Cam 5 Paratoi'r Achos Busnes Llawn	Cam 6 Cymeradwyo'r Achos Busnes Llawn	Cam 7 Gweithredu a Monitro Prosiect	Cam 8 Gwerthuso Prosiect
Canolfan Biotechnoleg Amgylcheddol	Wed'i gwblhau	Wed'i gwblhau	Ar y gweill					
Canolfan Opteg a Pheirianeg Menter	Wed'i gwblhau	Wed'i gwblhau	Wed'i gwblhau	Wed'i gwblhau	Ar y gweill			

Tir ac Eiddo

Trosolwg a Chynnydd y Rhaglen

Mynd i'r afael â heriau tir ac eiddo yn y rhanbarth, i ddatgloi cyfleoedd ac adeiladu ar ein cryfderau. Datblygu safleoedd i ddarparu eiddo preswyl a chyflogaeth. Bydd hefyd yn sicrhau'r capasiti mwyaf posibl mewn cysylltiadau trafnidiaeth allweddol.

Cyn Ysbyty Gogledd Cymru

Prif Ariannwr: Jones Bros Civil Engineering UK

Datblygu a glanhau'r safle fel ei fod yn addas ar gyfer datblygiadau preswyl ac eiddo cyflogaeth.

Porth Caerdybi

Prif Ariannwr: Stenaline

Gwella capasiti a chyfleusterau'r porthladd, creu angorfa i brosiectau ynni a chludo nwyddau cyffredinol.

Parc Bryn Cegin

Prif Ariannwr: Uchelgais Gogledd Cymru

Datblygu tir ar gyfer adeiladau cyflogaeth newydd, addas ar gyfer cyfleoedd ail-leoli.

Warren Hall, Brychdyn

Prif Ariannwr: Uchelgais Gogledd Cymru a Llywodraeth Cymru

Darparu gwasanaethau hanfodol i'r safle er mwyn i fusnesau allu ail-leoli, ehangu neu i ddenu busnesau newydd.

Porth y Gorllewin, Wrecsam

Prif Ariannwr: Uchelgais Gogledd Cymru

Darparu gwasanaethau hanfodol i'r safle er mwyn i fusnesau allu ail-leoli, ehangu neu i ddenu busnesau newydd.

	Cam 1 Pennu cyd-destun y Prosiect	Cam 2 Paratoir Achos Amlinellol Strategol	Cam 3 Paratoir Achos Busnes Amlinellol	Cam 4 Cymeradwyo'r Achos Busnes Amlinellol	Cam 5 Paratoir Achos Busnes Llawn	Cam 6 Cymeradwyo'r Achos Busnes Llawn	Cam 7 Gweithredu a Monitro Prosiect	Cam 8 Gwerthuso Prosiect
Cyn Ysbyty Gogledd Cymru	Wed'i gwblhau	Wed'i gwblhau	Ar y gweill					
Porth Caerdybi	Wed'i gwblhau	Wed'i gwblhau	Ar y gweill					
Parc Bryn Cegin	Wed'i gwblhau	Wed'i gwblhau	Ar y gweill					
Warren Hall, Brychdyn	Wed'i gwblhau	Ar y gweill						
Porth y Gorllewin, Wrecsam	Wed'i gwblhau	Ar y gweill						

Ynni Carbon Isel

Trosolwg a Chynnydd y Rhaglen

Datgloi buddion datblygu prosiectau ynni carbon isel yn y rhanbarth, gan sefydlu Gogledd Cymru fel un o'r lleoliadau arweiniol ar gyfer y sector ynni carbon isel.

Cydnherth (Morlais)

Prif Noddwr: Menter Môn

Datblygu cysylltiadau grid ychwanegol ar gyfer cyflenwyr ynni llanw i ddefnyddio mwy o dyrbinau o fewn y parth.

Egni

Prif Ariannwr: Prifysgol Bangor

Datblygu Canolfan Ragoriaeth, gwella ymchwil, dylunio ac arloesedd mewn ynni carbon isel.

Hwb Hydrogen

Prif Ariannwr: Uchelgais Gogledd Cymru

Rhoi hwb i'r economi hydrogen yn y rhanbarth drwy gefnogi a datblygu hwb hydrogen.

Ynni Lleol Blaengar

Prif Noddwr: Uchelgais Gogledd Cymru

Helpu prosiectau i gyflawni targedau ynni adnewyddadwy, datgarboneiddio a pherchnogaeth leol.

Trawsfynydd

Prif Ariannwr: Cwmni Eginio (Llywodraeth Cymru)

Defnyddio Adweithyddion Modiwlaid Bach neu Uwch ar safle Trawsfynydd i gynhyrchu ynni carbon isel.

	Cam 1 Pennu cyd-destun y Prosiect	Cam 2 Paratoïr Achos Amlinellol Strategol	Cam 3 Paratoïr Achos Busnes Amlinellol	Cam 4 Cymeradwyo'r Achos Busnes Amlinellol	Cam 5 Paratoïr Achos Busnes Llawn	Cam 6 Cymeradwyo'r Achos Busnes Llawn	Cam 7 Gweithredu a Monitro Prosiect	Cam 8 Gwerthuso Prosiect
Cydnherth	Wedi gwblhau ✓	Wedi gwblhau ✓	Ar y gweill ⌚					
Trawsfynydd	Wedi gwblhau ✓	Ar y gweill ⌚						
Egni	Wedi gwblhau ✓	Wedi gwblhau ✓	Ar y gweill ⌚					
Ynni Lleol Blaengar	Wedi gwblhau ✓	Wedi gwblhau ✓	Wedi gwblhau ✓	Wedi gwblhau ✓	Ar y gweill ⌚			
Hwb Hydrogen	Wedi gwblhau ✓	Wedi gwblhau ✓	Ar y gweill ⌚					

Eitem 6

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Eitem 8

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Eitem 9

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon